

duševné

REVUE PRE TEÓRIU A PRAX
V OBLASTI DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA
| ŠTVRŤROČNÍK | ROČNÍK XIII

INTELLECTUAL PROPERTY | GEISTIGES EIGENTUM | LA PROPRIÉTÉ INTELLECTUELLE

1 | 2009

vlastníctvo

ÚRAD PRIEMYSELNÉHO VLASTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Čas na zásadnejšiu zmenu

str. 3

Konferencia
DUŠEVNÉ VLASTNÍCTVO NA SLOVENSKU IX
24. apríl 2009

- aktuálny stav ochrany priemyselných práv na Slovensku a v zahraničí
- ochrana označení pôvodu výrobkov
- ochrana zemepisných označení výrobkov
- ochrana zaručených tradičných špecialít

Čas na zásadnejšiu zmenu

Vážení čitatelia,

určite ste prekvapení novým vzhľadom prvého tohtoročného čísla časopisu *Duševné vlastníctvo* a verím, že príjemne. V Úrade priemyselného vlastníctva SR sme už dlhšie uvažovali o vydávaní tohto periodika plnofarebne a v novom dizajne. Napokon isté skúsenosti v tomto smere sme už mali. V roku 2007 uzrelo svetlo sveta slávnostné číslo časopisu pri príležitosti 10. výročia jeho založenia. Dva roky predtým súčasťou *Duševného vlastníctva* č. 3 bola plnofarebná príloha zameraná na 4. výstavu vynálezov a technických noviniek *UmInEx* i *Cenu Jána Bahýľa* a v máji v roku 2005 sme ponúkli čitateľom aj monotematický bulletin *Duševné vlastníctvo Extra*, ktorý bol poobhliadnutím sa za vtedajším Svetovým dňom duševného vlastníctva.

Nie, v úrade nemáme nazvyš peňazí a aj na vydávanie časopisu v novom šate budeme doplácť, no povedali sme si, že naši čitatelia a problematika duševného vlastníctva, ktorá je v globalizovanom svete čoraz významnejšia, si zaslúžia modernejšie a ambicióznejšie periodikum. Je pravda, že my sme aj v jeho čiernobielym vyhotovení urobili v ostatných rokoch nemalo zmien tak po obsahovej, ako aj grafickej stránke. Časopis sa stal dynamickejšim, žánrovo pestrejšim, prehľadnejším, pribudli v ňom nové rubriky, no tentoraz sme sa rozhodli pre zásadnejšiu zmenu. Nová, moderná a inovatívna grafika prináša väčšiu pestrosť a živosť do časopisu. Na druhej strane úspech nového produktu nezávisí len od jeho dizajnu, ale aj od obsahu. Našou snahou preto je pokračovať v nastúpenom trende spred niekoľkých rokov a vyžadovať, aby ťažiskové autorské príspevky boli písané „voľnejším“, pútavejším štýlom. Ide nám o väčšiu popularizáciu vedy, tzn. o lepšiu komunikáciu medzi členmi vedeckej komunity a bežnými ľuďmi, potenciálnymi konzumentmi vedeckých poznatkov, v našom prípade poznatkov z oblasti duševného, resp. priemyselného vlastníctva. Jedine takto je možné dosiahnuť, aby spoločnosť viac pochopila význam priemyselnoprávnej ochrany v procese budovania znalostnej ekonomiky.

Položme si otázku, prečo sa u nás na Slovensku mladí ľudia vyhýbajú štúdiu zameranému na techniku a prírodné vedy. Zrejme aj preto, že súvisiace študijné odbory sú pre nich neraz strašiacom. Pedagógovia, česť výnimkám, často nevedia vysvetliť zložité veci jednoducho, zrozumiteľne priblížiť stav vedeckého výskumu tak, aby to mladých ľudí inšpirovalo k bližšiemu spoznávaní vedy. Spôsob, akým viacerí vedci sprostredkujú informácie verejnosti, bol kvôli nezrozumiteľnosti neraz kritizovaný aj na úrovni orgánov Európskej únie.

Aj problematika duševného vlastníctva, i na stránkach nášho časopisu, sa určite dá vysvetľovať jednoduchšie a my urobíme všetko pre to, aby to postupne tak aj bolo. Žiada sa tiež, aby jednotlivé odborné články v našom periodiku boli kratšie ako doteraz, aby ich autori vedeli lepšie rozpoznať, čo je dôležité a zaujímavé pre čitateľa, pričom výpovednú hodnotu textov umocníme kvalitnými fotografiami.

Chceme, aby *Duševné vlastníctvo* zostalo naďalej odborným, serióznym a analytickým periodikom, viac sa venovalo i témam, ktoré z pohľadu duševného vlastníctva rezonujú v medzinárodnom meradle, no pritom rešpektovalo výzvy 21. storočia aj v oblasti novinovedy. Chce to len postaviť si latku vyššie ako doteraz, byť náročnejším, zodpovednejším a inovatívnejším pri tvorbe časopisu, aby bol čitateľ spokojnejší s finálnym produktom.

Zároveň si nemyslíme, že s časopisom v novej podobe získame zo dňa na deň nových predplatiteľov. Odborná obec v oblasti duševného vlastníctva nie je veľká, ale dúfame, že našimi inovatívnymi krokmi predsa len dáme viac na známosť existenciu v súčasnosti jediného slovenského periodika zameraného na problematiku autorských a priemyselných práv.

Navyše, od tohto roka bude *Duševné vlastníctvo* vychádzať aj v elektronickej forme na webovej stránke ÚPV SR s určitým oneskorením oproti aktuálnemu tlačnému vydaniu a z našej strany je to logický krok. Na jednej strane smeruje k udržaniu si stálych predplatiteľov časopisu a na druhej strane k využitiu všemožného internetu na ďalšiu propagáciu duševného vlastníctva i časopisu s rovnomeným názvom.

Vážení čitatelia,

aby sme postupne mohli čo najefektívnejšie vyhodnotiť naše nové kroky v súvislosti s časopisom *Duševné vlastníctvo*, pomôže nám každá vaša reakcia, názor či postreh. Môžete sa s nami kontaktovať prostredníctvom mailovej adresy časopisDV@indprop.gov.sk. Vaše pripomienky, či už kladné, alebo záporné, budú pre nás rozhodujúcim kritériom pri zvažovaní ďalších krokov týkajúcich sa skvalitňovania periodika.

Ing. Darina Kyliánová
predsedníčka ÚPV SR

OBSAH

3 Editoriál Čas na zásadnejšiu zmenu (Kyliánová, D.) 6 „Náš úrad je iný, je špecifický a jedinečný“ (Kyliánová, D.) 10 Výzvy Lisabonského systému – 1. časť (Fiscor, M.) 15 Vybrané rozhodnutia Súdneho dvora ES týkajúce sa dodatkových ochranných osvedčení – 1. časť (Pančík, M.) 19 Predĺženie doby ochrany práv výkonných umelcov a výrobcov zvukových záznamov (Adamová, Z.) 22 Jubilujúci život vyplnený právom duševného vlastníctva. Prof. Dr. Dres.h.c. Joseph Straus (Švidroň, J.)	25 Inovačné podnety v čase globálnej krízy (Tuma, M.) 29 Innoinfo – „predĺžená ruka“ ÚPV SR (Lalíková, L.) 31 Pohnime rozumom! – 11. časť Príroda – nevyčerpatel'ný zdroj nápadov 35 Z galérie tvorcov Ing. Peter Červinka a jeho osvedčený postup: problém – nápad – vynález – realizácia... 38 Úspešné príbehy Patenty overené magnetickou rezonanciou 42 Spektrum dobrých nápadov a riešení 44 Zaujalo nás Uznanie kolektívu pracovníkov ÚPV SR	47 Z rozhodnutí ÚPV SR 51 Právne vety rozhodnutí z GRUR Int. 53 Správy z ÚPV SR 54 Správy z WIPO 55 Správy z EPO 56 Správy z OHIM-u 56 Správy z EÚ 57 Správy zo sveta 58 Nové publikácie 59 Z obsahov vybraných časopisov 61 Oznamy

3 Editorial Time for Decisive Change	29 Innoinfo – “The Extended Hand” of the IPO SR	51 Legal Sentences from Decisions from GRUR Int.
6 “Our Office is Different, is Specific and Unique”	31 Think It! – Part XI Nature – Inexhaustible Source of Ideas	53 News from the IPO SR
10 Challenges to the Lisbon System – Part I	35 From the Gallery of Creators Peter Červinka and His Proven Procedure: Problem – Idea – Invention...	54 News from WIPO
15 Selected Judgments of the Court of Justice of the EC Concerning Supplementary Protection Certificates – Part I	38 Success Stories Patents under MRI examination	55 News from the EPO
19 Extending the Term of Protection of Performers’ and Phonogram Producers’ Rights	42 Spectrum of Useful Ideas and Solutions	56 News from OHIM
22 Anniversary of the Life Full of Intellectual Property Rights. Prof. Dr. Dres.h.c. Joseph Straus	44 Story that Caught Our Eye Appreciation of the IPO SR Employees Collective	56 News from the EU
25 Innovation Suggestions in the Time of the Global Crisis	47 Issues from Decisions of the IPO SR	57 World News
		58 New Publications
		59 Tables of Contents of Selected Journals
		61 Announcement

CONTENTS ▲ ▼ INHALT

3 Leitartikel Zeit für grundsätzlichere Änderung	29 Innoinfo – „Verlängerte Hand“ IPO SR	51 Rechtsätze der Entscheidungen aus GRUR Int.
6 „Unseres Amt ist anderes, ist spezifisch und einzigartig“	31 Klügeln wir! – 11. Teil Natur – unerschöpfliche Ideenquelle	53 Nachrichten aus dem IPO SR
10 Herausforderungen des Lisabonsystems – 1. Teil	35 Aus der Galerie der Schöpfer Ing. Peter Červinka und sein bewährter Vorgang: Problem – Idee – Erfindung – Realisierung...	54 Nachrichten aus der WIPO
15 Ausgewählte Entscheidungen aus Gerichtshof der Europäischen Gemeinschaften betreffende der Ergänzenden Schutzzertifikate - 1. Teil	38 Erfolgsgeschichten Durch Magnetresonanztomographie untersuchte Patente	55 Nachrichten aus der EPO
19 Verlängerung der Rechtsschutz- zeit für ausübende Künstler und Herstellern der Tonaufnahmen	42 Spektrum der guten Ideen und Lösungen	56 Nachrichten aus dem OHIM
22 Jubiläum in ein von Recht des geistigen Eigentums erfülltes Leben. Prof. Dr. Dres.h.c. Joseph Straus	44 Wir haben bemerkt Anerkennung des Arbeitskollektivs IPO SR	56 Nachrichten aus der EU
25 Innovationsanlässe während Globalkrisis	47 Aus den Entscheidungen des IPO SR	57 Nachrichten aus der Welt
		58 Neue Publikationen
		59 Inhalt von ausgesuchten Zeitschriften
		61 Mitteilungen

„Náš úrad je iný, je špecifický a jedinečný“

Ing. Darina KYLIÁNOVÁ

Úrad priemyselného vlastníctva SR, Banská Bystrica

Od chvíle, keď Slovensko vstúpilo do doby eurovej, plynie tretí mesiac. Pomaly si už zvykáme na nové bankovky i mince a zároveň na ich nové hodnoty. Hoci, viacerí z nás stále prepočítavajú, či niektoré produkty zdraželi, alebo nie, a riešia napríklad i dilemu, či si predsa len nekúpiť jednu z europeňaziek s väčším úložným priestorom na mince podľa ich nominálnych hodnôt, ktoré boli pred Vianocami doslova hitom. Od nového roka totiž používame viac kovové eurá ako eurobankovky, majú väčšiu hodnotu ako korunové mince, čiže nosenie „drobných“ vo vreckách môže znamenať aj ich častejšie trhanie sa...

Keďže téma euro rezonuje vo verejnosti už dlhšiu dobu, je logické, že aj hodnotenie činnosti Úradu priemyselného vlastníctva SR v minulom roku (v pätnástom roku pôsobenia ÚPV SR) začnem práve v spojitosti s novou menou na Slovensku. Na jej príchod sme sa museli pripraviť i my v úrade. Bolo potrebné upraviť stovky rôznych formulárov a dokumentov, či už v papierovej, alebo elektronickej forme, vzťahujúcich sa na všetky produkty a služby úradu, všetky platby, majetkové hodnoty, nastaviť zmeny v informačných systémoch tak, ako to ukladá legislatíva. Som rada, že sme **úlohy súvisiace s eurom zvládli bez nejakých väčších problémov.**

Euro, jedna z najsilnejších svetových mien, je príslubom lepšej budúcnosti, ďalším krokom ku vzájomnému zblíženiu vyspelých národov Európy, znamená ochranu pred nečakanými výkyvmi a zmenami náklad na globálnych finančných trhoch, eliminuje riziko kurzových strát a na druhej strane otvára možnosti ďalšiemu prílevu zahraničných investícií.

Myslím si však, že naša krajina sa už dostala do fázy, keď by pre ňu nemal byť zaujímavý každý investor, ale ten, čo dá zabráť nielen rukám našich pracovníkov, ale aj ich hlavám. Slovensko ako jedna z najotvorenejších ekonomík v Európe nemôže konkurovať svetu len nízkymi nákladmi na prácu, hoci zhodnotenie slovenskej meny oproti euru za posledných päť rokov o viac ako 10 korún znamenalo aj zvýšenie mzdových nákladov i nákladovosti dodávateľských vstupov.

Potrebuje zintenzívniť spoluprácu akademických inštitúcií s podnikateľskou sférou tak, aby sme investorov „postrčili“ k výskumu a vývoju aj na našom území. **V dnešnom neistom svete sprevádzanom globálnymi turbulenciami najdôležitejšie ekonomické hodnoty spočívajú práve vo výskume, know-how a inováciách,** lenže na Slovensku zatiaľ „inovujeme“ najmä nákupom zahraničných technológií.

Je bežným javom, že výsledky hospodárenia nadnárodných koncernov nadobudnuté v našej krajine odchádzajú vo forme nezdanených dividend do zahraničia. **Ideálne by bolo, keby sme na Slovensku vyrábali v oveľa väčšej miere to, čo u nás vymyslíme, orientovali sa na činnosti s vyššou pridanou hodnotou a dobré nápady si aj priemyselnoprávne chránili.**

Keď si však minuloročnú štatistiku prihlášok predmetov priemyselných práv podaných slovenskými subjektmi porovnáme so štatistikou spred roka, patentové prihlášky poklesli o viac ako 30 %, pri prihláškach úžitkových vzorov nastal pokles o takmer 0,5 %, bezmála 1 %-ný pokles sme zaznamenali pri prihláškach ochranných známok, **jedine pri prihláškach dizajnov došlo k nárastu o vyše 10 %.**

Vlaňajšia nelichotivá štatistika je do značnej miery odrazom rokmi zanedbávanej oblasti vedy, výskumu a vývoja na Slovensku, inovačného podhubia, z ktorého pri rozumných a systematickejších krokoch určite mohlo vzniknúť viac, ako sme doteraz dokázali v našej krajine.

Úrad priemyselného vlastníctva SR je a vždy aj bude pripravený zvládnuť i zvýšené požiadavky na priemyselnoprávnu ochranu. Viac ako 140-členný kolektív pracovníkov úradu sa dokáže dobre popasovať so svojimi úlohami, a tak to bolo aj vlani.

Môže nás napríklad tešiť, že sa nám podarilo **úspešne zaviesť do praxe nový zákon o úžitkových vzoroch** bez toho, aby dochádzalo k neprimeranému predlžovaniu konania o tomto druhu prihlášok. A pritom ide o podstatne náročnejší proces ako v minulosti. Naši pracovníci po kladne ukončenom prieskume zápisnej spôsobilosti prihlášky vykonávajú na jej predmet rešerš na stav techniky, čo si vyžaduje profesionalitu, skúsenosti i nemálo zručnosti, prihlášku spolu s výsledkom rešerše zverejnia a musia byť odborne pripravení aj na prípadné konanie o námietkach proti zápisu úžitkového vzoru do registra. V minulom roku boli podané tri takéto námietky, pričom dve z nich vychádzali práve z výsledkov nami vykonaných rešerš, čiže ukazuje sa, že rešerše aj na predmety prihlášok úžitkových vzorov majú svoje opodstatnenie.

Na možnosti ochrany technických riešení úžitkovým vzorom z pohľadu nového zákona sme zamerali aj ôsmu celoslovenskú konferenciu o duševnom vlastníctve, ktorú sme pripravili v apríli pri príležitosti Svetového dňa duševného vlastníctva, av rámci nej sme mohli tiež konštatovať, že **Slovensko sa od 1. januára 2008 stalo prvou krajinou v Európe, kde je možné podávať prihlášky úžitkových vzorov aj elektronicke.**

Zatiaľ čo nový zákon o úžitkových vzoroch je už v platnosti vyše roka, **na novom zákone o ochranných známkach, ktorý bude tiež viac zohľadňovať potreby praxe, sme intenzívne pracovali aj vlani.** Návrh zákona spolu so súvisiacou vyhláškou je už pripravený na medzirezortné pripomienkovanie a Legislatívna rada vlády SR by mala o ňom rokovať v júni 2009.

Keď som sa už dotkla problematiky ochranných známkov, vlani, s cieľom zlepšiť kvalitu prieskumu prihlásených označení, **sme zriadili v úrade pracovnú skupinu zaoberajúcu sa práve posúdením takých prihlášok ochranných známkov, ktorých prieskum z hľadiska zápisu do registra by mohol byť problematický.** A problematických označení vzťahujúcich sa na určité tovary a služby pribúda o to viac, že len v registri nášho úradu je už zapísaných takmer 49-tisíc označení ako ochranná známka. Ďalej je na území Slovenska platných približne 454-tisíc ochranných známkov spoločenstva a platných medzinárodne zapísaných ochranných známkov s určením pre Slovenskú republiku je okolo 113-tisíc.

Od 1. septembra minulého roka, v súlade so zmenami vo Vykonávacom predpise k Madridskej dohode o medzinárodnom zápise ochranných známkov a k Protokolu k tejto dohode, sme začali v konaní o nových žiadostiach o medzinárodný zápis ochranných známkov postupovať podľa novej a modernejšej zmluvy – Protokolu. Jej najväčšou výhodou v porovnaní so staršou zmluvou – Madridskou dohodou – je, že úrad po vykonaní formálneho prieskumu národnej prihlášky ochrannej známky zašle Medzinárodnému úradu Svetovej organizácie duševného vlastníctva v Ženeve žiadosť o medzinárodný zápis do dvoch mesiacov od podania žiadosti v našom úrade, bez toho, aby sa čakalo na národný zápis. Takýto postup prihlasovateľa vítajú, pretože v medzinárodnom meradle sa môžu skôr prezentovať svojou medzinárodnou ochrannou známkou.

Zároveň od 1. septembra do konca roka nastal pre našich známkových expertov dvojaký režim, pretože v súvislosti s prechodnými ustanoveniami zmlúv museli v nedokončených konaniach o medzinárodných prihláškach ochranných známkov

aplikovať buď pôvodný postup podľa Madridskej dohody, alebo nový postup podľa Protokolu, ale zvládli to.

Práve **ochranné známky boli v minulom roku najčastejším predmetom sporových konaní**, ktoré sú v kompetencii nášho úradu (95 %), no v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa nám vlni podarilo vybavovať súvisiace námietkové konania už priebežne, samozrejme, v závislosti od vyjadrení ich účastníkov konania.

Do plusovej hodnoty sme sa konečne dostali v prípade rozkladov proti rozhodnutiam úradu, a tým sme sa opäť o niečo viac priblížili k cieľu znížiť počet nevybavených druhoinštančných konaní tak, aby sme aj tie mohli vybavovať priebežne.

Veľa sme urobili aj v oblasti patentových fondov a informácií, rešerši (napríklad počet patentových rešerši vykonaných v rámci služieb pre verejnosť stúpil o takmer 25 %), sprevádzkovali sme nový automatizovaný systém správy registratúry úradu, pripravili sme v elektronickej forme deviate vydania Medzinárodného patentového triedenia i triedníka dizajnov podľa Locarnskej dohody a rozbehli i ďalšie projekty súvisiace s informačnými systémami aj vo vzťahu k zahraničiu.

V úrade neustále zvyšujeme podiel elektronických služieb a produktov. Trend, keď papier nahrádza elektronika, naši súčasní i potenciálni klienti len vítajú a bolo to zrejme aj z ohlasov na Stretnutie používateľov elektronických služieb, ktoré sme zorganizovali v novembri minulého roka v rámci Európskeho týždňa vedy a techniky.

Prediagnostika – ďalšia služba úradu, najmä smerom k malým a stredným podnikom, resp. podnikateľom. Zatiaľ čo

v roku 2007 sme vykonali štyri pilotné prediagnostiky, v minulom roku to už bolo 20 vypracovaných hodnotiacich správ o duševnom vlastníctve vo vytypovaných inovačných podnikoch. Určite sme im pomohli zorientovať sa v problematike duševného vlastníctva a v možnostiach priemyselno-právnej ochrany. Naše skúsenosti z poskytovania prediagnostiky, podotýkam, že ide o bezplatnú službu, zástupca úradu prezentoval v rámci OPEN DAYS 2008 – Európskeho týždňa regiónov a miest, najväčšieho európskeho podujatia v oblasti regionálnej politiky, ktoré sa v októbri uskutočnilo v Bruseli. V hlavnom meste Belgicka sme sa s našimi skúsenosťami z prediagnostiky mohli podeliť vďaka pozvaniu zo strany Európskeho patentového úradu, ktorý aj takto ocenil uvedenú aktivitu ÚPV SR.

Jubilejnú 5. národnú kontraktnú výstavu vynálezov a technických novinek **UmlnEx** sme tentoraz pripravili v apríli, súbežne s medzinárodným veľtrhom stavebníctva FOR ARCH SLOVAKIA, čím úrad reagoval na dopyt vystavovateľov pôvodných slovenských technických riešení po vyššej úspešnosti pri nadväzovaní obchodných kontaktov.

Zorganizovali sme desiatky vzdelávacích seminárov a školení, prípadne sme na takýchto akciách participovali.

Úrad však vychádza v ústrety aj svojim zamestnancom. Majú možnosť bezplatne pokračovať vo vzdelávaní sa, majú vytvorené nadštandardné pracovné podmienky a k dispozícii sú im rôzne ďalšie zamestnateľské výhody.

Pokiaľ ide o vzťahy so zahraničím, **vlni sme urobili ďalšie kroky k upevneniu pozície úradu pri formovaní medziná-**

rodného systému ochrany priemyselného vlastníctva. ÚPV SR participoval na všetkých súvisiacich zásadnejších rozhodnutiach vrátane už spomínaných zmien vo Vykonávacom predpise k Madridskej dohode o medzinárodnom zápise ochranných známok a k Protokolu k tejto dohode, ďalej zmien vo Vykonávacom predpise k Zmluve o patentovej spolupráci a podieľali sme sa napríklad i na riešení zabezpečenia rozpočtovej rovnováhy Úradu pre harmonizáciu vnútorného trhu (ochranné známky a di-zajny) (OHIM) v španielskom Alicante.

Ak máme ekonomicky zhodnotiť uplynulý rok, ÚPV SR v príjmovej časti záväzného ukazovateľa štátneho rozpočtu 22 mil. Sk (730,27 tis. €) prekročil o 32,53 mil. Sk (takmer 1,08 mil. €), pričom túto čiastku sme dosiahli najmä vďaka zvýšenej iniciatíve nad rámec kompetencií úradu. Využili sme totiž možnosti vykonávať rešerše na predmety prihlášok ochranných známok spoločenstva v rámci spolupráce s OHIM-om. Za vlaňajší rok sme teda do štátneho rozpočtu aj spolu so správnymi poplatkami súvisiacimi s priemyselno-právnou ochranou odvedli vyše 160 mil. Sk (približne 5,32 mil. €), pričom od štátu sme dostali 114,32 mil. Sk (3,79 mil. €), čiže **vyprodukovali sme úctyhodnú plusovú hodnotu 45,95 mil. Sk (1,53 mil. €).**

V rôznych hodnotiacich rebríčkoch úradu verejnej správy nezvyknú byť na čelných priečkach. Verejnosť vníma úradníkov ako ľudí schovaných za horou papierov, dokonale usporiadaných fasciklov, obežníkov, dotazníkov, vyplnených kolónok a čísiel, ľudí, ktorí sú odtrhnutí od reality. Ale náš úrad je iný, je špecifický a jedinečný. A o tom, že sme dobrí, svedčia aj dve ocenenia za rok 2008, ktoré sme získali v decembri.

Môžeme sa pochváliť **Cenou predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja** za významný prínos v oblasti ochrany priemyselného vlastníctva, podpory rozvoja technickej tvorivosti, vzdelávania a popularizácie v oblasti duševného vlastníctva a **Cenou primátora mesta Banská Bystrica** pri príležitosti 15. výročia vzniku za prínos v oblasti vedy a výskumu. (Viac s. 44-46, Zaujalo nás; pozn. red.)

Ešte aby sme aj zo strany predstaviteľov vlády cítili väčšiu podporu inováciám, a tým aj priemyselnému vlastníctvu a jeho ochrane, i keď aj v tomto smere sa už predsa len rysujú určité náznaky. Mám na mysli napríklad reformy v školstve; vláda pri schvaľovaní návrhov na poskytovanie stimulov chce viacej zohľadňovať i projekty vedúce k rozvoju výskumu a vývoja; problematika znalostnej ekonomiky je zakomponova-

ná aj v 240-stranovej vízii rozvoja slovenskej spoločnosti s výhľadom do roku 2030 a v neposlednom rade ma potešilo i to, že v závere minulého roka (25. novembra) v Nitre pod gesciou ministerstva hospodárstva prvýkrát vyhlásili výsledky súťaže – Inovatívny čin roka (2007), pričom v hodnotiacej komisii mal zastúpenie i náš úrad.

Spomínala som ceny, ktoré kolektív ÚPV SR získal vlni na úrovni štátnej správy a komunálnej úrovni. Ocenením našej práce však bolo aj udelenie **certifikátu systému manažérstva kvality podľa medzinárodnej uznávanej normy STN EN ISO 9001:2000**, a ak mám dobré informácie, takýto certifikát získal náš úrad ako druhý z ústredných orgánov štátnej správy.

Nebolo jednoduché zdokumentovať jednotlivé procesy a podprocesy v úrade, nájsť vhodné nástroje a metódy na zabezpečenie i zlepšenie kvality, ktoré by rešpektovali európsku normu a zároveň i dané podmienky úradu tak, aby nastala zhoda. Ale prejavili sme sa ako tím ľudí, ktorý pochopil, o čo ide.

Náš úrad je iný ako ostatné úrady, sme dobrí, no vždy je možné veci zlepšovať. Napokon jedno z odporúčaní samotných certifikačných auditorov sa týkalo aj potreby zjednodušiť a zefektívniť systém úradnej dokumentácie a nemožno zabúdať ani na to, že po uplynutí tretieho roku od udelenia certifikátu príde na rad recertifikačný audit.

Stručne aspoň o niektorých tohtoročných úlohách ÚPV SR

V prvom polroku 2009 cieľom viacerých služobných ciest expertov nášho úradu bude hlavné mesto Českej republiky Praha a tamojší Úrad priemyselného vlastníctva, a to nielen preto, že Česko sa od 1. januára

tohto roka stalo predsedníckou krajinou Európskej únie. Napríklad v apríli budú na Pražskom hrade odovzdávané prestížne ceny Európsky vynálezca roka 2009, no a v máji pri príležitosti **90. výročia vzniku Patentového úradu** s pôsobnosťou pre celé územie Československa náš partnerský úrad organizuje dvojdňovú medzinárodnú konferenciu na tému *Ochrana práv priemyselného vlastníctva v Európe* a aj na ňu sa treba dobre pripraviť.

V apríli si pripomenieme **Svetový deň duševného vlastníctva** a pri tejto príležitosti zorganizujeme už deviatu celoslovenskú konferenciu o duševnom vlastníctve. Tentoraz bude zameraná na problematiku právnej ochrany výrobkov označením pôvodu a zemepisným označením; táto forma ochrany je na Slovensku do značnej miery nedocenená.

V súvislosti s označeniami pôvodu výrobkov a zemepisnými označeniami je potrebné do mája 2009 predložiť Legislatívnej rade vlády SR **návrh novely zákona v nadväznosti na nariadenie Rady (ES) č. 479/2008 o spoločnej organizácii trhu s vínom**.

Na september pripadá nášmu úradu úloha pripraviť sa na **6. ročník Ceny Jána Bahýľa** za mimoriadne hodnotné priemyselno-právne chránené slovenské riešenie. Uvažujeme o tom, že spomínané podujatie bude pozostávať z troch kategórií, aby šancu získať cenu mali aj menšie podniky, prípadne univerzity.

V roku 2009 plánuje ÚPV SR vykonať napríklad i **50 prediagnostík** predmetov priemyselných práv v malých a stredných podnikoch. Je logické, že tím poskytujúci túto službu bude naďalej spolupracovať aj s **informačno-poradenskými miestami ÚPV SR pre inovácie**, tzv. innoinfo.

No pokiaľ ide o našich partnerov zapojených do siete innoinfo, nie každý z nich vyvíja aktivity v takej miere, ako sme si predstavovali. V decembri minulého roka sme dokonca jednému z našich partnerov – Podnikateľskému inkubátoru a technologickému centru v Banskej Bystrici – vypovedali dohodu o vzájomnej spolupráci a nie je vylúčené, že k podobnému kroku pristúpime i v tomto roku. Ale treba to robiť uvážene a citlivo a položiť si pritom trebárs aj otázku, či sme aj my v úrade urobili všetko pre to, aby partneri s nami aktívne spolupracovali a boli k takejto spolupráci aj nejako motivovaní. V tejto súvislosti nemožno zabúdať ani na innoinfo pôsobiace na univerzitách, ktoré by sa postupne mali pretransformovať na strediská transferu technológií, no nemožno zabúdať ani na

kontaktné a informačné miesta ÚPV SR situované v knižniciach.

V súvislosti s innoinfo treba ešte dodať, že tento projekt je stále otvorený pre našich potenciálnych partnerov, no musia mať skutočný záujem o spoluprácu, ako napríklad BIC Bratislava, spol. s r. o. (Business & Innovation Centre – Podnikateľské a inovačné centrum), ktoré sme do našej siete innoinfo pripojili vlni v septembri a prostredníctvom neho sa ÚPV SR dostal zasa do slovenskej vetvy Európskej siete podnikov (Enterprise Europe Network).

Rezervy máme v súvislosti s webovou stránkou úradu. Musíme sa postarať o to, aby bol o ňu väčší záujem zo strany našich súčasných i potenciálnych klientov, aby slúžila ako nástroj budovania imidžu a reputácie firmy, značky. Víťazí zvyčajne ten, kto pochopí celý kontext internetového trhu, ten, kto bude mať kvalitné a zrozumiteľné texty, prítiahlivú grafickú úpravu a tiež prehľadnú webovú stránku.

Rok 2009 nebude pre Slovensko a rovnako ani pre náš úrad jednoduchý. Ekonomika vplyvom globálnej krízy už nebude lámať rekordy a dnes je veľmi ťažké predpovedať jej rast. Viaceré firmy na Slovensku už pristúpili ku škrtom, šetreniam a obmedzeniam, hľadajú rezervy vo všetkých oblastiach.

Samozrejme, aj u nás v úrade, čo sa dá ušetriť, ušetríme, no určite našich zamestnancov nebudeme obmedzovať v práci, pretože tých úloh, ktoré máme pred sebou, je nemálo.

Aj minuloročnou záslužnou prácou sme mýty o úradníkoch opäť čiastočne odbúrali, **sme dobrí a som presvedčená, že budeme ešte lepší**. Ľudský potenciál na to rozhodne máme.

Foto: archív ÚPV SR

“OUR OFFICE IS DIFFERENT, IS SPECIFIC AND UNIQUE“
KYLIÁNOVÁ, D.:

Assessment of the performance of the Industrial Property Office of SR in 2008 – dismantle of the myth of clerks. Appreciation of the Office's employees collective – Award of the Governor of Self-Governing Region for considerable contribution in the area of industrial property protection, support of development of technical creativity, education and popularisation in the area of intellectual property, and Award of the Mayor of Banská Bystrica City in occasion of 15th anniversary of origination for contribution in the area of science and research. The Certificate of the System of Quality Management pursuant to internationally recognised standard STN EN ISO 9001:2000. Tasks of the Office in 2009.

Výzvy Lisabonského systému – 1. časť

Dr. Mihály FISCOR*
podpredseda Maďarského patentového úradu

Úvod

Žijeme vo svete výziev. Celosvetové hospodárstvo a informačná spoločnosť predstavujú výzvy, ktorým musia čeliť a vyrovnávať sa s nimi takmer všetky odvetvia ľudskej spoločnosti. Rovnako to platí aj pre právne systémy vrátane práva duševného vlastníctva a Lisabonský systém, teda systém vytvorený Lisabonskou dohodou o ochrane označení pôvodu a ich medzinárodnom zápise (ďalej Lisabonská dohoda alebo dohoda), tiež nie je výnimkou.

Vo svojom príspevku sa nebudem snažiť zaoberať otázkami, ktoré súvisia s ochranou rôznych označení zemepisného pôvodu mimo právneho rámca Lisabonskej dohody, a nechcem podať ani vyčerpávajúci zoznam všetkých problémov, ktoré v Lisabonskom systéme pravdepodobne čakajú na riešenie.

Lisabonský systém musí neustále dokazovať, že nie je spiaca krásavica, ktorú žiadny princ nechce prebudiť, a nie je ani ku-

kučka v hniezde práv priemyselného vlastníctva, ktorá nemá nič spoločné s okolitým životom. Ak však tento systém chce byť presvedčivý, je nevyhnutné, aby sa vyrovnal s nasledovnými hlavnými výzvami:

- musí zohľadňovať rôzne národné (regionálne) prístupy a prispôbiť sa širokej škále koncepcií;
- musí sa včleniť do medzinárodného právneho prostredia, ktoré sa od prijatia Lisabonského systému značne zmenilo;
- mal by dokázať, že je dostatočne flexibilný, resp. takúto vlastnosť získať jeho zmenou;
- mal by byť ďalej doplnený o inštitúty účinných mechanizmov riešenia sporov;
- musí zaistiť primerané riešenie prípadov koexistencie dvojítych označení alebo vzniku dvojnásobných nárokov na ochranu;
- jeho zemepisný rozsah sa musí rozšíriť, musí sa stať nezávislým systémom z hľadiska činnosti a, ak je to možné, aj z hľadiska financovania.

Pozvoľný prístup v spojení so všeobecnými právnymi princípmi proporcionality sa javí ako najvhodnejší spôsob oživenia Lisabonského systému. V prvom rade sa musíme zhodnúť na náležitom interpretovaní príslušných ustanovení.¹ Ak by sa to ukázalo ako neuskutočniteľné, môžeme diskutovať a časom aj prijať zmeny vo Vykonávacom predpise k Lisabonskej dohode

* Časopis Duševné vlastníctvo so súhlasom M. Fiscora uverejňuje jeho referát, ktorý odznel 30. 10. 2008 v Lisabone v rámci Fóra o zemepisných označeniach a označeniach pôvodu organizovaného pri príležitosti 50. výročia podpísania Lisabonskej dohody o ochrane označení pôvodu a ich medzinárodnom zápise.

Z angličtiny preložil Mgr. Ján Poljovka.

¹ Podľa článku 9(2)(a)(i) Lisabonskej dohody Zhromaždenie Osobitnej únie „prerokúva všetky otázky týkajúce sa... plnenia tejto dohody“.

(ďalej vykonávací predpis). Prepracovanie samotnej dohody, prípadne uzavretie novej dohody, prichádza do úvahy len v prípade, ak sa zmeny preukážu ako nedostatočné. Takejto opatrnosti nás naučila minulosť².

V roku 1974 Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO) začala pracovať na príprave novej mnohostrannej dohody na ochranu označení pôvodu a údajov o pôvode výrobkov. Po prvom stretnutí výboru expertov v roku 1974 Medzinárodný úrad WIPO pripravil návrh dohody, ktorý bol predložený na druhom stretnutí výboru v roku 1975. Výbor však prácu na tomto návrhu dohody neskoršie prerušil.

Koncom 70. a začiatkom 80. rokov sa prípravy na revíziu Parížskeho dohovoru na ochranu priemyslového vlastníctva (ďalej Parížsky dohovor) taktiež rozšírili o ochranu zemepisných označení, ale tieto prípravy nevyústili do nového, prepracovaného vydania Parížskeho dohovoru. V roku 1990 sa výbor expertov WIPO na medzinárodnú ochranu zemepisných označení rozhodol vypracovať novú dohodu o medzinárodnej ochrane zemepisných označení. Keď však nedospel k zhode v niektorých zásadných otázkach, k ďalšiemu stretnutiu výboru už nedošlo.

1. Stavanie na piesku?

Hovorí sa o tom, že na rozdiel od oblasti patentov a ochranných známk, pri ktorých sú koncepcie ochrany prakticky rovnaké vo všetkých krajinách sveta, ochrana označení zemepisného pôvodu³ takýto jednotný prístup nepozná. Na národnej a regionálnej úrovni sú takéto označenia chránené v rámci širokého okruhu rôznych pravidiel, prostredníctvom rôznych právnych prostriedkov. V rámci rôznych jurisdikcií sa odlišujú od ochrany *sui generis* prostredníctvom normatívnych aktov (napríklad nariadenia, vyhlášky) alebo prostredníctvom rozhodnutí podľa verejného práva, cez zápis príslušným orgánom v súlade s preddefinovanými normatívnymi kritériami, ochranou prostredníctvom práva ochranných známk až po nekalú súťaž.

Túto rôznorodosť podstatne nezmenilo ani uzavretie Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (ďalej Dohoda TRIPS). Po prvé, Dohoda TRIPS je založená na všeobecnom princípe, podľa ktorého členské štáty Svetovej obchodnej organizácie (WTO) môžu určiť vhodný spôsob, ako uplatňovať ustanovenia tejto dohody v rámci vlastného právneho systému a praxe (článok 1.1). Po druhé, rešpektujúc

zemepisné označenia, článok 22.2 nepojednáva o povahe právnych prostriedkov, ktoré členské štáty zaisťujú zainteresovaným stranám. Podobne v odkaze k článku 23.1 Dohody TRIPS sa výslovne uvádza, že členské štáty môžu poskytnúť efektívnu ochranu pre vína a liehoviny ďalšími ochrannými ustanoveniami prostredníctvom „správnych opatrení“ namiesto vlastného vynútenia „dotknutými stranami“.

Rôznorodosť týchto prístupov sa nevyhnutne odráža v použitej terminológii. V tomto kontexte ju môžeme pokojne prirovnať k babylonskej veži. Tradičná terminológia WIPO je založená na článku 1 ods. 2 a článku 10 Parížskeho dohovoru, článku 1 ods. 1 Madridskej dohody o potlačovaní falošných alebo klamlivých údajov o pôvode tovaru (ďalej Madridská dohoda) a článku 2 Lisabonskej dohody. Parížsky dohovor a Madridská dohoda používajú termín „údaj o pôvode výrobku“, kým Lisabonská dohoda používa „označenie pôvodu“. Dohoda TRIPS používa a definuje termín „zemepisné označenie“ (pozri článok 22.1). Aby to nebolo také jednoduché, komunitárna legislatíva si taktiež vytvorila vlastnú terminológiu. Napríklad, nariadenie Rady (ES) č. 510/2006 o ochrane zemepisných označení a označení pôvodu poľnohospodárskych výrobkov a potravín (ďalej nariadenie (ES) o potravinách) rozlišuje dve základné kategórie: zemepisné označenia a označenia pôvodu, hoci poskytuje rovnakú ochranu obom (pozri článok 2 a 13). Navyše, toto nariadenie taktiež stanovuje, že „tradičné... nezemepisné názvy... sa považujú za označenia pôvodu alebo zemepisné označenia“, a taktiež „určité zemepisné označenia sa považujú za označenia pôvodu“ (článok 2 ods. 2 a ods. 3). Okrem toho, legislatíva ES týkajúca sa vína používa dva základné termíny: „zemepisné označenia“ a „označenia pôvodu“, ale vymedzuje ich s malými odchýlkami (pozri článok 34 nariadenia Rady (ES) č. 479/2008 z 29. apríla 2008 o spoločnej organizácii trhu s vínom). Ale v prípade liehovín je možné chrániť len „zemepisné označenie“ (pozri článok 15 nariadenia (ES) č. 110/2008 Európskeho parlamentu a Rady z 15. januára 2008 o definovaní, popise, prezentácii, označovaní a ochrane zemepisných označení liehovín).

Môžeme teda s určitosťou vyhlásiť, a to dokonca bez detailného porovnania rôznych prístupov, pojmov a definícií, že žiadny iný systém medzinárodného zápisu pod správou WIPO nemusí čeliť takým

rozdielnym právnym prostrediam, ako ten Lisabonský. Zmluva o patentovej spolupráci (PCT), ako aj Madridský a Haagsky systém môžu mať jednoznačný osôh z toho, že pojmy patent, ochranná známka, ako aj priemyselný vzor sú všeobecne známe. Článok 33 PCT dokonca definuje základné kritériá spôsobilosti na patentovanie, i keď len na účely vyhotovenia písomného stanoviska (pozri pravidlo 43) a medzinárodného predbežného prieskumu. Tento druh medzinárodného konsenzu zjavne chýba ochrane označení zemepisného pôvodu. A toto predstavuje jednu z najväčších výziev, ktorým Lisabonský systém čelí. Mal by vyhovovať rôznym prístupom a mal by stavať na množstve pojmov a definícií, ktoré sú „roztrúsené“ v rôznych právnych úpravách. Lisabonský systém je už teraz dostatočne všestranný, aby zvládol takúto výzvu. Napriek tomu, jeho všestranný charakter by sa mohol ešte umocniť tak, aby sa systém stal viac zrejším, aby si čoraz viac krajín uvedomilo, že by mohol vyhovovať ich špecifickým potrebám bez ohľadu na to, aký typ ochrany označení zemepisného pôvodu poskytuje ich zákonodarstvo. Spôsob, ako to dosiahnuť, je odstrániť nepochopenie a predsudky, ktoré Lisabonský systém obklopujú. Ďalšou možnosťou je revízia Lisabonskej dohody a jej smerníc.

2. Hľadanie miesta v meniacom sa medzinárodnom prostredí

Už od uzavretia Dohody TRIPS sa objavovali pochybnosti o jej súlade s Lisabonskou dohodou. Tieto otázky sa sústreďovali najmä, ale nie výlučne, na terminologické rozdiely a na spôsob a rozsah, akým sa Lisabonský systém môže vyrovnávať s výnimkami Dohody TRIPS.

Členské štáty Lisabonskej únie „sa zaväzujú chrániť... označenia pôvodu“ (článok 1 ods. 2). Článok 2 ods. 1 obsahuje definíciu označenia pôvodu:

„V zmysle tejto dohody sa pod pojmom ‚označenie pôvodu‘ rozumie zemepisný názov krajiny, oblasti alebo miesta slúžiaci na označenie, odkiaľ pochádza výrobok, ktorého akosť alebo znaky sú dané výlučne alebo podstatne zemepisným prostredím vrátane prírodných a ľudských činiteľov.“

² SCT/8/4 ods. 66-85 (pozn. prekl.: SCT - Stály výbor pre zákon o obchodných známkach, priemyselnom dizajne a geografickom označení miesta pôvodu).
³ Pozri napr. SCT/8/4, SCT/8/5, SCT/9/4, SCT/10/4.

Táto definícia sa často porovnáva s definíciou zemepisných označení podľa článku 22 ods. 1 Dohody TRIPS, ktorej znenie je nasledovné:

„Zemepisnými označeniami sa na účely tejto dohody rozumejú označenia, ktoré označujú tovar ako pochádzajúci z územia člena alebo z oblasti, alebo z lokality na tomto území, ak danú kvalitu, povest' a iné charakteristické znaky tovaru možno v podstate pripísať jeho zemepismému pôvodu.“

Existuje všeobecný názor, že jedným z rozdielov medzi týmito dvoma definíciami je skutočnosť, že Dohoda TRIPS zahŕňa širšie spektrum označení ako Lisabonská dohoda. Tento názor vychádza zo skutočnosti, že článok 21.1. Dohody TRIPS definuje zemepisné označenia ako „označenia, ktoré označujú tovar“, kým článok 2 Lisabonskej dohody definuje označenie pôvodu ako „zemepisné označenie krajiny, oblasti alebo miesta, ktoré slúži na označenie výrobku“. Na základe toho môžeme dôvodiť, že článok 2 Lisabonskej dohody nehovorí o označeniach, ktoré sú vytvorené inými znakmi, než je zemepisný názov, napríklad nezemepisnými názvami alebo obrazovými prvkami, hoci tieto znaky spadajú pod definíciu zemepisných označení v článku 22.1 Dohody TRIPS.⁴ Toto však nemusí úplne platiť, ak pojem „označenie“ interpretujeme menej reštriktívne. Napokon, „označenie“ je niečo, čo identifikuje. To, čo identifikuje tovar (alebo výrobok), môžeme považovať za jeho „názov“, hoci je to obrazový prvok alebo v užšom zmysle slova nezemepisný názov. V tejto veci sa azda žiada zvoliť funkčnejší prístup. Bez ohľadu na to, z čoho sa určitý znak skladá, môže sa stať názvom alebo dokonca zemepisným označením, ak je použité *per se*. Napríklad, v článku 2 ods. 1 nariadenia (ES) o potravinách „označenie pôvodu“ a „zemepisné označenie“ sú definované ako „názvy“. Okrem toho, článok 2 ods. 2 nariadenia uvádza, že za označenia pôvodu alebo zemepisné označenia sa považujú aj „tradičné nezemepisné názvy“, ktoré označujú výrobok a ktoré spĺňajú podmienky udelenia ochrany. Zdá sa, že nám nič nebráni širšie interpretovať pojem „zemepisné označenie“, teda, podobne ako článok 2 ods.1 Lisabonskej dohody, ktorý pod týmto pojmom rozumie všetky druhy

znakov, ktoré môžu slúžiť na označenie výrobku pochádzajúceho z určitej zemepisnej oblasti a v skutočnosti slúžiaceho na tento účel. Tento výklad by nemal byť v rozpore s bežným významom⁵ pojmu „názov“. Mal by vziať do úvahy kontext Lisabonskej dohody, ako aj účel dohody. Navyše, tento výklad by sa mal preniesť aj do následnej praxe v uplatňovaní dohody, keďže sa objavujú prípady zápisu takých označení pôvodu podľa Lisabonskej dohody, ktoré by v najprísnejšom vymedzení zmyslu tohto pojmu nemali byť kvalifikované ako „zemepisné označenia“, ale pri širšej funkčnej interpretácii by už takáto kvalifikácia prípustná bola. V neposlednom rade, návrh interpretácie pojmu „zemepisný názov“ tak, ako ho definuje článok 2 ods. 1 Lisabonskej dohody, by mal zobrať do úvahy tú skutočnosť, že Dohoda TRIPS bola uzavretá ako následný medzinárodný dokument, ktorý je východiskom pre „príslušné pravidlá medzinárodného práva použiteľné vo vzťahu medzi stranami“ Lisabonskej dohody⁶.

Článok 2 ods. 1 Lisabonskej dohody, pri najmenšom v anglickej verzii, vyžaduje, aby akosť a znaky výrobku boli dané výlučne alebo podstatne zemepisným prostredím vrátane prírodných a ľudských činiteľov. Definícia zemepisných označení obsiahnutá v článku 22.1 Dohody TRIPS zahŕňa výrobky, ktoré majú dané vlastnosti, povest' alebo ďalšie charakteristické vlastnosti, ak ich možno v podstate pripísať ich zemepismému pôvodu. Z porovnania týchto dvoch definícií väčšina ľudí dospeje k záveru, že výrobky, ktoré majú „len“ určitú povest', ale nie špecifickú akosť vďaka ich miestu pôvodu, nespádajú pod definíciu označenia pôvodu tak, ako ich poskytujú Lisabonská dohoda. Akokoľvek, ak sa pozrieme na francúzske vyhotovenie dohody, v ktorom bola podpísaná⁷, zistíme, že odkazuje na akosť alebo vlastnosti (*la qualité ou les caractères*) výrobkov, o ktoré ide⁸. Takže zdá sa, že ide o alternatívne a nie kumulatívne prvky definície, a teda sa riadia rovnakou logikou ako v článku 22.1 Dohody TRIPS. Potom je len vecou interpretácie, či povest' môže byť považovaná za jednu z vlastností výrobku (tovaru), ktoré možno pripísať jeho zemepismému pôvodu. Zjavne to platí aj v prípade znenia článku 22.1 Dohody TRIPS, ktorý používa pojem „charakteristické znaky“ ako azda najvšeobecnejší pojem, pod ktorý spa-

dá tak „akosť“, ako aj „povest'“. Inými slovami, podľa tohto ustanovenia sú „akosť“ a „povest'“ aj „charakteristické znaky“ a práve tie sú zvolené ako najviac príznačné pre predmetný zemepisný pôvod výrobku. Za pozornosť stojí aj tá skutočnosť, že Lisabonská dohoda sama odkazuje na všeobecnú známosť, ktorú označenie pôvodu poskytuje výrobku (*pozri* definíciu „krajina pôvodu“ v článku 2 ods. 2).

Článok 22 Dohody TRIPS stanovuje základné pravidlá ochrany zemepisných označení. Článok 23 tejto dohody určuje dodatočnú ochranu zemepisného označenia vín a liehovín. Mnohí poukazujú na to, že ustanovenia obsiahnuté v tomto článku poskytujú v podstate rovnakú ochranu ako v Lisabonskej dohode, hoci iba vo vzťahu k zemepisným označeniam pre vína a liehoviny. Na druhej strane, článok 24 Dohody TRIPS obsahuje niekoľko výnimiek z povinností uvedených v článkoch 22 a 23. Medzinárodný úrad WIPO to vysvetľuje v niekoľkých dokumentoch „všeobecne povedané, existujú tri kategórie výnimiek, menovite pokračujúce a rovnaké použitie zemepisných označení vín a liehovín, staršie práva z ochranných známk nadobudnuté v dobrej viere a druhové označenia“⁹. Ako východiská analýzy vzťahu medzi týmito výnimkami a Lisabonskou dohodou nám môžu poslúžiť nasledovné úvahy:

Po prvé, je dôležité poukázať na článok 24.3 Dohody TRIPS, ktorý obsahuje odkladné ustanovenie. To zabezpečuje, že vyšší stupeň ochrany, ktorý je účinný od 1. januára 1995, nemôže byť po tomto dátume obmedzený:

„Pri zavádzaní tejto sekcie (t. j. sekcie 3: zemepisné označenia) člen neznižuje ochranu zemepisných označení, ktoré existovali u tohto člena bezprosredne pred dátumom nadobudnutia platnosti Dohody WTO.“

Toto ustanovenie mohlo byť v záujme tých krajín, ktoré sa stali členmi Lisabonskej dohody v čase, keď pre ne nadobudla účinnosť Dohoda TRIPS. A to najmä keď zistili, že ochrana, ktorú poskytujú označeniam pôvodu podľa Lisabonskej dohody, je vyššia ako požadovaná alebo povolená ostatnými ustanoveniami Dohody TRIPS.

⁴ SCT/5/3, ods. 14.

⁵ Krátky slovník slovenského jazyka (Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, 1987 - 1997) obsahuje nasledovné heslo: „meno... meno niečoho, pomenovanie: názov ulice, miestne názvy; odborné názvy termíny; kniha vyšla pod názvom...“

⁶ Porov. článok 31 a 32 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve.

⁷ Porov. článok 33 Viedenskej dohody o zmluvnom práve.

⁸ „On entend par appellation d'origine, au sens du présent Arrangement, la dénomination géographique d'un pays, d'une région ou d'une localité servant à désigner un produit qui en est originaire et dont la qualité ou les caractères sont dus exclusivement ou essentiellement au milieu géographique, comprenant les facteurs naturels et les facteurs humains.“

⁹ SCT/5/3 ods. 38 a taktiež SCT/8/4 ods. 61.

Po druhé, v súlade so všeobecnými zásadami, ktoré súvisia s výkladom medzinárodných zmlúv, môžeme vyhlásiť, že pokiaľ ide o zemepisné označenia alebo označenia pôvodu, pri výklade Lisabonskej dohody by sme mali mať vždy na pamäti aj Dohodu TRIPS (a opačne), keďže obidve tieto dohody ustanovujú „všeobecné zásady medzinárodného práva platné vo vzťahu medzi stranami“. Napokon, je diskutabilné, v akom rozsahu by sa toto ustanovenie (konkrétne článok 31 ods. 3 písm. c) Viedenského dohovoru o zmluvnom praxe použilo na Lisabonskú dohodu v kontexte Dohody TRIPS, najmä v prípade urovnania sporu, akým bol prípad Tuna Dolphin II¹⁰, kde skupina odborníkov prišla k záveru, že ďalšia medzinárodná zmluva stanovujúca povinnosti organizácie GATT (WTO) by bola vhodná, iba ak by bola prijatá všetkými členskými štátmi GATT (WTO). Niektorí odborníci¹¹ sú však toho názoru, že tento výklad nie je v súlade s článkom 31 ods. 3 písm. c) Viedenského dohovoru, pretože tak pojem „strany“, ako aj jeho použitie v tomto ustanovení, sa týka strán v konkrétnom spore, nie strán v mnohostrannej (WTO) dohode.

Po tretie, je potrebné rozlišovať medzi výnimkami podľa článku 24 Dohody TRIPS v závislosti od toho, či sú obligatórne (záväzné) alebo fakultatívne (nezáväzné). Toto rozlíšenie sa zdá byť dôležité najmä v prípade výkladu pravidiel podľa článku 1.1 Dohody TRIPS:

„Členovia môžu, ale nie sú viazaní uplatňovať vo svojom právnom systéme rozsiahlejšiu ochranu, než požaduje táto dohoda, za predpokladu, že takáto ochrana nie je v rozpore s ustanoveniami tejto dohody.“

V prípade fakultatívnej výnimky podľa článku 24 Dohody TRIPS (ktorú môžeme považovať za flexibilnejšiu ako v prípade obligatórnej výnimky), členské štáty WTO nie sú viazané uplatňovať vo svojom právnom systéme túto výnimku, čo im v súlade so zásadou zakotvenou v článku 1.1 umožňuje poskytnúť širšiu ochranu, než požaduje táto dohoda. Na druhej strane, v prípade obligatórnej výnimky podľa článku 24 Dohody TRIPS členské štáty WTO musia takúto výnimku vo svojom právnom systéme uplatniť, pretože jej opomenutie by bolo porušením daného ustanovenia dohody, čo článok 1.1 neumožňuje. Ale toto sa môže udiť len bez toho, aby bolo dotknuté uplatnenie článku 24.3 Dohody TRIPS o ochrane medzinárodných označení, ktoré existovali v tomto členskom štáte Lisabonskej únie pred dňom nadobudnutia platnosti Dohody WTO.

S ohľadom na text dohody, najmä spojení ako „žiadne ustanovenie tejto sekcie nebude vyžadovať od člena“, „člen môže požadovať“ alebo „nevznikne povinnosť“, výnimky ustanovené v článkoch 24.4, 24.6, 24.7 a 24.9 sa javia ako fakultatívne.¹² Členské štáty Lisabonskej dohody môžu teda upustiť od uplatnenia týchto výnimiek, ak sa domnievajú, že by v rámci ich právnych systémov došlo k oslabeniu efektu Lisabonskej dohody. Akokoľvek, Lisabonská dohoda by sa pravdepodobne stala menej lákavá pre súčasných a budúcich členov, ak by im

jej ustanovenia bránili použiť výnimku, hoci by si aj želali ich zrušenie.

Pokiaľ ide o uplatňovanie fakultatívnych výnimiek podľa článkov 24.5 a 24.8 Dohody TRIPS, zmluvné štáty Lisabonskej dohody sa môžu dostať ešte do ťažšej situácie. Podľa článku 5 ods. 3 a pravidla 9 ods. 2 písm. ii), ak príslušný úrad zmluvného štátu vyhlási, že nemôže zabezpečiť ochranu určitého označenia pôvodu, ktorého medzinárodný zápis mu je oznámený, predloží vyhlásenie s udaním dôvodov zamietnutia. Ale tak dohoda, ako aj vykonávací predpis neurčujú dôvody, na základe ktorých môže byť vyhlá-

10 United States – Restrictions on Imports of Tuna, DS29/R, 16. 6. 1994.

11 MATSUSHITA, M., SCHOENBAUM, T. J., MAVROIDIS, P.C.: *The World Trade Organization: Law, Practice, and Policy*. Oxford : Oxford University Press, 2003, s. 71.

12 Stojí za povšimnutie, že Súdny dvor Európskych spoločenstiev taktiež charakterizoval ustanovenia článku 24.4 a 24.6 Dohody TRIPS ako fakultatívne, nie obligatórne; vec C-347/03 *Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia a Agenzia regionale per lo sviluppo rurale (ERSA) proti Ministero delle Politiche Agricole e Forestali*:

„110 Po druhé, článok 24 ods. 4 dohody TRIPS stanovuje, že žiadne ustanovenie sekcie 3 tejto dohody nebude vyžadovať od člena WTO, aby zabránil pokračujúcu a podobnému používaniu určitého zemepisného označenia akéhokoľvek iného člena WTO označujúceho vína alebo liehoviny v súvislosti s tovarmi alebo so službami dodávanými ktorýmkoľvek jeho občanom alebo osobou, ktorá má uňho sídlo a ktorá používa toto zemepisné označenie nepretržite v súvislosti s rovnakými alebo príbuznými tovarmi alebo službami na území tohto člena buď aspoň počas 10 rokov pred 15. aprílom 1994, alebo v dobrej viere pred týmto dátumom.“

111 Z tohto ustanovenia jasne vyplýva, že síce spoločenstvo nie je povinné zakázať pokračujúce a podobné používanie určitého zemepisného označenia iného členského štátu označujúceho vína alebo liehoviny v súvislosti s tovarmi alebo so službami dodávanými ktorýmkoľvek jeho občanom alebo osobou, ktorá má uňho sídlo v zmysle článku 24. ods. 4 dohody TRIPS, ale toto ustanovenie ani nevylučuje takýto zákaz.

112 Inými slovami, článok 24 ods. 4 sa má vykladať v tom zmysle, že za v ňom uvedených podmienok, stanovuje možnosť, a nie povinnosť, poskytnúť ochranu každému rovnako znejúcemu označeniu.

113 Po tretie, čo sa týka článku 24 ods. 6 dohody TRIPS, toto ustanovenie dovoľuje spoločenstvu ako členovi WTO uplatňovať ustanovenia tejto dohody na zemepisné označenie ľubovľného iného člena WTO týkajúce sa výrobkov z viniča, pre ktoré je príslušné zemepisné označenie zhodné so zaužívaným názvom odrody hrozna, ktorá rastie na území tohto člena k dátumu nadobudnutia platnosti Dohody WTO.

114 Toto ustanovenie teda takisto stanovuje možnosť, a nie povinnosť spoločenstva poskytnúť ochranu odrode hrozna alebo viniča v spoločenstve, konkrétne vtedy, ak má rovnako znejúce označenie, ako zemepisné označenie vzťahujúce sa na víno pochádzajúce z tretej krajiny.

115 Za týchto okolností je namieste zodpovedať šiestu otázku v tom zmysle, že články 22 až 24 dohody TRIPS sa majú vykladať v tom zmysle, že v prípade – aký nastal v konaní o veci samej – rovnako znejúceho zemepisného označenia tretej krajiny a označenia obsahujúceho názov odrody používaného na označovanie a prezentáciu určitých vín spoločenstva vyrobených z tejto odrody, ustanovenia nevyžadujú, aby sa tieto dve označenia mohli v budúcnosti naďalej používať, a to bez ohľadu na splnenie dvoch podmienok, že ich v minulosti príslušní výrobcovia používali v dobrej viere alebo aspoň počas 10 rokov pred 15. aprílom 1994, a že každé označenie jasne uvádza krajinu, región alebo oblasť pôvodu chráneného vína, aby spotrebiteľ nebol uvedený do omylu.“

senie o odmietnutí založené. V praxi sa stáva, a preto sa to všeobecne uznáva, že medzinárodne zapísanému označeniu pôvodu je a môže byť odmietnutá ochrana v zmluvnom štáte Lisabonskej dohody, pretože takéto označenie by sa mohlo dostať do rozporu s existujúcimi prednostnými právami. Jedinou možnosťou¹³ sa zdá byť, že zmluvné štáty Lisabonskej dohody môžu uplatňovať obligatórne výnimky podľa článkov 24.4 a 24.8 Dohody TRIPS, ktoré sa zaoberajú prednostnými právami ochranných známk získanými v dobrej viere a právom používať počas obchodnej činnosti svoje meno v podnikaní bez toho, aby došlo k uvedeniu verejnosti do omylu. Preto sa nemôžu odvolávať na článok 5 ods. 6 Lisabonskej dohody, ktorý poskytuje tretej strane maximálne dvojročnú lehotu na skončenie používania staršej ochrannej známky alebo označenia, ktoré je v rozpore s chráneným označením.

Posledné dve rozšírenia Európskej únie vniesli určité zmeny do Lisabonského systému, pokiaľ ide o jeho schopnosť vysporiadať sa s vývojom v medzinárodnom práve v oblasti ochrany zemepisných označení. Ide o tie nové členské štáty EÚ, ktoré boli zmluvnými štátmi Lisabonskej dohody v čase, keď sa pripojili k EÚ 1. mája 2004 alebo 1. januára 2007. Sú nimi Bulharsko, Česko, Maďarsko a Slovensko.

Ich špecifické „lisabonské“ problémy pramenia hlavne z prechodných ustanovení nariadení Európskej komisie o ochrane zemepisných označení a označení pôvodu poľnohospodárskych výrobkov a potravín v súvislosti s prístupím týchto krajín do EÚ. V prípade Česka, Maďarska a Slovenska sa uplatňuje nariadenie Komisie (ES) č. 918/2004. Článok 1 tohto nariadenia obsahuje nasledovné ustanovenia:

„Vnútroštátna ochrana zemepisných označení a označení pôvodu, v zmysle nariadenia (EHS) č. 2081/92 (t. j. predchodca „potravinového opatrenia“, ktorý bol v platnosti ku dňu vstupu týchto krajín do EÚ), ktorá existuje v Česku..., v Maďarsku... a na Slovensku k 30. aprílu 2004 (t. j. deň pred dátumom vstupu Zmluvy o prístupí do platnosti), sa môže týmito členskými štátmi zachovať do 31. októbra 2004.

„Tam, kde sa žiadosť o zaregistrovanie podľa nariadenia (EHS) čísla 2081/92 predloží komisii do 31. ok-

tóbra 2004, sa môže takáto ochrana zachovať až do prijatia rozhodnutia v súlade s článkom 6 tohto nariadenia.“

„Dôsledky takejto vnútroštátnej ochrany v prípadoch, keď meno nie je zaregistrované na úrovni spoločenstva, znáša v plnej miere zodpovednosti dotknutý členský štát.“

Tieto prechodné opatrenia boli horúcou témou diskusií tesne pred ich prijatím. Novopristupujúce členské štáty EÚ predniesli niekoľko vážnych znepokojení týkajúcich sa zosúladenia prechodných opatrení s určitými všeobecnými princípmi EÚ, ako napríklad zákaz diskriminácie, rešpektovanie nadobudnutých práv a ochrana legitímnej dôvery. Niektoré zo štátov dokonca spochybnili na prvý pohľad skrytý predpoklad, že vnútroštátnym systémom ochrany nebude umožnené koexistovať s komunitárnou ochranou, pokiaľ ide o výrobky, ktoré spadajú do sféry príslušného nariadenia. Nové členské štáty EÚ, ktoré boli taktiež zmluvnými štátmi Lisabonskej dohody, mali konkrétne výhrady k vplyvu predmetných prechodných opatrení. Ich obavy boli dvojaké.

Prvá obava sa týkala ich schopnosti plne vyhovieť záväzkom Lisabonskej dohody vzhľadom na označenia pôvodu ďalších zmluvných štátov tejto dohody, ktoré sú chránené na ich území podľa medzinárodného zápisu. Prístupujúce štáty si neboli isté, či aj po ich vstupe do EÚ a v súlade s predmetnými prechodnými opatreniami budú môcť konať v záujme a v mene tretích krajín s cieľom zaistiť ochranu označení pôvodu tretích strán podľa Lisabonskej dohody. Podľa súčasne platného nariadenia Rady (ES) o potravinách to nie je možné, (pozri článok 5), rovnako ako to nebolo možné ani podľa predchádzajúceho nariadenia (v platnosti v roku 2004). Tak legislatíva spoločenstva, ako aj Zmluva o prístupí nemohla vytvoriť žiadny záväzok pre tretie krajiny alebo jednostranne zmeniť právny status označení týchto tretích krajín. V tomto kontexte je zaujímavé poukázať na to, že Lisabonská dohoda je takzvané skôr existujúca dohoda nových členských štátov EÚ, a preto sa článok 6 ods. 10 Aktu o prístupí¹⁴ aplikuje na túto dohodu. Ustanovenie tohto článku má nasledovné znenie:

„Nové členské štáty prijímú v rozsahu nesúladu dohôd medzi jedným alebo

viacerými novými členskými štátmi na jednej strane a jednou alebo viacerými tretími krajinami na strane druhej so záväzkami vyplývajúcimi z tohto aktu potrebné kroky na odstránenie vzniknutého nesúladu. Ak sa nový členský štát stretne s ťažkosťami pri úprave dohody uzavretej pred prístupím s jedným alebo viacerými štátmi, odstúpi od tejto dohody v súlade s podmienkami v nej ustanovenými.“

Predmetné prechodné opatrenia nariadenia komisie tiež viedli nové členské štáty EÚ k obavám súvisiacim s ochranou označení podľa Lisabonskej dohody. Tieto obavy vychádzali zo skutočnosti, že zásady suverenity práv okrem iného vyjadrené v článkoch 4 a 6 Parížskeho dohovoru v prípade patentov a ochranných známk nie je možné použiť na označenia pôvodu.¹⁵ Závislosť chránených označení od ochrany v krajine pôvodu vyplýva z článku 1 ods. 2 Lisabonskej dohody. Podľa tohto článku označenia pôvodu sa majú chrániť v ich krajine pôvodu, aby sa mohli zapísať v Medzinárodnom úrade WIPO a tak získať ochranu v ostatných krajinách Lisabonskej únie (pozri tiež článok 6).

Od rozšírenia EÚ v roku 2004 nebol žiaden z uvedených problémov uspokojujúco vyriešený. Z tohto dôvodu očakávame ďalšie analýzy na ich riešenie so zapojením Medzinárodného úradu WIPO, EK i krajín, ktoré sú zároveň členmi EÚ a Lisabonského systému. Celkové prehodnotenie vzťahu medzi *acquis communautaire* a Lisabonskou dohodou môže viesť k dosiahnutiu cieľov ochrany zemepisných označení v týchto dvoch právnych systémoch a nakoniec vyriešiť problémy krajín, ktoré majú pocit, že sa práve ocitli v krížovej paľbe medzinárodného práva.

Foto: archív M. Ficsora,
INPI,
www.jiunlimited.com

CHALLENGES TO THE LISBON SYSTEM – PART I FISCOR, M.:

Lisbon system in context of international and community law. Inconsistency in GI's nomenclature as specific issue. Settlement of disputes under Lisbon Agreement. Insufficient international harmonization of legal regulations on protection of indications of geographical origin protection.

¹³ Porov. článok 4 Lisabonskej dohody.

¹⁴ Akt o podmienkach prístupia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia, OJ L 236, 23. 9. 2003. Napodiv, toto ustanovenie určuje do istej miery prísnejšie podmienky pre predchádzajúce dohody nových členských štátov v porovnaní s podmienkami, ktoré mali staršie členské štáty a „zakladajúci členovia“ podľa článku 307 Zmluvy o ES alebo ustanovení vytvorených v tomto článku, keďže „starých“ členov nenútil odstúpiť od tých predchádzajúcich dohôd, ktoré boli v tom čase v rozpore s právom EÚ.

¹⁵ SCT/8/5 ods. 11.

Vybrané rozhodnutia Súdneho dvora ES týkajúce sa dodatkových ochranných osvedčení – 1. časť

Ing. Milan PANČÍK
Úrad priemyselného vlastníctva SR, Banská Bystrica

Čo je dodatkové ochranné osvedčenie

Dodatkové ochranné osvedčenia (DOO) na liečivá a na prípravky na ochranu rastlín sú jednou z kategórií priemyselných práv. Po skončení platnosti patentu chrániaceho novú farmakologicky účinnú látku, prípadne spôsob jej výroby alebo použitia, pričom táto látka je súčasťou farmaceutického prípravku uvádzaného na trh na základe povolenia vydaného v súlade so smernicou 65/65/EHS, resp. 2001/83/ES, alebo smernicou 81/851/EHS, resp. 2001/82/ES, **udelené DOO na liečivo poskytuje dodatočnú ochranu farmakologicky účinnej látky v medziach ochrany patentu, ktorého platnosť skončila.** Dodatočná ochrana platí najviac päť rokov, ale v prípade liečiv, pri ktorých boli vykonané štúdie

v súlade s výskumným pediatrickým plánom schváleným Európskou agentúrou pre lieky (EMA), môže byť predĺžená o šesť mesiacov. Okrem toho je ochrana rozšírená na každé použitie účinnej látky ako súčasť lieku, ktoré bolo povolené pred uplynutím platnosti osvedčenia. **DOO sa udeľujú takisto na aktívne látky prípravkov na ochranu rastlín povolených uviesť na trh, pričom tieto osvedčenia sú analógiou DOO na liečivá a vzťahujú sa na ne podobné podmienky.**

Zmysel DOO

Zavedenie inštitútu DOO ako „dodatku“ k patentu chrániaceho farmakologicky účinné látky alebo účinné látky určené na

ochranu rastlín **si vynútila skutočnosť, že doba efektívnej ochrany vyplývajúcej z takéhoto patentu bola nedostatočná na zabezpečenie návratnosti investícií vložených do výskumu vedúceho k vynálezu nových účinných látok.** Majitelia takýchto patentov boli totiž v značnej nevýhode oproti majiteľom patentov, ktorých predmetom ochrany bol vynález, s ktorým je možné hneď po jeho vytvorení obchodovať na trhu, ako napríklad vynález takého produktu, ktorého legálne uvádzanie na trh nepredpokladá žiadne zdĺhavé schvaľovacie alebo povoľovacie konania. No v prvom prípade, ak majiteľ neuvažuje o prípadnom poskytnutí licencie a z nej vyplývajúcich príjmov, je možné o skutočnom obchodnom využívaní vynálezu hovoriť až vtedy, keď je odstránená posledná prekážka uvádzať patentom chránenú účinnú látku ako súčasť lieku, resp. prípravku na ochranu rastlín na trh, t. j. vtedy, keď príslušná autorita povolí uviesť daný produkt na trh. Čas, ktorý uplynie od podania patentovej prihlášky, na základe ktorej je udelený patent na novú účinnú látku, do udelenia prvého povolenia uvádzať účinnú látku ako súčasť liečiva, resp. prípravku na ochranu rastlín na trh, je pritom väčšinou desať až pätnásť rokov. To znamená, že patent je v tomto prípade efektívne využívaný len niekoľko posledných rokov jeho platnosti, čo je zjavne nedostatočné na zabezpečenie návratnosti prostriedkov vynaložených jednak na vytvorenie vynálezu a jednak na procesy predchádzajúce vydaniu povolenia na uvádzanie lieku alebo prípravku na ochranu rastlín na trh.

Predpisy viažuce sa k udeľovaniu DOO

Základný právny rámec pre udeľovanie DOO a konanie vo veciach udelených DOO je jednotný pre všetky členské štáty Európskej únie a tvorí ho **nariadenie Rady (EHS) č. 1768/92 z 18. júna 1992 o vytvorení dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá v platnom znení** (ďalej nariadenie č. 1768/92) a **nariadenie č. 1610/96 Európskeho parlamentu a Rady z 23. júla 1996 o vytvorení dodatkového ochranného osvedčenia na prípravky na ochranu rastlín v platnom znení** (ďalej nariadenie č. 1610/96). Tieto nariadenia sú uplatňované úradmi priemyselného vlastníctva členských štátov EÚ v konaní o žiadostiach o udelenie DOO, resp. v konaní o už udelených DOO (napríklad konanie o návrhu na zrušenie DOO).

Úloha súdov vo vzťahu k DOO

V prípadoch, keď účastník takéhoto konania nesúhlasí s rozhodnutím úradu priemyselného vlastníctva, má obyčajne možnosť v zmysle národnej legislatívy požiadať o opravu rozhodnutia, a ak sa mu ani potom nevyhoví, môže sa obrátiť na príslušný súdny orgán v danom členskom štáte. K podaniu na súd dochádza zvyčajne v dôsledku odlišného výkladu niektorého z ustanovení nariadení č. 1768/92 alebo č. 1610/96 účastníkom konania a úradom priemyselného vlastníctva. **V prípadoch, keď súdny orgán v členskom štáte pri rozhodovaní o takomto podaní má takisto pochybnosti o tom, ako je potrebné vysvetľovať si niektoré z ustanovení uvedených nariadení, môže sa obrátiť na Súdny dvor Európskych spoločenskíev** (ďalej Súdny dvor) so žiadosťou o spresnenie výkladu príslušného ustanovenia. Prejudiciálne konanie o otázke súdneho orgánu členského štátu sa nekončí jednoduchým stanoviskom Súdného dvora, ale rozsudkom alebo odôvodneným uznesením. Vnútroštátny súd je potom viazaný podaným výkladom a platí to aj pre ostatné vnútroštátne súdne orgány členských štátov, na ktoré by mohol byť podaný návrh týkajúci sa toho istého problému. Keďže tieto rozhodnutia je možné vnímať ako záväzný výklad niektorých z ustanovení predmetných dvoch nariadení týkajúcich sa DOO, oboznámenie sa s nimi by malo byť samozrejmosťou jednak pre národné úrady priemyselného vlastníctva a vnútroštátne súdne orgány rozhodujúce vo veciach týkajúcich sa DOO, ale takisto aj pre žiadateľov o udelenie DOO, majiteľov DOO a tiež osoby zastupujúce ich v konaní pred úradom alebo súdom.

My sme vybrali také rozhodnutia Súdného dvora, ktoré sú aktuálne aj v súčasnosti, pričom sme vylúčili rozhodnutia týkajúce sa najmä prechodného ustanovenia podľa článku 19 ods. 1 nariadenia č. 1768/92 a nariadenia č. 1610/96 rozhodujúceho pre konanie o žiadostiach o udelenie DOO a vo veciach udelených DOO len niekoľko rokov po nadobudnutí účinnosti týchto nariadení.

Udelenie viacerých DOO na ten istý výrobok... (prípád C-181/95)

V rámci prejudiciálneho konania vo veci C-181/95 sa Súdny dvor zaoberal otázkou belgického Obchodného súdu, či na jeden výrobok, v prípade, že je chránený viacerými patentmi patriacimi rôznym majiteľom, môže byť každému majiteľovi udelené DOO. V zmysle článku 3 nariadenia č. 1768/92 sa totiž v čase konania vo veci C-181/95 mohlo udeliť DOO len vtedy, ak v členskom štáte, v ktorom bola podaná žiadosť o udelenie DOO, boli ku dňu podania žiadosti splnené nasledujúce požiadavky:

- výrobok, na ktorý má byť DOO udelené, je chránený základným patentom;
- výrobok získal platné povolenie na uvádzanie na trh ako liečivo v súlade so smernicou 65/65/EHS alebo smernicou 81/851/EHS;
- na výrobok nebolo doposiaľ udelené DOO a
- povolenie v bode b) je prvým povolením na uvedenie výrobku na trh ako liečiva.

Z takto definovaných požiadaviek však nemusí byť celkom jasné, či v prípade, že na určitý výrobok bolo už jednému majiteľovi základného patentu udelené DOO, môže byť na rovnaký výrobok udelené ďalšie osvedčenie inému majiteľovi základného patentu chrániaceho tento výrobok.

Súdny dvor v rozhodnutí vo veci C-181/95 konštatoval, že účelom nariadenia č. 1768/92 je poskytnúť možnosť ochrany výrobkov dodatkovým ochranným osvedčením pre všetkých majiteľov základných patentov bez toho, že by toto nariadenie akokoľvek zvýhodňovalo niektorého z nich, napr. toho, kto by prvý podal žiadosť o udelenie DOO, v prípade, že výrobok je chránený viacerými základnými patentmi patriacimi rôznym majiteľom. V prípadoch, keď výrobok je chránený viacerými základnými patentmi,

nariadenie č. 1768/92 podľa rozhodnutia Súdného dvora v tejto veci nevylučuje udelenie DOO každému z majiteľov základného patentu, ale s tou podmienkou, že v zmysle článku 3 písm. c) nariadenia 1768/92 môže byť na určitý výrobok udelené na základe jedného základného patentu len jedno DOO.

Súdny dvor preto rozhodol tak, že **v prípade dvoch alebo viacerých žiadostí o udelenie DOO týkajúcich sa toho istého výrobku a pochádzajúcich od dvoch alebo viacerých majiteľov základných patentov môže byť na tento výrobok udelené DOO každému z nich**.

V konaní vo veci C-181/95 Súdny dvor takisto rozhodoval o tom, aký má byť postup kompetentného úradu priemyselného vlastníctva členského štátu v prípadoch, keď majiteľ základného patentu a držiteľ prvého povolenia uvádzať výrobok na trh ako liečivo sú rozdielne osoby a majiteľ patentu, ktorý požiadal o udelenie DOO, nie je schopný v rámci konania o jeho žiadosti o udelenie DOO predložiť kópiu tohto povolenia. Kópia prvého povolenia uvádzať výrobok na trh ako liečivo predstavuje pritom v zmysle článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1768/92 obligátnu súčasť žiadosti o udelenie DOO. Dôvod, na základe ktorého majiteľ základného patentu v predmetnom prípade nedisponuje kópiou prvého povolenia uvádzať výrobok na trh ako liečivo, môže byť celkom jednoduchý – držiteľ povolenia, ako aj orgán, ktorý toto povolenie vydal, odmietajú poskytnúť kópiu tohto povolenia majiteľovi patentu.

V tejto súvislosti sa v rozhodnutí vo veci C-181/95 konštatovalo, že podľa nariadenia č. 1768/92 držiteľ povolenia uvádzať výrobok na trh ako liečivo nemá povinnosť poskytnúť majiteľovi základného patentu chrániaceho predmetný výrobok kópiu tohto povolenia. Uplatnenie práva majiteľa základného patentu na udelenie DOO však zjavne nemôže závisieť od vôle držiteľa povolenia, či jeho kópiu majiteľovi základného patentu poskytne, alebo nie. Účelom požiadavky podľa článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1768/92 je len to, aby kompetentný úrad priemyselného vlastníctva mohol identifikovať výrobok, ktorý má byť predmetom DOO, a tiež overiť, či bola dodržaná lehota na podanie žiadosti o udelenie DOO v zmysle článku 7 nariadenia č. 1768/92,

prípadne, aby bola správne vypočítaná doba platnosti DOO, ak ide o povolenie, ktoré je zároveň prvým povolením na uvedenie výrobku na trh ako liečiva v spoločenstve. Ide teda iba o formálnu požiadavku, ktorej cieľom je dokázať, že povolenie uviesť výrobok na trh ako liečivo v danom členskom štáte existuje. Na základe toho Súdny dvor vo veci C-181/95 rozhodol, že v prípadoch, keď majiteľ základného patentu a držiteľ prvého povolenia uvádzať výrobok na trh ako liečivo sú rozdielne osoby a majiteľ patentu, ktorý požiadal o udelenie DOO, nie je schopný v rámci konania o jeho žiadosti o udelenie DOO predložiť kompetentnému úradu priemyselného vlastníctva kópiu tohto povolenia, žiadosť o udelenie DOO nesmie byť zamietnutá výlučne len z tohto dôvodu.

Podľa tohto rozhodnutia je kompetentný úrad priemyselného vlastníctva na základe možnosti vzájomnej spolupráce s rôznymi národnými úradmi schopný získať kópiu povolenia uvádzať výrobok na trh ako liečivo od úradu, ktorý toto povolenie udelil.

Rozsah ochrany poskytovaný osvedčením (prípád C-392/97)

V zmysle článku 2 nariadenia č. 1768/92 sa DOO môže za podmienok stanových týmto nariadením udeliť na akýkoľvek výrobok chránený patentom na území členského štátu, ktorý podlieha pred svojím uvedením na trh ako liečivo správnomu povolovaciemu konaniu v zmysle smernice 65/65/EHS alebo smernice 81/851/EHS. Podľa článku 1 nariadenia č. 1768/92 znamená výrobok na účely uvedeného nariadenia aktívnu zložku alebo kombináciu aktívnych zložiek liečiva. Z ustanovenia podľa článku 2 nariadenia č. 1768/92 vychádza podmienka v článku 3 písm. b) tohto nariadenia, podľa ktorej sa DOO môže udeliť len v prípade, ak v členskom štáte, v ktorom bola podaná žiadosť o udelenie DOO, mal výrobok ku dňu podania žiadosti o udelenie DOO povolenie vstúpiť na trh ako liečivo vydané v súlade so smernicou 65/65/EHS alebo smernicou 81/851/EHS. Podmienky podľa článku 3 písm. b) sa týkalo aj rozhodovanie Súdneho dvora vo veci C-392/97.

Nemecký Spolkový súdny dvor sa totiž na Súdny dvor obrátil s otázkou, či podmienka podľa článku 3 písm. b) nariadenia č. 1768/92 znamená, že výrobok, na ktorý sa žiada udelenie DOO, musí byť zhodný s tým, ktorý je v povolení na uvádzanie výrobku na trh ako liečiva označený ako aktívna zložka. S tým súvisela aj ďalšia otázka, či je splnená podmienka podľa článku 3 písm. b) nariadenia č. 1768/92 v prípade, keď v povolení na uvedenie výrobku na trh

ako liečiva je ako účinná zložka označená jedna konkrétna soľ účinnej látky, ale udelenie DOO sa požaduje na voľnú bázu účinnej látky alebo na soľ účinnej látky odlišnú od tej, ktorá sa uvádza v povolení.

Kľúčovou bola teda v tomto prípade otázka, či požiadavka podľa článku 3 písm. b) nariadenia č. 1768/92 znamená, že DOO môže chrániť výrobok len v takej špecifickej forme, aká je definovaná v povolení uviesť výrobok na trh ako liečivo. To znamená, či DOO môže poskytovať ochranu aj voľnej báze aktívnej zlúčeniny a/alebo soliam tejto aktívnej zlúčeniny, ak sa v povolení na uvádzanie výrobku na trh ako liečiva napríklad uvádza, že aktívnou látkou je hydrochloridová soľ určitej aktívnej zlúčeniny.

Vyjadrenia zúčastnených strán k týmto otázkam sa zhodovali v tom, že ak by DOO poskytovalo ochranu len tej konkrétnej forme (napr. konkrétnej soli) účinnej látky, aká je uvedená v povolení na uvádzanie výrobku na trh ako liečiva, potom by bol úplne zmarený zmysel nariadenia č. 1768/92 zabezpečiť majiteľovi základného patentu výlučné postavenie na trhu počas určitého obdobia po skončení platnosti základného patentu. Ak by totiž DOO poskytovalo ochranu iba určitej soli účinnej látky uvedenej v povolení, zatiaľ čo základný patent chráni účinnú látku ako takú a aj jej soli vrátane tej, ktorá je uvedená v povolení, potom by akákoľvek konkurenčná firma po skončení platnosti základného patentu mohla požadovať a za určitých okolností aj získať povolenie uviesť výrobok na trh ako liečivo pre inú soľ tej istej účinnej látky, ktorá bola predtým chránená základným patentom. Uvádzanie tohto výrobku na trh ako liečiva konkurenčnou firmou by sa potom zjavne nemohlo považovať za porušenie práv majiteľa DOO, keďže DOO by poskytovalo ochranu iba jednej konkrétnej soli účinnej látky a konkurenčná firma by uvádzala na trh ako liečivo inú soľ tejto účinnej látky.

Súdny dvor uznal takúto argumentáciu a v rozhodnutí vo veci C-392/97 konštatoval, že ak povolenie uvádzať výrobok na trh ako liečivo sa týka účinnej látky vo forme soli, ktorá je chránená platným základným patentom, potom ochrana poskytnutá DOO sa má vzťahovať na účinnú látku ako takú a takisto jej rôzne formy, ako sú soli a estery, pokiaľ sú tieto chránené základným patentom. **Ak je teda výrobok v takej forme, aká je uvedená v povolení na uvádzanie výrobku na trh ako liečiva, chránený platným základným patentom, DOO potom musí poskytovať ochranu tomuto výrobku ako liečivu vo všetkých jeho formách, ktoré sú chránené základným patentom.** V spojitosti s tým bolo v rozhodnutí poukázané na bod 13 preambuly

nariadenia č. 1610/96, ktorý podľa bodu 17 jeho preambuly platí pre interpretáciu okrem iného aj článku 3 nariadenia č. 1768/92 a podľa ktorého DOO poskytuje rovnaké práva, aké sú poskytované základným patentom, pričom ak základný patent poskytuje ochranu účinnej látke a jej rôznym derivátom (soliam a esterom), potom aj DOO poskytuje takú istú ochranu.

V prejudiciálnom konaní vo veci C-392/97 sa Súdny dvor dotkol aj otázky kritérií podľa ktorých sa má posudzovať, či výrobok vyhovuje podmienke podľa článku 3 písm. a) nariadenia č. 1768/92, t. j. či je výrobok chránený platným základným patentom.

V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že patentové právo nebolo doposiaľ v rámci spoločenstva harmonizované, takže rozsah ochrany, ktorú poskytuje patent, môže byť určený jedine na základe predpisov týkajúcich sa patentov v danom členskom štáte.

Otázku, či výrobok, na ktorý sa požaduje udelenie DOO, je chránený základným patentom, je preto podľa Súdneho dvora potrebné posudzovať na základe predpisov, ktoré platia pre základný patent.

Nečistoty ako súčasť výrobku (prípád C-258/99)

Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-258/99 bol podaný holandským okresným súdom, ktorý rozhodoval o spore medzi spoločnosťou BASF AG a holandským Úradom priemyselného vlastníctva. Podstatou uvedeného sporu bolo zamietnutie žiadosti spoločnosti BASF AG o udelenie DOO na chloridazon ako aktívnu látku prípravku na ochranu rastlín. Chloridazon bol súčasťou pesticídového prípravku Pyramin, ktorý získal v Holandsku povolenie na uvádzanie na trh už v roku 1967.

V roku 1982 bol spoločnosti BASF udeľený európsky patent EP 0 026 847 na spôsob výroby chloridazonu. Tento patent platil v desiatich štátoch vrátane Holandska. V roku 1987 bolo v Holandsku udelené povolenie uvádzať na trh pesticídny prípravok Pyramin DF, ktorý obsahoval chloridazon ako aktívnu látku. Chloridazon ako aktívna látka v prípravku Pyramin DF bol vyrábaný spôsobom podľa EP 0 026 847 a od chloridazonu prítomného v prípravku Pyramin sa líšil nižším obsahom nežiaduceho vedľajšieho produktu vznikajúceho pri jeho výrobe. V roku 1997 bola v Holandsku spoločnosťou BASF podaná žiadosť o udelenie DOO na chloridazon, pričom ako prvé povolenie na jeho uvedenie na trh ako aktívnej zložky výrobku na ochranu rastlín bolo v žiadosti uvedené povolenie z roku 1987.

Chloridazon v prípravku Pyramin DF bol totiž považovaný spoločnosťou BASF za výrobok odlišný od chloridazonu v prípravku Pyramin. Holandský Úrad priemyselného vlastníctva zamietol túto žiadosť, keďže povolenie uviesť na trh prípravok na ochranu rastlín, na základe ktorého sa požaduje udelenie DOO, musí byť podľa článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 1610/96 prvým povolením na uvedenie výrobku na trh ako aktívnej zložky prípravku na ochranu rastlín a povolenie z roku 1987 nepovažoval za prvé povolenie uvádzať chloridazon na trh ako aktívnu zložku prípravku na ochranu rastlín, t. j. nepovažoval podmienku podľa článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 1610/96 za splnenú. Podľa holandského Úradu priemyselného vlastníctva nemohlo byť povolenie z roku 1987 považované za prvé v zmysle uvedeného ustanovenia, pretože toto povolenie, ako aj povolenie z roku 1967, bolo udelené na prípravok na ochranu rastlín obsahujúci chloridazon ako jedinú aktívnu látku. Podľa holandského Úradu priemyselného vlastníctva nezohrával obsah nečistôt vo výrobku definovanom v článku 1(8) nariadenia č. 1610/96 v tomto prípade žiadnu úlohu, a preto obe povolenia považoval za také, ktoré sa týkajú toho istého výrobku v zmysle článku 3 tohto nariadenia.

Prvá otázka, s ktorou sa holandský okresný súd pri rozhodovaní o tomto spore obrátil na Súdny dvor, sa týkala toho, ako má byť chápaný pojem „výrobok“ v článku 3 nariadenia č. 1610/96. Súdny dvor k tejto otázke uviedol nasledovné:

- podľa bodu 8 v článku 1 nariadenia č. 1610/96 výrobok znamená aktívnu látku, ako je definovaná v bode 3 článku 1 nariadenia č. 1610/96, alebo kombináciu aktívnych látok výrobku na ochranu rastlín;
- v zmysle bodu 3 článku 1 nariadenia č. 1610/96 znamenajú aktívne látky okrem inej látky, ktoré pôsobia všeobecne alebo špecificky na škodlivé organizmy alebo na rastliny, časti rastlín alebo rastlinné výrobky;
- v zmysle bodu 2 článku 1 nariadenia č. 1610/96 sú látky definované ako chemické prvky a ich zlúčeniny tak, ako sú vyrobené alebo ako sa vyskytujú v prírode vrátane akýchkoľvek nečistôt nevyhnutne vznikajúcich pri výrobnom procese;
- z bodov 2, 3 a 8 článku 1 nariadenia č. 1610/96 vyplýva, že rozsah pojmu „výrobok“ v nariadení č. 1610/96 pokrýva chemické prvky a ich zlúčeniny tak, ako sú vyrobené alebo ako sa vyskytujú v prírode vrátane akýchkoľvek nečistôt nevyhnutne vznikajúcich pri výrobnom procese, ktoré pôsobia všeobecne alebo špecificky na škodlivé organizmy alebo na rastliny, časti rastlín alebo rastlinné výrobky.

Na základe týchto skutočností Súdny dvor rozhodol, že **pojem „výrobok“ v článku 3 nariadenia č. 1610/96 je potrebné chápať tak, že pokrýva chemické prvky a ich zlúčeniny tak, ako sa vyskytujú v prírode alebo ako sú vyrobené vrátane akýchkoľvek nečistôt nevyhnutne vznikajúcich pri výrobnom procese, ktoré pôsobia všeobecne alebo špecificky na škodlivé organizmy alebo na rastliny, časti rastlín alebo rastlinné výrobky.**

Z uvedeného podľa Súdneho dvora vyplýva, že dva výrobky tvorené tou istou chemickou zlúčeninou s rovnakými všeobecnými alebo špecifickými účinkami na škodlivé organizmy alebo na rastliny, časti rastlín alebo rastlinné výrobky, pričom tieto výrobky môžu obsahovať akékoľvek nečistoty nevyhnutne vznikajúce pri ich výrobe, musia byť považované za identické výrobky. Podľa rozhodnutia Súdneho dvora v tejto veci sa potom **два výrobky odlišné len v hodnote podielu aktívnej chemickej zlúčeniny k nečistote, ktorú môžu obsahovať, pričom v jednom výrobku je podiel obsahu nečistoty v porovnaní s druhým výrobkom vyšší, musia považovať za zhodný výrobok v zmysle článku 3 nariadenia č. 1610/96.**

Skutočnosť, že pre nový výrobok na ochranu rastlín, ktorý sa v porovnaní so skorším výrobkom na ochranu rastlín vyznačuje inou hodnotou podielu aktívnej látky k nečistote, bolo potrebné získať povolenie na uvádzanie na trh, nie je podľa Súdneho dvora relevantná na účely stanovenia, či výrobky ako aktívne látky prítomné v uvedených prípravkoch na ochranu rastlín sú rovnaké, alebo nie.

Druhá otázka národného súdu bola, či podmienky stanovené článkom 3 ods. 1 písm. a) a d) nariadenia č. 1610/96 sú splnené v prípade, keď výrobok vyrábaný podľa spôsobu chráneného patentom, ktorý je súčasne povolený na uvádzanie na trh ako aktívna zložka prípravku na ochranu rastlín, sa od skoršie povoleného výrobku ako aktívnej zložky prípravku na ochranu rastlín odlišuje iba podielom aktívnej zlúčeniny k nečistote, ktorú obsahuje, pričom percentuálne zastúpenie nečistoty je vyššie v skoršom výrobku v porovnaní s novým výrobkom a patent chrániaci uvedený spôsob výroby je označený ako základný patent.

Na základe záverov k prvej otázke Súdny dvor konštatoval, že povolenie na uvádzanie výrobku ako aktívnej zložky prípravku na ochranu rastlín na trh v prípade výrobku vyrábaného podľa spôsobu chráneného patentom, nemôže byť považované za prvé povolenie na uvádzanie na trh, ktoré bolo

tomuto výrobku udelené, pretože tento výrobok už bol ako aktívna zložka prípravku na ochranu rastlín predmetom skoršieho povolenia. Z toho má vyplývať, že v tomto prípade s ohľadom na výrobok ako aktívnu zložku prípravku na ochranu rastlín, ktorý je vyrábaný podľa spôsobu chráneného patentom, podmienka podľa článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 1610/96 nie je splnená.

Súdny dvor o druhej otázke preto rozhodol tak, že **podmienky podľa článku 3 ods. 1 písm. a) a d) nariadenia č. 1610/96 nie sú splnené v prípade výrobku vyrábaného spôsobom chráneným patentom a povoleného na uvádzanie na trh ako aktívnej zložky prípravku na ochranu rastlín, ak sa tento výrobok odlišuje od skôr povoleného výrobku ako aktívnej zložky prípravku na ochranu rastlín iba podielom aktívnej zlúčeniny k nečistote, ktorú obsahuje, pričom percentuálne zastúpenie nečistoty je vyššie v skoršom výrobku v porovnaní s novým výrobkom a patent chrániaci uvedený spôsob výroby je označený ako základný patent.**

Uvedené rozhodnutia Súdneho dvora ES a výklad ustanovení nariadení č. 1768/92 a č. 1610/96 v nich podané sú záväzné pre súdne orgány v štátoch EÚ, ako aj pre národné úrady, do kompetencie ktorých spadá rozhodovanie o žiadostiach o udelenie DOO a vo veciach udelených DOO. Rozhodnutia týchto inštitúcií nesmú odporovať rozhodnutiam Súdneho dvora ES a musia vychádzať z takého výkladu jednotlivých ustanovení predmetných nariadení, aký je v týchto rozhodnutiach Súdneho dvora ES poskytnutý.

*Pokračovanie v Duševnom vlastníctve
č. 2/2009*

Foto: www.jiunlimited.com

SELECTED JUDGMENTS OF THE COURT OF JUSTICE OF THE EC CONCERNING SUPPLEMENTARY PROTECTION CERTIFICATES – PART I
PANČÍK, M.:

Judgments providing interpretation of provisions of the Council Regulation (EEC) No. 1768/92 of 18 June 1992 concerning the creation of a supplementary protection certificate for medicinal products and of Regulation (EC) No. 1610/96 of the European Parliament and of the Council of 23 July 1996 concerning the creation of a supplementary protection certificate for plant protection products.

Predĺženie doby ochrany práv výkonných umelcov a výrobcov zvukových záznamov

JUDr. Zuzana ADAMOVÁ, PhD.*

Prijatím smernice o zosúladiení doby ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv¹ sa v roku 1993 urobil významný krok na poli harmonizácie autorskoprávných úprav.² Bernský dohovor³ aj Rímsky dohovor⁴ dovtedy položili základ len minimálnej dobe ochrany⁵ a ponechali členským štátom voľnosť priznávať aj dlhšie doby. Značné rozdiely medzi vnútroštátnymi predpismi upravujúcimi trvanie práv tak vytvárali prekážky voľného pohybu tovarov a služieb a deformedovali hospodársku súťaž na spoločnom trhu. Dnes Európska komisia opäť tvrdí, že sú tu dôvody na legislatívne zmeny v oblasti trvania práv súvisiacich s autorským právom.

Na základe smernice o zosúladiení doby ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv sa doba ochrany autorských práv v štátoch EÚ stanovila na obdobie života autora a 70 rokov po jeho smrti. Trvanie súvisiacich práv bolo všeobecne upravené na obdobie 50 rokov. V prípade výkonných umelcov práva uplynuli po 50 rokoch od podania výkonu, resp. od uvedenia na verejnosť, v prípade výrobcov zvukových záznamov a výrobcov prvého záznamu filmu práva uplynuli 50 rokov po vyhotovení záznamu a pokiaľ išlo o vysielajúce organizácie – 50 rokov po prvom vysielaní.

V roku 2001 vznikla potreba zmeniť a doplniť predmetnú smernicu tak, aby bola v súlade so zmluvou WIPO o umeleckých výkonoch a zvukových záznamoch (WPPT),⁶ a to s ohľadom na práva výrobcov zvukových záznamov. Následne tak bolo publikované kodifikované znenie – **smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/116/ES o dobe ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv.**⁷

Návrh smernice o predĺžení doby ochrany

Rok 2008 so sebou priniesol zásadný zvrät spojený s novým legislatívnym počinom, a to návrhom novelizácie smernice 2006/116/ES (KOM(2008)464 final).⁸ V tlačovom vyhlásení zo 14. februára 2008 európsky komisár pre vnútorný trh a služby Charlie McCreevy oznámil svoj zámer predložiť návrh na predĺženie doby ochrany zvukových záznamov na 95 rokov.⁹ Ako uviedol, „*autorskoprávna ochrana pre európskych výkonných umelcov predstavuje morálne právo kontrolovať použitie svojich diel a uživiť sa z umeleckých výkonov*“. Podľa jeho vyhlásenia, tisícky anonymných štúdiových hudobníkov, ktorí prispeli k zvukovým nahrávkam v neskorých päť-

desiatych a šesťdesiatych rokoch, už viac nebudú dostávať odmeny za hranie svojich zvukových záznamov v rádiu.

V zmysle navrhovanej smernice by sa mala **predĺžiť doba ochrany práv výkonných umelcov a výrobcov zvukových záznamov z 50 na 95 rokov** po uverejnení zvukového záznamu a výkonu na ňom za-

znamenaneho. Mal by sa tiež zaviesť rad sprievodných prechodných opatrení s cieľom zabezpečiť, aby výkonní umelci, ktorí previedli svoje výhradné práva na výrobcov zvukových záznamov pred predĺžením doby ochrany, skutočne využívali výhody tohto predĺženia.

Prvé sprievodné opatrenie má spočívať v tom, že výrobcovia zvukových záznamov sú povinní aspoň jedenkrát do roka vyhradiť najmenej **20 percent z príjmov** pochádzajúcich z výhradných práv na rozširovanie, rozmožňovanie a sprístupnenie zvukových záznamov. Tie by, pri neexistencii predĺženia doby ochrany, boli v dôsledku

* JUDr. Zuzana Adamová, PhD., Ústav práva duševného vlastníctva na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave; Ministerstvo kultúry SR. Názory vyjadrené v tomto článku sú osobnými názormi autorky a obsah článku nemusí nevyhnutne zodpovedať oficiálnym stanoviskám Ministerstva kultúry SR.

1 Smernica Rady 93/98/EHS z 29. 10. 1993 o harmonizácii trvania autorského práva a niektorých súvisiacich práv (Ú. v. ES L 290).

2 Predmetná harmonizácia sa nevzťahuje na osobnostné autorské práva.

3 Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel z 9. 9. 1886 (vyhl. č. 133/1980 Sb.).

4 Medzinárodný dohovor o ochrane výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a vysielajúcich organizácií (vyhl. č. 192/1964 Zb.).

5 Minimálne trvanie ochrany ustanovené Bernským dohovorom, t. j. počas života autora a 50 rokov po jeho smrti, bolo motivované ustanovením ochrany pre autora a pre prvé dve generácie jeho potomkov. Priemerná dĺžka života v Európskom spoločenstve sa však predĺžila tak, že táto doba už nebola postačujúca, aby pokryla dve generácie (recitál 5 smernice 93/98/EHS).

6 Oznámenie č. 177/2006 Z. z.

7 Ú. v. ES L 167.

8 Na úrovni Rady EÚ sa ešte za francúzskeho predsedníctva rokovalo o návrhu smernice (12217/08 z 25. 7. 2008), kompromisnom návrhu (14536/08 z 23. 10. 2008), revidovanom kompromisnom návrhu (15380/08 z 11. 11. 2008) a revidovanom kompromisnom návrhu (16692/08 z 5. 12. 2008). Za českého predsedníctva bol zatiaľ predložený revidovaný kompromisný návrh (5309/09 zo 14. 1. 2009). Tento článok sa zaoberá všeobecnými aspektmi navrhovanej smernice v jej pôvodnom znení (pokiaľ nie je uvedené inak), *(ďalej len návrh smernice)*.

9 Tlačové vyhlásenie IP/08/240, Brusel, zo 14. 2. 2008, Charlie McCreevy, „Performing Artists – no longer be the „pour cousins“ of the music business.“

oprávneného uverejnenia alebo oprávneného predvedenia verejným majetkom.¹⁰ Takéto finančné prostriedky by sa mali **individuálne rozdeľovať medzi iných ako prominentných výkonných umelcov, konkrétne medzi štúdiových hudobníkov.**

Druhé sprievodné prechodné opatrenie spočíva v tom, že ak výrobca zvukových záznamov upustí od uvedenia dostatočného množstva rozmnoženín zvukového záznamu do predaja alebo upustí od ich sprístupňovania verejnosti, práva na zaznamenanie výkonu bude opätovne vykonávať výkonný umelec (klauzula **use it or lose it**).

V niektorých členských štátoch sa na **hudobné kompozície s textom** uplatňuje jednotná doba ochrany, ktorá sa počíta od úmrtia posledného žijúceho autora, pričom v iných členských štátoch sa na hudbu a text uplatňujú rozdielne doby ochrany. Je zrejme, že zosúladienie doby ochrany v prípade hudobných kompozícií s textom nie je kompletne, čím vznikajú prekážky voľného pohybu tovarov a služieb (napr. pri cezhraničných službách kolektívnej správy autorských práv). Harmonizácia tejto oblasti predstavuje tretie sprievodné opatrenie.

Krátko po zverejnení návrhu smernice sa začali ozývať prvé kritické hlasy tak zo strany zástupcov jednotlivých členských štátov EÚ, ako aj zo strany spotrebiteľov, nositeľov práv, akademických subjektov, niektorých poslancov Európskeho parlamentu, či paradoxne aj zo strany niektorých organizácií kolektívnej správy práv. Pripomienky zásadného významu prezentovali napríklad aj viaceré významné vedecko-výskumné pracoviská, ako napr. Inštitút Maxa Plancka pre právo duševného vlastníctva, súťažné a daňové právo (ďalej **MPI**) v Mníchove,¹¹ Inštitút pre informačné právo (IViR) v Amsterdame, či viacerí poprední odborníci v oblasti autorských práv.¹² Všeobecne možno zhrnúť, že sa jednoznačne ocenil úmysel a snaha Európskej komisie podstatne zlepšiť situáciu výkonných umelcov, ale predĺženie doby ochrany „zvukových záznamov“, t. j. pre výkonných umelcov aj pre výrobcov zvukových záznamov, spolu so

sprievodnými opatreniami väčšina subjektov nepovažuje za vhodný nástroj na dosiahnutie stanoveného cieľa.

Doba ochrany práv

V recitáli 5 návrhu smernice sa uvádza, že výkonní umelci vo všeobecnosti začínajú kariéru v mladosti a súčasná doba ochrany 50 rokov často nechráni ich výkony počas celej dĺžky ich života. Preto výkonní umelci na sklonku života čelia rozdielom v príjmoch. Ako sa však uvádza v stanovisku MPI, „*ak majú v súčasnosti výkonní umelci problémy zaradiť si na slušné živobytie zo svojej práce, vrátane zvukových záznamov ku ktorým prispievajú, nemá to vôbec alebo to má len málo spoločné s dobou ochrany, ktorá je limitovaná na 50 rokov. Je to skôr dôsledok ich situácie ako slabšej strany pri zmluvných rokovaniach s nahrávacími spoločnosťami.*“¹³ Pre slabú vyjednávaciu pozíciu štúdiovní hudobníci zvyčajne dostanú len jednorazovú platbu, za čo prevedú všetky svoje práva.¹⁴

Najväčšia miera kritiky sa však nezamerala na samotný fakt predĺženia doby ochrany, ale na jeho rozsah, ktorý je takmer dvojnásobný. Navrhovaná úprava vychádza z právnej úpravy USA, kde sú práva autorov a výkonných umelcov chránené 95 rokov. Právna úprava USA je však diametrálne odlišná od európskej, keďže zvukové záznamy sú chránené priamo autorským právom, čo so sebou prináša viaceré závažné dôsledky.¹⁵

Pravda však je, že keďže všetci výkonní umelci zomrú počas 95 rokov od podania svojho výkonu, priamo budú výhody z tohto predĺženia čerpať len výrobcovia zvukových záznamov. Navyše, len najúspešnejší výkonní umelci môžu teoreticky mať počas svojho života výhody plynúce z predĺženia doby ochrany, keďže len ich zvukové záznamy budú komerčne úspešné aj po uplynutí 50 rokov.¹⁶

Druhým zásadným problémom je, že ustanovenia o predĺžení doby ochrany, rovnako ako aj smernica samotná, sa vzťahujú len na zvukové záznamy, teda vo vzťahu

k tým výkonným umelcom, ktorých umelecké výkony sú zaznamenané na zvukovom zázname. Tým sa zavádza značná disproporcia medzi postavením výkonných umelcov pôsobiacich v rôznych oblastiach (s tým súvisí aj právo na dodatočnú odmenu, ktorej sa tento výkonný umelec nemôže vzdať, pozri čl. 10a ods. 2 návrhu smernice).

V stanovisku MPI sa tiež poukazuje na nesprávne chápanie celkového konceptu autorského práva vo vzťahu k právam súvisiacim s autorským právom, na ktorom je postavená európska a medzinárodná právna úprava. Kým autorské právo je založené na tom, že hudobní skladatelia a autori textov vytvorili niečo nové, výkonní umelci len interpretujú niečo, čo vytvorili iní. Navyše, ekonomické štúdie, ktoré sú v stanovisku citované, poukazujú na to, že doba ochrany autorského práva môže byť v súčasnosti už príliš dlhá. Preto je dôležité, aby sa zabránilo rovnakým chybám s ohľadom na práva súvisiace s autorským právom.¹⁷

Povinnosť výrobcov zvukových záznamov odvádzať 20 % príjmov

Jedným zo sprievodných opatrení na zlepšenie postavenia výkonných umelcov (štúdiových hudobníkov) je povinnosť výrobcov zvukových záznamov aspoň jedenkrát do roka vyhradiť najmenej **20 percent z príjmov** pochádzajúcich z výhradných práv na rozširovanie, rozmnožovanie a sprístupnenie zvukových záznamov, ktoré by (pri neexistencii predĺženia doby ochrany) v dôsledku oprávneného uverejnenia alebo oprávneného predvedenia boli verejným majetkom. Takéto finančné prostriedky by sa mali **individuálne rozdeľovať medzi iných ako prominentných výkonných umelcov, konkrétne medzi štúdiových hudobníkov.** Členské štáty by pritom mohli stanoviť, že výrobca zvukových záznamov, ktorého celkový ročný príjem neprekročí minimálnu hranicu 2 milióny eur, nebude povinný vyhradiť aspoň 20 % z týchto príjmov.

10 Pri výpočte celkovej sumy, ktorú má výrobca zvukových záznamov vyčleniť na vyplácanie dodatočnej odmeny, by sa nemali brať do úvahy príjmy, ktoré výrobca zvukových záznamov získal z nájmu zvukových záznamov (ako ani z jednorazovej spravodlivej odmeny za vysielanie a sprístupňovanie verejnosti a primeranej náhrady za rozmnožovanie na súkromné účely).

11 KLASS, N., DREXL, J., HILTY, R. M., KUR, A., PEUKERT, A.: Statement of the Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law Concerning the Commission's Plans to Prolong the Protection Period for Performing Artists and Sound Recordings. In *IIC*, 2008, č. 5, s. 586-596.

12 Copyright extension is the enemy of innovation. Timesonline.

<http://www.timesonline.co.uk/tol/comment/letters/article4374115.ece> (22. 1. 2009).

13 Pozri tiež HELBERGER, N., DUFFT, N., GOMPEL, S. van, HUGENHOLTZ, B.: Never Forever: Why Extending the Term of Protection for Sound Recording is a Bad Idea. In *E.I.P.R.*, 2008, č. 5, s. 174-181.

14 KLASS, N., DREXL, J., HILTY, R. M., KUR, A., PEUKERT, A.: Statement of the Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law Concerning the Commission's Plans to Prolong the Protection Period for Performing Artists and Sound Recordings. In *IIC*, 2008, č. 5, s. 587.

15 Návrh smernice vychádza z terminológie umožňujúcej prevod a postúpenie práv (*angl.* transfer and assignment).

16 Pozri tiež HELBERGER, N., DUFFT, N., GOMPEL, S. van, HUGENHOLTZ, B.: Never Forever: Why Extending the Term of Protection for Sound Recording is a Bad Idea. In *E.I.P.R.*, 2008, č. 5, s. 181.

17 KLASS, N., DREXL, J., HILTY, R. M., KUR, A., PEUKERT, A.: Statement of the Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law Concerning the Commission's Plans to Prolong the Protection Period for Performing Artists and Sound Recordings. In *IIC*, 2008, č. 5, s. 587.

18 *Idem*, s. 589.

Touto úpravou by sa tiež zaviedla disproporcja medzi jednotlivými výkonnými umelcami. Na jednej strane sa (bez presnejšej špecifikácie) odlišujú prominentní výkonní umelci od štúdiových hudobníkov, na druhej strane sa úplne opomínajú iní výkonní umelci, najmä z oblasti audiovizie, teda napr. herci, dabingoví herci a pod. Štúdiovými hudobníkmi sa pritom, v kontexte návrhu smernice, rozumejú tí výkonní umelci, ktorí nemajú klasické licenčné zmluvy (a nezískavajú zmluvné licenčné odmeny, angl. royalties), ale podávajú výkon na základe zmlúv za jednorazovú odmenu (angl. lump-sum). V zmysle smernice ide o jednorazovú odmenu za vyhotovenie nahrávky. Len táto skupina výkonných umelcov by teda mala ťažiť z alokovaných prostriedkov od výrobcov zvukových záznamov.¹⁸

V tomto smere sa treba stotožniť s názorom EK, že medzi výrobcami zvukových záznamov a hudobníkmi na jednej strane a medzi producentmi a hercami na strane druhej vznikajú odlišné vzťahy. Z toho dôvodu nie je možné zjednodušene rozšíriť pôsobnosť návrhu smernice aj na výkonných umelcov z oblasti audiovizie. Zároveň to však nie je dôvod na absolútne vyňatie tejto skupiny umelcov, pokiaľ uvažujeme o zlepšení postavenia výkonných umelcov komplexne. Keďže návrh smernice sa audiovizie nedotýka vôbec, nebola táto oblasť ani riešená v rámci posúdenia vplyvov, čo treba hodnotiť veľmi negatívne.

„Use it or lose it“

Navrhovaná klauzula „use it or lose it“ (cf. prechodné ustanovenia) upravuje vzťah medzi výkonným umelcom a výrobcou zvukových záznamov na čas predĺženej doby ochrany ich práv. Pokiaľ v tejto dobe výrobca zvukových záznamov prestane ponúkať na predaj rozmnoženiny zvukového záznamu v dostatočnom množstve alebo ich sprístupňovať verejnosti¹⁹, môže výkonný umelec zmluvu o prevode alebo postúpení ukončiť.

Obdobnú úpravu možno nájsť napríklad aj v českom autorskom zákone,²⁰ v zmysle ktorého ak nadobúdateľ licencie nevyužíva výhradnú licenciu vôbec alebo ju využíva len nedostatočne a ak sú tým značne nepriaznivo dotknuté oprávnené záujmy výkonného umelca, môže výkonný umelec od zmluvy odstúpiť. Pokiaľ neustanovuje zmluva inak, výkonný umelec nemôže prá-

vo na odstúpenie od zmluvy uplatniť pred uplynutím dvoch rokov od poskytnutia licencie (resp. od podania alebo zaznamenania umeleckého výkonu, ak je tento moment až po poskytnutí licencie).

Treba však upozorniť, že pokiaľ ide o návrh smernice, ten sa už pohybuje v oblasti zmluvného práva, ktoré nie je na európskej úrovni harmonizované.

Hudobné kompozície s textom

Tretím sprievodným opatrením by sa mal zaviesť jednotný spôsob výpočtu doby ochrany pri hudobných dielach s textom. V tomto smere je najmä potrebné rozlišovať právny režim hudobného diela a textu ako literárneho diela, ktoré vznikli v rôznych momentoch, pričom sú spojené na konkrétny účel (právny režim spojených diel). V zmysle návrhu smernice sa však má špecifikovať počítanie doby ochrany v prípade hudobnej kompozície, keď boli hudba a text osobitne vytvorené s cieľom hudobnej kompozície s textom (cf. čl. 10a návrhu smernice).

Zhodnotenie aktuálneho stavu

V súčasnosti (v rámci českého predsedníctva) prebiehajú na úrovni Rady EÚ rokovania vo vzťahu k štvrtému revidovanému kompromisnému návrhu, no medzi členskými štátmi EÚ stále nepanuje zhoda ani v základných princípoch, ktoré by sa mali sledovať. Napriek výraznému nesúhlasu však návrh postupne smeruje do Európskeho parlamentu, kde sa rozhodne o jeho ďalšom osude.

Na záver sa žiada zdôrazniť, že je nevyhnutné zlepšiť sociálnu situáciu výkonných umelcov. Predložený návrh smernice sa však nedá považovať za adekvátne riešenie súčasného stavu. Predĺženie doby ochrany práv na takmer dvojnásobok je neprimerané, vyňatie výkonných umelcov z oblasti audiovizie spod regulácie navrhovanej smernice možno považovať za diskriminačné (so zreteľom na to, že navrhnutý systém by ani nebolo možné aplikovať na oblasť audiovizie), odvod 20 % z príjmov výrobcov zvukových záznamov pre štúdiových hudobníkov zrejme žiadnym zásadným spôsobom nezlepší ich sociálne postavenie (keďže rovnaký objem peňazí sa len rozdelí medzi viacero subjektov) atď.

Návrh smernice nie je pripravený dostatočne ani po legislatívno-technickej stránke, a to najmä s ohľadom na značne komplikované prechodné ustanovenia, ktoré však budú mať v praxi účinky na niekoľko desaťročí. Celkovo treba predmetný návrh smernice považovať za nesystémový a nekonceptný (vzhľadom na veľmi úzko koncipované riešenia a vyňatie podstatných skupín výkonných umelcov), neprimeraný (s ohľadom až na dvojnásobné predĺženie doby ochrany práv) a v konečnom dôsledku i neefektívny.

Schvaľovanie predmetného návrhu smernice na tohtoročnom marcovom plenárnom zasadnutí Európskeho parlamentu je tak nepochybne unáhlené. Absentuje najmä analýza vplyvu smernice v prípade jej aplikácie na umelcov z oblasti audiovizie, analýza účinkov vo vzťahu ku kolektívnej správe práv či analýza týkajúca sa vplyvu na spotrebiteľa na vnútornom trhu. Pokiaľ sa má totiž vygenerovať v prospech štúdiových hudobníkov značná suma z príjmov výrobcov zvukových záznamov, je vysoko pravdepodobné, že to môže mať na spotrebiteľov zásadný vplyv.²¹ Sporné však naďalej ostáva, či štúdiovní hudobníci po pre rozdelení peňazí reálne pocítia zlepšenie svojho postavenia, o čom možno mať tiež vážne pochybnosti.

Ako možné riešenia sociálnej situácie výkonných umelcov treba spomenúť predovšetkým kvalitnejšie zmluvné právo, zlepšenie vymožitelnosti práv výkonných umelcov, povinné sociálne poistenie výkonných umelcov atď. Najmä jednotlivé štáty, organizácie kolektívnej správy práv, ale aj samotní výkonní umelci, by v tomto smere mali hľadať nové možnosti na zlepšenie svojho sociálneho postavenia.

Foto: www.jiunlimited.com

EXTENDING THE TERM OF PROTECTION OF PERFORMERS' AND PHONOGRAM PRODUCERS' RIGHTS

ADAMOVÁ, Z.:

Considerations on European Commission's proposal amending the directive 2006/116/EC of the European Parliament and of the Council on the term of protection of copyright and related rights. The critical view on relevant aspect of the proposal especially on the 95-years period of protection and exemption of the audiovisual performers is provided. Raising the questions on whether the proposal will really help to improve the situation of performers and what will be its impact in the future.

18 Cf. Impact assessment on the legal and economic situation of performers and record producers in the European Union (12217/08, 25. 7. 2008).

19 Rozumej sprístupňovanie zvukového záznamu verejnosti drôťovými alebo bezdrôťovými prostriedkami takým spôsobom, že k nemu jednotlivci môžu mať prístup z miesta a v čase, ktorý si individuálne zvolia.

20 Ustanovenie § 53 v spojitosti s § 74 zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorskom, o právach súvisiacich s právom autorským a o zmene niektorých zákonov (autorský zákon), v znení neskorších predpisov.

21 Európska komisia poukazuje na to, že veľa nechránených nahrávok je drahších, než tých chránených, pričom na cenu nosiča nemá vplyv, či je dielo chránené, alebo nie.

Jubilujúci život vyplnený právom duševného vlastníctva

Prof. Dr. Dres.h.c. Joseph Straus

Pravidelní čitatelia nášho periodika si pri mene jubilanta, jednej zo zakladateľských osobností **Mníchovského centra pre právo duševného vlastníctva** (Munich Intellectual Property Law Center – MIPLC), azda pripomenú predovšetkým jeho článok *Patentová ochrana podľa dohody TRIPS – výnimočné úpravy, ich prax a význam s osobitným zreteľom na farmaceutické výrobky*, uverejnený v slovenskom preklade v Duševnom vlastníctve č. 4/2004.

Bezprostredne za týmto článkom je uverejnená správa z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej v roku 2004 v rámci *VIII. Lubyho právnických dní* v Kongresovom centre Slovenskej akadémie vied v Smoleniciach na tému *Kodifikácia, europeizácia a harmonizácia súkromného práva*. Profesor Straus za prítomnosti generálneho tajomníka UNIDROIT¹ vniesol na tejto konferencii netradičný pohľad do tradičných civilistických tém, keď sa vo svojom vystúpení venoval novým úlohám duševného vlastníctva

v globalizovanom hospodárstve a nastolil otázku pripravenosti Európy na tento proces.

Už v rámci spomenutej správy o smolenickej konferencii mali naši čitatelia po prvýkrát možnosť zoznámiť sa aj s podobizňou J. Strausa. Ale tí z našich verných, ktorí si pamätajú priamo začiatky zrodu nášho časopisu, si možno spomenú aj na jedno z jeho celkom prvých čísel (Duševné vlastníctvo č. 2/1997), v ktorom bol uvedený do pozornosti slovenských odborných kruhov ATRIP.² V rokoch 1993 – 1995 bol J. Straus jeho v poradí siedmym prezidentom. A od tej doby, počnajúci kongresom ATRIP v roku 1994 v Lubľane, sa rozvinula aj spolupráca Slovenska v odbore právo duševného vlastníctva s touto špecializovanou vedeckou medzinárodnou mimovládnu organizáciou profesorov a právnych vedcov. Vďaka J. Strausovi.

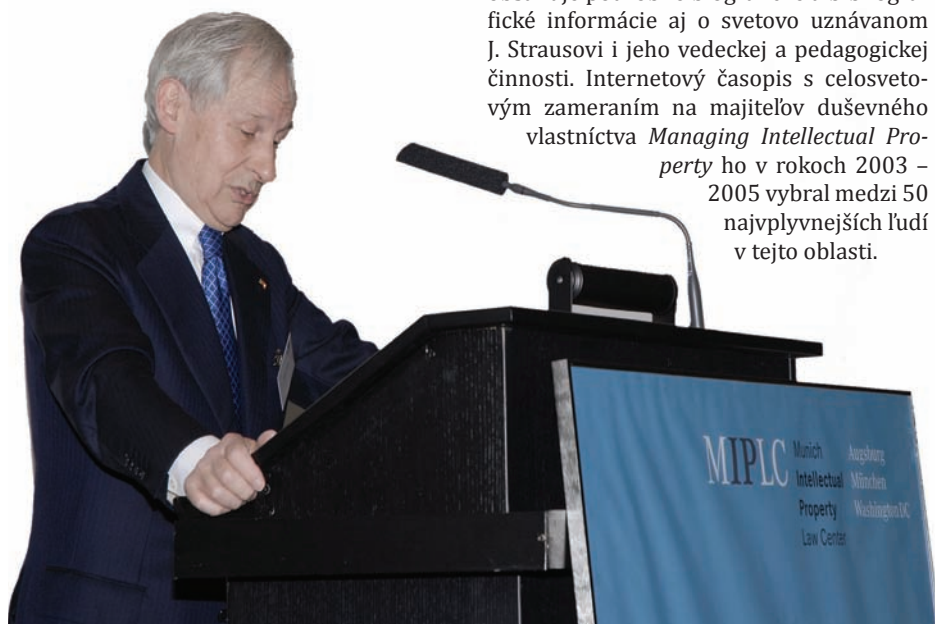
Narodil sa 14. decembra 1938 v Terste. Dnes každému prístupná sieť internetu obsahuje podrobné biografické a bibliografické informácie aj o svetovo uznávanom J. Strausovi i jeho vedeckej a pedagogickej činnosti. Internetový časopis s celosvetovým zameraním na majiteľov duševného vlastníctva *Managing Intellectual Property* ho v rokoch 2003 – 2005 vybral medzi 50 najvplyvnejších ľudí v tejto oblasti.

Dňa 15. decembra 2008 sa na jeho dlhodobom domovskom vedeckom pracovisku v mníchovskom **Inštitúte Maxa Plancka pre právo duševného vlastníctva, súťažné a daňové právo** (Max-Planck-Institut für Geistiges Eigentum, Wettbewerbs- und Steuerrecht), ktorého je dnes **J. Straus** emeritným riaditeľom, konala **akademická slávnosť pri príležitosti jeho 70. životného jubilea**.

Bezprostredne pred ňou sa uskutočnilo, a priamo s ňou bolo aj späté, sympóziu v Bavorskej akadémii vied pod názvom **Budúcnosť duševného vlastníctva**, organizované pri príležitosti **5. výročia vzniku MIPLC**. Sympóziu otvoril J. Straus ako predseda riadiaceho výboru MIPLC.

Toto vzdelávacie a výskumné centrum pre oblasť práva duševného vlastníctva vzniklo ako projekt štyroch partnerov z dvoch kontinentov: **Max-Planck-Institut für Geistiges Eigentum, Wettbewerbs- und Steuerrecht, George Washington University Law School, Augsburg University a Technische Universität München**.

Uvedené štyri inštitúcie spojili svoj intelektuálny potenciál i ďalšie potrebné zdroje, aby poskytli čo možno najlepšie vzdelanie pre záujemcov a rozvinuli vysoko kvalifikovaný výskum v oblasti práva so zameraním na inovácie, kreativitu a súťaž. Medzinárodný a interdisciplinárny LL.M. program MIPLC je určený absolventom vysokých škôl z celého sveta s rôznym predchádzajúcim vzdelaním, ako je právo, ekonómia, technika, prírodné vedy, médiá alebo literatúra. Program sa realizuje v malých skupinách 30 študentov a poskytuje nevyhnutné ve-

¹ *Institut international pour l'unification du droit privé* – Medzinárodný inštitút pre unifikáciu súkromného práva (nezávislá medzivládna organizácia so sídlom v Ríme združujúca 60 štátov vrátane Slovenskej republiky).

² *International Association for the Advancement of Teaching and Research in Intellectual Property* – Medzinárodné združenie na podporu výučby a výskumu v oblasti duševného vlastníctva.

domosti a zručnosti vyžadujúce sa pri obchádzaní s duševným vlastníctvom v globálnom kontexte a na najsofistikovanejšej úrovni. Celá výučba prebieha v angličtine a zahŕňa všetky oblasti európskeho, amerického a medzinárodného práva duševného vlastníctva, súťažného a mediálneho práva, ako aj otázky týkajúce sa príbuzných oblastí, akými sú ekonomika a administratíva obchodu.

Zaiste nie je ťažké predstaviť si, že **program sympóziá pri príležitosti 5. výročia vzniku MIPLC bol nanajvýš aktuálny, bohatý a mimoriadne zaujímavý.** S najnovšími globálnymi trendmi v oblasti duševného vlastníctva z hľadiska európskej perspektívy oboznámil účastníkov sympóziá prof. Stanislaw Soltysiński z Poznańskiej univerzity a z hľadiska perspektívy USA prof. Paul Goldstein zo Stanford Law School. V nadväznosti na ich referáty sa na tomto vedeckom fóre uviedol aj nový generálny riaditeľ Svetovej organizácie duševného vlastníctva **Dr. Francis Gurry**, ktorý sa téme sympóziá venoval z hľadiska medzinárodných perspektív. Vedeckú časť sympóziá ukončil predseda občianskoprávneho senátu na nemeckom Spolkovom najvyššom súde (Bundesgerichtshof) prof. Joachim Bornkamm a problematike duševného vlastníctva sa venoval z pohľadu súdnictva. Po každom z uvedenej série na seba nadväzujúcich re-

ferátov nasledovala diskusia moderovaná takisto významnými predstaviteľmi vedy práva duševného vlastníctva.

Potom nasledovali slávnostné príhovory k výročiu vzniku MIPLC. Samozrejme, prednosť mali zástupcovia štyroch partnerských inštitúcií: dekan na Univerzite Georgea Washingtona – Law School (Washington DC) prof. Frederick M. Lawrence, rektor Augsburgskej univerzity prof. Wilfried Bottke, prorektorka Mníchovskej technickej univerzity prof. Liqiu Mengová, bývalý viceprezident Spoločnosti Maxa Plancka na podporu vedy prof. Rüdiger Wolfrum, ako aj viacerí členovia špecializovaných sekcií MIPLC.

Po sympóziu sa v Inštitúte Maxa Plancka pre duševné vlastníctvo, daňové a súťažné

právo konala akademická slávnosť na počtu J. Strausa. Jej účastníkov privítal jeden z nástupcov jubilanta v riaditeľskej funkcii tohto inštitútu prof. Wolfgang Schön. Pozdravný príhovor predniesla generálna tajomníčka Spoločnosti Maxa Plancka Dr. Barbara Bludauová a celoživotné vedecké dielo jubilanta zhodnotili vo svojich vystúpeniach predseda Nemeckého združenia pre priemyselnoprávnu ochranu a autorské právo Dr. Hans Peter Kunz-Hallstein, ďalej prof. Josef Drexl, ktorý je ďalším z trojice súčasných riaditeľov domovského vedeckého pracoviska jubilanta, a napokon prof. Robert Brauneis z Univerzity Georgea Washingtona – Law School (Washington DC).

Na kultúrnom programe dotvárajúcom srdečnú atmosféru podujatia bolo obzvlášť milé, že v účinkujúcom hudobnom triu hrála na husliach aj vedecká kolegyňa jubilanta v inštitúte Dr. Silke von Lewinski, ktorá sa v roku 1996 zúčastnila spolu s prof. Adolfom Dietzom, z toho istého vedeckého inštitútu, aj na prvej medzinárodnej vedeckej konferencii v odbore právo duševného vlastníctva uskutočnenej na Slovensku v rámci IV. Lubyho právnických dní.

Sympóziium a akademická slávnosť oživilo aj vo mne celý rad spomienok na jubilanta. Mal som možnosť zoznámiť sa s ním už počas svojich vedeckých pobytov na jeho domovskom inštitúte v rokoch 1992 a 1993, vtedy ešte ustanovizne nemeckého základného vedeckého výskumu pod názvom *Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Patent-, Urheber- und Wettbewerbsrecht* so

sídliť v úplne nových priestoroch. J. Straus bol vtedy vedúcim oddelenia, pod ktoré spadala vedecká knižnica inštitútu. Bol to šok pre toho, kto bol od takého množstva a kvality kníh, časopisov a iných vedecky spracovaných informácií týkajúcich sa duševného vlastníctva pred rokom 1989 na Slovensku železnou oponou v pravom zmysle slova úplne „odrezaný“, a tam bolikáždemu vedeckému pracovníkovi i zahraničnému štážištomu k dispozícii ako samozrejmosť. Pravidel-

ne sa tam vedecky dlhodobo sledovali aj vtedajšie slovenské právnické časopisy.

Popri vlastnom vedeckom výskume a pedagogickej činnosti J. Strausa však zrejme každého, kto s ním prišiel do styku, upútala na prvom mieste jeho vládňosť a voči nám z bývalej „východnej Európy“ aj osobitné porozumenie. Spolu s A. Dietzom otvorili aj mne celkom netušené nové vedecké obzory v práve duševného vlastníctva.³

Súčasnú sídlo Inštitútu Maxa Plancka pre duševné vlastníctvo, daňové a súťažné právo sa nachádza vo veľkolepo architektonicky riešenej budove v centre Mníchova, v bezprostrednej blízkosti Bavorskej akadémie vied.

Účasť na akademickej slávnosti na počtu J. Strausa bola pre mňa profesionálne najkrajším možným zážitkom. Životné dielo a vedeckú i čisto ľudskú osobnosť jubilanta si s vďakou uctili osobnosti od Japonska a Číny až po západné pobrežie Ameriky.

Slávnostný zborník, ktorý bol pri príležitosti 70. jubilea J. Strausa pripravený kolektívom medzinárodne renomovaných autorov a ktorého prvý výtlačok bol na tejto akademickej slávnosti jubilantovi aj odovzdaný, je svedectvom toho, aká rozsiahla a už aj globálne prepojená je vedecká komunita v odbore právo duševného vlastníctva.

Globalizácia teda nemá iba tak často zdôrazňované negatívne stránky a svedčí o tom aj päťročná činnosť Mníchovského centra pre právo duševného vlastníctva. **Prof. Rü diger Wolfrum** označil jubilanta za „duchovného otca“ („spiritual father“) MIPLC.

Eminentná vedecká osobnosť J. Strausa však môže byť aj pre iných adeptov právnej vedy príkladom toho, ako veľa sa dá v serióznom vedeckom živote aj „iba za jeden ľudský život“ dokázať.

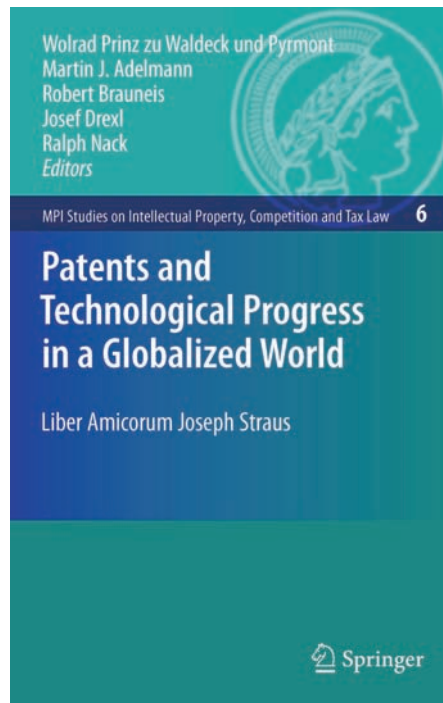
„Vždy som sa usiloval o nachádzanie takých riešení problémov, ktoré sú racionálne, konzistentné, hodnoverné a prakticky uskutočniteľné.“⁴

Vďaka Vám, vážený pán profesor Straus, aj za Slovensko!

*Prof. JUDr. Ján Švidroň, CSc.
riaditeľ Ústavu práva duševného vlastníctva
Právnickej fakulty
Trnavskej univerzity v Trnave
a vedecký pracovník Ústavu štátu a práva SAV*

Foto: MPI

ANNIVERSARY OF THE LIFE FULL OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS. PROF. DR. DRES.H.C. JOSEPH STRAUS
The academic ceremony on the occasion of the life jubilee – 70 years of J. Straus, Emeritus Director of the Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law - took place on December 15, 2008. Symposium named The Future of Intellectual Property, which took place in the Bavarian Academy of Science and Humanities on the occasion of the 5th anniversary of the creation of Munich Intellectual Property Law Centre, preceded the ceremony.

³ *Viac ŠVIDROŇ, J. Tvorba vedeckého systému práva duševného vlastníctva. I. časť: Obdobie pred rokom 1989. In Právny obzor, 2008, č. 5; II. časť: Obdobie po roku 1989. In Právny obzor, 2008, č. 6. Uverejnené aj na <http://www.jsn.sk>.*

⁴ Slová J. Strausa, ktoré generálny riaditeľ WIPO F. Gurry vyzdvihol vo svojom slávnostnom vystúpení ako motto k celoživotnému dielu jubilanta.

Inovačné podnety v čase globálnej krízy

Prof. PhDr. Ing. Miroslav TUMA, DrSc.

„Myslíme. Tvoríme. Inovujeme.“ Tento slogan komunikačnej kampane k **Európskemu roku tvorivosti a inovácií 2009** je veľmi aktuálny. Celý svet, najmä jeho finančná chrbtica, sa otriasa v dôsledku celosvetovej finančnej krízy, ktorá, samozrejme, zasiahla aj hospodársku sféru a nadväzne i mnohé rodiny či jednotlivcov. V tejto súvislosti jednotlivé krajiny prijímajú protikrizové opatrenia, no každá zmena si vyžaduje zväžiť kľúčový element, ktorý iniciuje a štartuje predpokladané zmeny. Je to už v ľudskej psychike, že človek prejavuje proti každej zmene istú pasívnu rezistenciu, bojí sa neznámych vôd, do ktorých má vstúpiť. A preto nastupuje obdobie organizačných zmien. V zásade by sa mal manažment podniku stavať k ľuďom podľa zásady: „Ak nevieš, tak ťa to naučíme, ak nemôžeš a nevládzeš, tak ti pomôžeme, ale ak nechceš, potom odíď a čím prv, tým lepšie pre podnik, ale aj pre teba samého.“

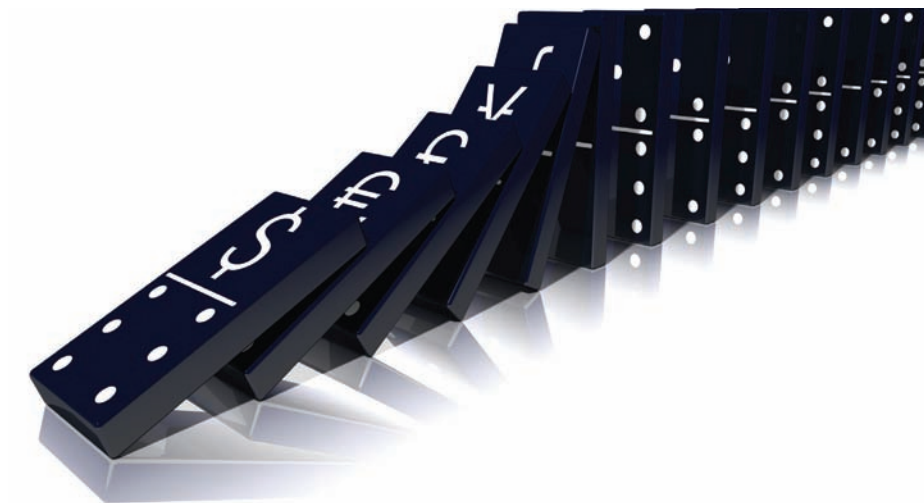
Inovácie – jeden z receptov na krízu

Súčasný svet práce si žiada tvorivých, inovatívnych a objaviteľsky orientovaných ľudí, schopných ponúknuť podniku inovované, originálne a úspešne uplatniteľné produkty na globálnych trhoch.

Kapitalizácia znalostí, v neposlednom rade aj prostredníctvom priemyselno-právne chránených produktov, je vlastne raison d'être životaschopných podnikateľských subjektov. Motorom pokroku je tvorba a efektívna realizácia znalostí, ktoré sa využívajú a ktoré saturujú spoločenské, hospodárske a niekedy aj štátne záujmy spoločnosti. Podniky, a teda aj celé regióny bez inovačných aktivít nie sú schopné seba obnovy a dlhodobého prežívania v stabilnom období a už vôbec nie v období recesie.

Slovensko, či už v minulosti, alebo aj v súčasnosti, sa v hospodárskej sfére neraz správa ako orchester, ktorému výber skladieb a noty rozdáva ktosi iný, mocný, veľmi často až všemocný. Hrdíme sa, že sme vybudovali, presnejšie povedané dovolili vybudovať automobilový priemysel, no priznajme si, že ten je zväčša len na úrovni montážnych podnikov, teda bez výskumu a bez produkcie intelektuálneho kapitálu, ktorý je najlepším receptom na krízu.

Európska únia si v snahe držať tempo vo výskume i vo vývoji inovovaných produktov v rámci Lisabonskej zmluvy vytýčila na roky 2000 – 2010 cieľ: „Stat' sa najkon-

kurencieschopnejšou a najdynamickejšou ekonomikou vo svete, ktorá čerpá zo znalostí a zručností a je schopná nepretržitého hospodárskeho rastu pri súčasnom dosiahnutí väčšieho množstva lepších pracovných príležitostí a väčšej sociálnej súdržnosti.“

Aby sa dosiahol tento cieľ, špecialisti pri Európskej komisii navrhli celý rad opatrení, ktoré sa však časom ukázali ako málo účinné, čo vyvolalo potrebu redukovat' obsah, ale najmä termíny realizácie Lisabonskej stratégie. Podľa prieskumov EÚ členské štáty evidujú vyše 70 miliónov občanov s nízkou alebo žiadnou kvalifikáciou.

Slovensko tiež prijalo „Národnú lisabonskú stratégiu“ a „Národný program reforiem“. Akčné plány Národnej lisabonskej stratégie si kladú za úlohu skvalitniť investície do ľudí, vzdelávanie, zamestna-

nosť, vedu a výskum, inovácie a ďalej budovať informačnú spoločnosť a podnikateľské prostredie. Národný strategický referenčný rámec SR určil národné priority a ich prepojenie medzi prioritami spoločenstva a Národným programom reforiem. Tieto vychádzajú z vízie hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenska, ktoré sú sformulované ako „Celková konvergencia ekonomiky SR priemeru EÚ 15 cestou trvalo udržateľného rozvoja“.

Lenže program je jedna stránka veci a realita je druhá. Doba sa zmenila, plánované predpoklady sa nenaplnili a na celý svet doľahla finančná a hospodárska kríza, ktorá celému procesu premien Európy neprospera. Práve naopak, nastáva spomalenie celého vývoja a podľa často citovaného výroku P. Druckera: „Všetko bude ináč.“

V tomto prípade je to stopercentná pravda, zatiaľ ešte s výsledkom v nedohľadne.

Amerika, hoci sa zmieta vo finančnej kríze, si stále doma drží intelektuálne náročne činnosti, má vybudovaný fungujúci a ekonomicky úspešný základný i aplikovaný výskum, a objem znalostnej práce je v USA nateraz oveľa väčší ako pred desiatimi rokmi, ba ešte sa tento objem aj zväčšuje.¹

Kvalita produkcie amerických vrcholových výskumných inštitúcií je veľmi vysoká, o čom okrem iného svedčí aj počet každoročne udelených Nobelových cien. Do Cambridge, v štáte Massachusetts, smeruje preto aj veľa neamerických, najmä softvérových a biotechnologických firiem, ktoré majú stále veľký záujem o intelektuálny potenciál z Harvardu alebo Massachusettského technologického inštitútu (MIT).

V Japonsku sa na zlepšovanie používa metóda Kaizen a toto slovo je už dobre známe aj u nás. Po prvý raz ho uviedol prof. Masaaki Imai v roku 1986 a odvtedy táto metóda úspešne kráča celým svetom. Slovo kaizen je zložené z japonského kai, čo znamená zmena, a zen, čo prekladáme ako dobrý, ešte lepší. Inak povedané, je to permanentne prebiehajúci proces neustáleho zlepšovania, na ktorom sa zúčastňujú všetci zamestnanci, no nie jednorazovo, ale neustále.

Každý pracovník by mal byť vnútorne nespokojný so súčasným stavom (to zväčša platí aj u nás), ale už menej ľudí sa usiluje tento stav zmeniť. Japonská filozofia hovorí: „Zajtra musí byť lepšie ako včera.“² Preto je povinnosťou zamestnancov podávať zlepšovacie návrhy. Systém Kaizen začína fungovať vtedy, keď zlepšovacie návrhy podáva 5 – 10 % pracovníkov podniku. Dobre tento systém funguje, ak zlepšovacie návrhy podáva 10 – 25 % pracovníkov podniku a ak je to viac ako 25 %, potom ide o exkluzívne prosperujúci podnik.

Rozvoj metódy Kaizen podporujú riadené a dobre moderované workshopy zamerané najmä na kritické miesta, ktoré sú problémové, vyžadujú zlepšenia, inovácie alebo ďalší výskum a vývoj.

V jednom roku podalo 7 000 zamestnancov firmy Toyota viac ako 75 000 zlepšovacích návrhov, ale obdivuhodné je najmä to, že 99 % z nich sa zrealizovalo! Každý zamestnanec cíti spoluzodpovednosť za zmeny a má radosť aj z drobných zlepšení.

Mnohé podniky, a nielen v Japonsku, si objednávajú výskum, technologické projekty, projekty nových výrobkov a aj služby u špičkových svetových vysokošpecializovaných výrobcov bez ohľadu na to, v kto-

rom svetadielne operujú. Moderný a vysoko inovovaný výrobok, chránený množstvom patentov, je potom „skladačka“ z celého sveta a reprezentuje v mnohých prípadoch to najlepšie, čo na svete existuje.

Kto a čo hýbe svetom?

Veľa ľudí si mnohokrát kladie otázku: „Kto vlastne hýbe svetom?“ A táto otázka implikuje aj podotázku: „Čo vlastne hýbe svetom?“

Bola by to chybná predstava, keby sme sa domnievali, že sú to štáty a ich vlády. Túto úlohu už dávno prevzali veľké nadnárodné korporácie, ktoré svojím finančným, výskumno-vývojovým a výrobným potenciálom hýbu svetom. Problémom však je preberanie spoločenskej, politickej a radiacej zodpovednosti, prípadne spoluzodpovednosti za takýto vývoj celej planéty. Okrem rozmerov vedy, výskumu a realizácie musia preto predstavitelia top manažmentu svetových firiem rozmyšľať aj v rovine politickej, sociologickej, filozofickej, etickej a ekologickej, pretože ich zodpovednosť je už dnes veľmi vysoká, hoci národy za vývoj spoločnosti vinia skoro vždy vlády krajín a ich orgány. Právomoc a možnosti ovplyvňovať vývoj sveta je predsa len v iných rukách, než ako si to väčšina ľudí myslí.

Ak takto a z toho zorného uhla posudzujeme vývin spoločnosti, potom musíme rozvoju inovácií prisudzovať úplne inú váhu, oveľa väčšiu, než akú si uvedomujú mnohí jej nositelia, ale aj manažment podnikov.

Inovačné podnety na rok 2009

Na prelome rokov 2007 a 2008 spoločnosť IBM zorganizovala v spolupráci s agentúrou Economist Intelligence Unit prieskum medzi 1 130 výkonnými riaditeľmi vo viac ako 40 krajinách so základnou témou očakávania zmien. Až 83 % generálnych riaditeľov očakáva zásadné zmeny, ale zároveň uviedli, že nutné zmeny, ktoré sú už na obzore, len veľmi ťažko zvládnu.

Priepasť zmien sa rozširuje, pretože sa okrem iného mení aj zákaznicke prostredie. Je sofistikovanejšie, náročnejšie a plánované inovácie sú transparentnejšie a ušité na mieru špecificky sa správajúcim trhovým segmentom. Zákazníci, ako ukázala táto štúdia, najmä z Ázie, Tichomoria, ale aj z Európy, stále viac zdôrazňujú ekologické aspekty a sociálnu zodpovednosť investorov. Tlak na inovačný rozvoj je síce veľký, no najmä v USA sa začali objavovať varovné signály upozorňujúce na nestabilitu finančného prostredia. Najväčšie bankové domy starostlivo utajovali niekoľko rokov, že ich finančná stabilita nie je taká, ako deklarujú navonok. Vzájomná dôvera medzi bankami začala klesať, čo sa prejavilo poklesom medzibankových tokov a najväčšie banky v USA, ale aj inde vo svete si začali uvedomovať svoje chybné kroky pri neuváženom financovaní pochybných investícií.

Politická situácia vo svete, ekonomické problémy a rozširujúce sa dôsledky finančnej a hospodárskej krízy sa pre mnohé inštitúcie, výskumné tímy, ale aj veľké medzinárodné podnikateľské subjekty stali spúšťacím mechanizmom na posúdenie priorit a výziev, ktoré platili v roku 2008 a s akými zámermi vstúpil svet do roku 2009.

Už niekoľko rokov sa tešia záujmu odbornej verejnosti prognózy, ktoré aj na sklonku roka 2008 uverejnil švajčiarsky odborný časopis „io new management“. Ide o výzvy, ktoré sú výsledkom práce viac ako 20 expertov z vysokých škôl, výskumu, podnikovej praxe i z poradenských kruhov a sú určené pre manažerov a podnikateľské subjekty. Aby išlo o najobjektívnejšie sformulované názory, členovia expertného tímu sa rozhodli pre prognostickú delfskú metódu.³ Jej princíp je založený na odpovediach tímu kvalifikovaných expertov, ktorí na otázky odpovedajú písomnou formou hlavne preto, aby sa vylúčil argumentačný vplyv niektorých autorít. Experti sú v anonymite a komunikujú riadenou spätnou väzbou. Odpovede z každého kola sa štatisticky vyhodnocujú aj podľa pravdepodobnosti uplatnenia názorov expertov. Svoje odpovede v rámci ďalšieho kola majú

1 REICH, R.: Plenty of Knowledge Work to Go Around. In *Harvard Business Review*, 2005, č. 4, s. 17.

2 TUMA, M.: *Kľúč k japonskému úspechu*. Martin: Neografia, 1998. ISBN 80-88892-15-5.

3 TUMA, M.: *Prognostika*. Košice: Univerzita P. J. Šafárika, 1992, s. 34-35.

možnosť konfrontovať s názormi väčšiny a prípadne ich aj pozmeniť alebo modifikovať. Interakcia odpovedí zabezpečuje, aby sa rozptýl okolo strednej hodnoty postupne zmenšoval a mienka väčšiny expertov je napokon konzistentnejšia.

Keďže odborný časopis „io new management“ využíva metódu delphi už niekoľko rokov, možno sledovať, ako sa presúvajú, modifikujú a menia priority záujmu spoločnosti. Mnohé priority si držia dlhodobejšie svoje miesto, iné zasa poklesnú v záujme spoločnosti alebo vypadávajú z rebríčka.⁴

Je zaujímavé, že z rebríčka priorít uvedeného pre rok 2008 už vypadli také otázky, ako je presun tvorby hodnôt pre Ďaleký východ, ďalej internacionalizácia koncernov a konkurencia v umiestňovaní podnikateľských aktivít. Stredobodom záujmu v podnikovej sfére bude v roku 2009 nasledovných desať priorít, zoradených v nasledovnom poradí významnosti:

1. Záujem o vysokokvalifikovaných pracovníkov. Vo vyspelých západných krajinách sa naďalej zväčšuje nesúlad medzi ponukou a dopytom po vysokokvalifikovaných pracovníkoch. Je to nepriaznivý dôsledok prudkého rastu globálnej ekonomiky, ale aj nepriaznivého demografického vývoja. V roku 2009 sa preto bude zvyšovať význam vzdelávania zamestnancov v podnikoch, ale zvyšovať aj tlak na vysoké školy, aby skvalitnili svoj vyučovací proces. Priemysel by mal vytvárať možnosti, aby na niektorých výskumných a inovačných projektoch participovali nielen učitelia univerzít, ale aj ich najtalentovanejší poslucháči. Školy by v spolupráci s podnikmi mali odhadnúť budúci odborný profil talentovaných študentov a na ich rozvoj využiť kompletne inštrumentárium moderného personálneho marketingu. Podľa niektorých autorov sa k uvedenej výzve mnohé podniky stavajú veľmi laxne, málo zodpovedne, najmä voči budúcnosti, a namiesto

vyhľadávania talentovaných a inovovania schopných pracovníkov venujú viac energie a úsilia vyhľadávaniu lacnej pracovnej sily. Je to hlboké nepochopenie súčasných snáh a trendov vývoja spoločnosti.

2. Kríza na americkom hypotekárnom trhu sa stala globálnou hrozbou sveta.

V roku 2007 praskla bublina trhu s nehnuteľnosťami v USA. V roku 2008 pravdepodobne viac ako dva milióny ľudí v USA prišlo cestou nútenej exekúcie o svoje domy. Celková strata sa odhaduje na vyše 220 miliárd dolárov. Na konci roka 2008 bolo možné v USA kúpiť rodinný dom dokonca lacnejšie ako na Slovensku, a to aj v dosť exkluzívnom prostredí. Hypotekárna kríza sa stala vzhľadom na prepojenosť úverových obchodov globálnou krízou a hrozbou, ktorú nemožno podceňovať. Podnikatelia budú oveľa opatrnejší v investovaní a jednou z ciest, ktorou môžu čeliť hroziacej kríze, je dôsledná inovácia produktov, ale aj inovácia riadiacich, teda manažérskych aktivít. Podnikateľské prostredie sa značne prítvrdí.

3. Rozhodujúce postavenie a vplyv ceny energií a surovín.

Pokles produkcie v dôsledku finančnej a hospodárskej krízy sa prejavuje znižovaním spotreby energií, a preto výrazne, aspoň na čas, klesajú ceny ropy a zemného plynu. Rovnako ceny surovín majú veľmi kolísavý charakter, no majú tiež klesajúcu úroveň, pretože klesá i dopyt po nich. Cenové relácie materiálových a energetických vstupov nútia výrobcov k výrazným inováciám, ktoré následne vedú k ďalšiemu zníženiu spotreby energií a surovín v nových výrobkoch pripravovaných na trh.

4. Sústreďovanie výskumu a vývoja na inovácie.

Podniky zvyšujú účinnosť vlastného výskumu a vývoja, aby nestratili inovačný náskok a dokázali pripraviť do výroby produkty zodpovedajúce budúcim potrebám zákazníkov. Moderne zmýšľajúci zákazníci dávajú prednosť výrobkom, ktoré reprezentujú určitú hodnotu, pričom ich bezchybná funkcia a kvalita sú už dnes samozrejmosťou. Pre zákazníka je hodnota dnes už základnou a kľúčovou ekonomickou kategóriou, pretože jej maximalizácia je elementárnym predpokladom komerčnej úspešnosti a rastu hodnoty firmy. Hodnota je dnes meto-

dickým imperatívom inovačného úsilia konkurencieschopných podnikov. Hodnotu pre zákazníka definujeme ako pomer miery uspokojenia zákazníckovej potreby k celkovým nákladom vynaloženým na výrobu alebo na zakúpenie, využívanie, spotrebu, ale aj na likvidáciu produktu. Správny produkt musí plne vyhovovať nárokom zákazníka a je výsledkom manažmentu hodnotových inovácií. Podnikom dnes ide o vytváranie nových trhových priestorov cestou stratégie tzv. „modrého oceánu.“

5. Globalizácia obracia svoju tvár najmä smerom k Číne a Indii. Podnikateľské aktivity nielen veľkých nadnárodných podnikateľských subjektov, ale už aj firiem špecializujúcich sa na úzke segmenty trhu smerujú k uvedeným subkontinentom. Sú tam obrovské možnosti realizácie inovovaných výrobkov a najmä je záujem o nové technológie. Rovnako Rusko predstavuje obrovské možnosti realizácie inovačných produktov, a preto inovatívne sa správajúce firmy prenášajú už mnohé svoje podnikateľské funkcie do oblasti nových trhov. Svet je malý na realizáciu takej obrovskej nadprodukcie, akú v mnohých oblastiach ľudstvo vytvára.

6. Na misku váh vstupuje nízky kurz amerického dolára.

Finančná svetová kríza prerástla postupne do celosvetovej hospodárskej krízy, ktorá zasiahla prakticky celý svet. Nízky kurz dolára a vysoký rast spotreby v Európe, Japonsku a aj v ďalších ekonomicky silných krajinách zvyšuje dopyt po niektorých amerických tovaroch a službách. O tom, kedy sa podarí finančným trhom vrátiť sa do stabilného stavu, sa mienky finančných analytikov značne rozchádzajú, no väčšina odhaduje tento interval na 7 až 15 rokov.

7. Ekológia produktov, výrobných procesov a dopravy.

Obyvateľstvo dáva stále viac prednosť ekologickým produktom a v porovnaní s minulosťou citlivejšie vníma aj výrobné procesy a najmä dopravu, pretože životné prostredie sa rapídne zhoršuje. Jednotlivé krajiny prijímajú stále prísnejšie normy na obmedzenie produkcie škodlivín, a preto sú výrobcovia nútení zameriavať svoju inovačnú politiku smerom k ekologizácii svojich výrobkov vo všetkých štádiách ich technického života.

8. Ekonomické aspekty zmeny klímy Zeme.

Celý rad podnikov smeruje svoje inovačné snaženie na redukciu emisií vo výrobnom procese, pretože ekonomické dôsledky zmeny klímy sú enormne veľké. Strategické ciele podnikov sa preto okrem znižovania emisií ubierajú aj smerom k zmene životného cyklu výrobkov.

4 BRENNER, B.: Diese Trends prägen die Wirtschaft im Jahr 2008. In *io new management*, 2008, č. 1-2, s. 36-39.

9. Fúzie a akvizície firiem. Inovačná sila podnikov sa dá multiplikovať spájaním, zlučováním alebo splynutím niekoľkých podnikov. Mnohé veľké podniky dnes majú záujem o vysokoinovatívne malé podniky vlastniace i využiteľné patenty. Tým získavajú významné patentové práva, ktoré im umožnia podstatným spôsobom využiť, ale najmä zrýchliť inovačný proces bez investícií do vlastného výskumu. Akvizíciou okamžite nadobudnú využiteľný duševný majetok. Ak má výrobca potrebný prehľad o stave poznatkov súvisiacich s jeho produktmi a vie, čo zvládne, ale aj čo nezvládne vlastnými silami svojho výskumu a vývoja, potom zvolí zrejme stratégiu nákupu tých firiem, ktoré držia prím v sledovanej oblasti. Ak to firma včas neurobí, potom sa môže dostať do opäťujúcej situácie, kedy sa sama stane obeťou akvizície a firmu kúpi iný záujemca. Súčasný výrobky sú už tak vysokosofistikované, že výrobcovia sú nútení nakupovať subdodávky u špecializovaných výrobcov a montovať ich do svojich finálnych produktov.

10. Krízový manažment. Narastajúca globálna finančná a hospodárska kríza núti podniky počítať so zmenami, ktoré ich očakávajú. Zníženie odbytu mnohých finálnych produktov znamená zníženie subdodávok od malých a stredných podnikov, ktoré takýto pokles výroby nemusia prežiť a skrachujú. Podniky znižujú produkciu, čo sa napokon prejaví v znižovaní počtu zamestnancov, v lepšom prípade v znižovaní zmennosti a v horšom prípade čiastočným alebo aj úplným zastavením výroby. Preto podniky musia prijať rúzne systémové opatrenia, ktoré počítajú s rôznym priebehom a trvaním finančnej a hospodárskej krízy. Manažment rizika je ochrana pred možnými hrozbami, s ktorými by mali podniky v roku 2009, ale aj v ďalších rokoch počítať a venovať aj tejto oblasti primeranú pozornosť.

Uviedli sme jeden možný variant výziev, ktoré stoja pred manažmentom podnikov v roku 2009. Vrcholový manažment každého podniku musí preto zvážiť svoje silné a slabé stránky, ale najmä príležitosti a ohrozenia, ktoré sa už črtajú na finančnom, ale aj na hospodárskom horizonte situácie na súčasnom trhu.

Svet vstupuje do búrlivých vôd svetových financií

Súčasná finančná a hospodárska kríza je považovaná za najväčšiu vo svetovom vývoji od tridsiatych rokov minulého storočia a postupne kontúruje v celosvetovom, európskom, národnom a napokon i v podnikovom meradle. Môže poškodiť každý podnik i jeho zamestnancov. Na prevenciu krízy v megarozmeroch je už neskoro, no

ešte stále je možné vypracovať v podnikových meradlách rúzne opatrenia na minimalizáciu škôd.

V mimoriadnych situáciách by riadenie činnosti v podniku mal prebrať krízový štáb a svoju činnosť by mal sústrediť na to, ako čeliť krízovým javom. Štáb musí mať všetky právomoci na rozhodovanie a autoritatívne vyžadovať plnenie povinností od každého pracovníka a na každom stupni riadenia. Prísna disciplína, štandardný prístup k práci, prehodnocovanie prínosov pre podnik, osekávanie „suchých ratoleŤ“, teda uvoľňovanie nevykonných alebo aj málo vykonných pracovníkov je samozrejým dôsledkom snahy maximalizovať úsilie na likvidáciu nepriaznivých dôsledkov krízy.

V každej kríze sa hľadajú vinníci. Ak sa nájdú (a to sa vždy nájdú), nastúpi skúmanie zodpovednosti za priebeh krízy a potom prídu na rad obvinenia, kto, čo, kedy mal urobiť a vtedy to neurobil atď. Žiaľ, istá časť aktérov, ktorí súčasnú krízu zavini, je za oceánom, časť je v Európe, ale časť je aj v domácom politickom i hospodárskom prostredí mimo podniku. Dozista niekoľko zodpovedných pracovníkov pracuje aj v podnikoch. Kritika sa v takýchto prípadoch zvezie na ľudí, technológie, produkty, na ich distribúciu atď. Nejednému vrcholovému manažérovi súčasnú svetovú finančnú a hospodárska kríza však prišla možno aj vhod, lebo takto môže ospravedlniť navonok neúspechy podniku, ktorý riadi. Vlastné chyby prikryjú takto oveľa väčšie chyby, ktoré urobili iní a inde. Dúfajme, že to u nás nie je masový jav.

Záver

Podnik prežije, ak sa mu podarí rozvinúť inovačné procesy a vyprodukovať kvalitné výrobky s primeranou predajnou cenou, hodnotou a s vyhovujúcimi dodávateľskými termínmi. Musí však dobre zvážiť spektrum možných inovácií, vykonať ich prísnu selekciu a vybrať tie inovované produkty, ktoré sú najslubnejšie realizovateľné. Jednotlivé kritériá sú navzájom oddelené bránami (stage gates), pretože každý manažér, ktorý zodpovedá a obhajuje svoju sféru pôsobnosti (ekonomika, výroba, predaj), stráži „svoju bránu“. To však predpokladá, že každý „strážca“ rozumie trhu, vie, kde sú zákazníci, a vie, ako im ponúknuť tie produkty, ktoré práve oni teraz potrebujú. Vtedy bude podnik aj komerčne úspešný.

Receptov na riešenie krízy je veľa, ale každý je iný, pretože je to konglomerát rozumu, odvahy, rozhodnosti, zodpovednosti, odbornosti, skúsenosti a trocha aj šťastia. Či podnik zvolí vhodný pomer uvedených komponentov, ukáže až čas. Je to ako pri chorobách, keď najpresnejšiu diagnózu

vážneho ochorenia určí až patológ po pitve. Potom však obyčajne už o správnu diagnózu málokto stojí.

Väčšina hospodárskych kríz pochová najprv celý rad bánk, potom podnikov, stredných a malých živnostníkov. Ale na znalostnej báze skrachovaných inštitúcií, obohatenej novými prvkami a skúsenosťami, vzniknú po čase nové a ešte výkonnejšie podniky, ktoré budú už imunizované skúsenosťami z prekonaných kríz. Je to len ďalšie potvrdenie teórie vlnového priebehu krízových javov v spoločnosti v záujme jej ďalšej stabilizácie a obnovy funkčnosti, ale už s vyšším stupňom usporiadania a životaschopnosti.

Foto: www.jiunlimited.com

Literatúra

- CAPELLI, P.: Talent Management for the Twenty – First Century. In *Harvard Business Review*, 2008, č. 3, s. 74-81.
- JÁČ, I., RYDVALOVÁ, P., ŽIŽKA, M.: *Inovace v malém a středním podnikání*. Praha : Computer Press, 2007.
- KOŠTURIÁK, J.: *Inovace – vaše konkurenční výhoda!* Praha : Computer Press, 2008.
- MASAAKI, I.: *Kaizen. Metoda, jak zavést úspornější a flexibilnější výrobu v podniku*. Praha : Computer Press, 2007.
- PÍTRA, Z.: *Inovační strategie*. Praha : Grada, 1997.
- PÍTRA, Z.: *Příprava a provádění organizačních změn*. Praha : Grada Publishing, 1998.
- REICH, R.: Plenty of Knowledge Work to Go Around. In *Harvard Business Review*, 2005, č. 4, s. 17.
- TIDD, J., BESSANT, J., PAVITT, K.: *Řízení inovací*. Praha : Computer Press, 2007.
- TUMA, M.: *Personální politika změn (Change Management)*. Martin : Združenie obcí, Regionálne vzdelávacie centrum, 2008.
- TUMA, M.: Trendy zmien. In *Duševné vlastníctvo*, 2007, č. 4, s. 28-35.

INNOVATION SUGGESTIONS IN THE TIME OF THE GLOBAL CRISIS

TUMA, M.:

- Innovations – one of recipes for crisis.
- Strategy of establishments conduct in crisis.
- Possible trajectories of establishment sphere in bearing up against crisis effects in the world.
- Innovation suggestions for establishment sphere in 2009.
- Eventual world financial market development for next years.

Innoinfo – „predĺžená ruka“ ÚPV SR

Ing. Lucia LALÍKOVÁ
Úrad priemyselného vlastníctva SR, Banská Bystrica

Európsky rok tvorivosti a inovácií 2009 si za jeden z cieľov kladie zlepšiť kreatívne schopnosti, podporu inovácií a využívanie vedomostí. Európska komisia „oprašuje“ ciele Lisabonskej stratégie predovšetkým v oblasti inovácií, vedy a výskumu a „konečne“ ich chce pretransformovať do praxe. Priority sú teda opäť stanovené a nástroje na ich dosiahnutie opäť definované... No nesmieme zabúdať, že na konci „nekonečných“ materiálov a správ, často práve „skutočných odborníkov z praxe“, je aj realita na univerzitách, na vedecko-výskumných pracoviskách, v podnikateľských inkubátoroch a v iných centrách na podporu podnikania i podnikateľov, ktorí čoraz ťažšie bojujú o základné prežitie. Pýtame sa, či by nebolo vhodnejšie začať s aktivitami na podporu inovácií, vedy a výskumu smerom zdola nahor. Najskôr zistiť skutočný stav a následne definovať ciele, ktoré sú reálne.

Cestu „zdola nahor“ v súvislosti s malými a strednými podnikmi, resp. podnikateľmi, si vybral Úrad priemyselného vlastníctva SR už v roku 2004. Jeho predsedníčka D. Kýliánová podpísala vtedy prvú dohodu o vzájomnej spolupráci s **Podnikateľským inkubátorom a technologickým centrom v Banskej Bystrici**. Nadväzne v tom istom roku sa informačno-poradenským miestami ÚPV SR pre inovácie – innoinfo, ktorých cieľom je systematicky pomáhať podnikom pri inovačných aktivitách a šíriť informácie o možnostiach priemyselno-právnej ochrany, stali: **Martinsko-flámske podnikateľské a inkubátorové centrum/Regionálne poradenské a informačné centrum (RPIC) Martin, Ústav konkurencieschopnosti a inovácií Žilinskej univerzity v Žiline a Regionálna rozvojová agentúra Kysuce**. O rok neskôr do siete innoinfo postupne pribudli **Bratislavská regionálna komora SOPK, Inkubátor Malacky, RPIC Komárno, RPIC Poprad, RPIC Prešov a BIC Spišská Nová Ves, s. r. o.** V roku 2006 ÚPV SR nadviazal spoluprácu s **Lučeneckou regionálnou komorou SOPK, Technickou univerzitou v Košiciach a Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave**.

Život je však neustála zmena. Zo siete innoinfo „vypadlo“ v roku 2008 Podnikateľské a inkubátorové centrum v Banskej Bystrici a zasa, taktiež vlani, pribudlo do nej **BIC Bratislava, s. r. o.** (Business & Innovation Centre – Podnikateľské a inovačné centrum), čiže ÚPV SR má v súčasnosti 13 informačno-poradenských miest pre inovácie.

BIC Bratislava, s. r. o., bolo zriadené v roku 1991 z iniciatívy Európskej komisie a o rok neskôr sa stalo členom Európskej siete podnikateľských a inovačných centier ako prvé z krajín strednej a východnej

Európy. Je zakladajúcim členom slovenskej skupiny Vedeckých parkov a inovačných expertných centier (SPICE) a rovnako aj asociácie BICov a RPICov.

BIC
Bratislava
spol. s r.o.

BIC Bratislava, s. r. o., sa zameriava na podnikateľské, inovačné a investičné poradenstvo, medzinárodný transfer technológií, regionálny rozvoj, informačnú podporu v rámci európskych programov a projektový manažment.

Od februára 2008 je na Slovensku **koordinátorom projektu Európskej siete podnikov** (Enterprise Europe Network). Okrem toho do podnikateľského portfólia BIC Bratislava, s. r. o., patrí aj organizovanie dní transferu technológií, technologicky orientovaných misií firiem, **správa elektronických online databáz**¹ na vyhľadávanie kooperačných partnerov, výskumno-vývojových výstupov vrátane dohľadu nad koordináciou databáz pre spoluprácu podnikateľov a pre spätnú väzbu malých a stredných podnikov.

Databáza technologických ponúk a požiadaviek – Bulletin Board Service (BBS)

Databáza pozostáva z technologických ponúk a technologických požiadaviek, ktoré sa generujú v členských a asociovaných krajinách EÚ. Každá takáto ponuka a požiadavka vstupuje do databázy prostredníctvom regionálnej jednotky Európskej siete podnikov na podnet subjektu, ktorý má záujem predmetnú ponuku alebo požiadavku zverejniť v rámci Európy. Všetky ponuky a požiadavky sa potom dostanú prostredníctvom internetu do každej jednotky Európskej siete podnikov a následne až ku koncovému subjektu. Na základe technologického kódu sa technologické ponuky nadväzane stretávajú s adekvátnymi technologickými požiadavkami.

Databáza je vyvinutá na uľahčenie prenosu inovácií v členských a asociovaných krajinách EÚ.

Databáza výsledkov výskumu a vývoja – RTD Results

Databáza obsahuje výsledky výskumu a vývoja z projektov financovaných EÚ prostredníctvom rámcových programov pre výskum, vývoj technológií a demonštračné aktivity a predstavuje významnú bázu nových technológií a služieb pripravených na komerčnú aplikáciu. Databáza obsahuje stovky aktuálnych výsledkov projektov, ktoré sa môžu využiť pri podnikaní alebo v ďalšom výskume, a poskytuje tiež informácie o súčasnom stave vývoja technológií vo vybraných oblastiach. Vyhľadávanie

v databáze je možné podľa nasledovných technologických oblastí:

- biológia/medicína,
- energetika,
- životné prostredie,
- priemyselné technológie,
- informačné a komunikačné technológie.

Databáza pre spoluprácu podnikateľov – Business Cooperation Database (BCD)

Táto databáza je využívaná viac ako 300 partnermi Európskej siete podnikov a umožňuje vyhľadávanie kooperačných partnerov vo viac ako 43 štátoch sveta. Ide o elektronický systém vytvorený a spravovaný Generálnym riaditeľstvom EK pre podnikanie a priemysel určený pre inštitúcie podporujúce podnikanie a podnikateľov. Systém umožňuje podnikateľským subjektom publikovať prístupnou formou svoje ponuky na spoluprácu a obsahuje kooperačné profily firiem z celého sveta. Systém je budovaný od roku 1973.

Databáza pre spätnú väzbu malých a stredných podnikov

EK podnety od podnikateľov súvisiace s legislatívou EÚ zaznamenáva prostredníctvom databázy pre spätnú väzbu. Tá jej pomáha v tvorbe a zlepšovaní politiky EÚ. Vyplnením formulára môžu aj slovenskí podnikatelia zasielať podnety priamo do EK a informovať sa tak o svojich problémoch alebo postrechoch týkajúcich sa predovšetkým podnikateľského prostredia v EÚ.

Pokiaľ ide o minuloročné aktivity ÚPV SR súvisiace s innoinfo, v rámci dohody o vzájomnej spolupráci poskytol úrad svojim partnerom napríklad možnosť bezplatnej

účasti na aprílovej konferencii **Duševné vlastníctvo na Slovensku VIII** i na **Stretnutí používateľov elektronických služieb**, ktoré sa uskutočnilo v novembri. V spolupráci s RPIC Prešov pripravil úrad v júli na východe republiky dva semináre **Základy priemyselného vlastníctva** a **Prediagnostika predmetov priemyselných práv** určené najmä zástupcom malých a stredných podnikov. Nadväzne experti úradu vykonali v piatich firmách prešovského regiónu prediagnostiku potenciálu ich duševného vlastníctva.

V roku 2009 ÚPV SR opäť poskytne svojim partnerom možnosť účasti na bezplatných školeniach i všetkých podujatiach organizovaných úradom. A zasa v prípade, že semináre, resp. podujatia, v rámci ktorých sa počíta aj s problematikou priemyselno-právnej ochrany, budú pripravovať partneri, ÚPV SR je tiež pripravený bezplatne pomôcť a zabezpečiť účasť svojich expertov, prednášateľov. Zároveň na svojej webovej stránke, ale i v rámci domácich i zahraničných výstav, na ktorých sa zúčastňuje, môže aj spropagovať služby a aktivity partnerov zapojených do siete innoinfo.

Foto: archív ÚPV SR

INNOINFO – “THE EXTENDED HAND” OF THE IPO SR LALÍKOVÁ, L.:

Genesis of the IPO SR’s Information and Advisory Points for Innovation – innoinfo. New cooperation partner BIC Bratislava, s. r. o., The IPO SR’s activities related to the innoinfo.

¹ Databázy sú k dispozícii na webovej stránke <http://www.enterprise-europe-network.sk>

Pohnime rozumom! – 11. časť

Príroda – nevyčerpatelný zdroj nápadov

Ing. Štefan HOLAKOVSKÝ
patentová a známková kancelária GENiUM, Bratislava

MVDr. Peter HOLAKOVSKÝ
Veľký Šariš

„Nie je ľahké presvedčiť ľudí, aby sa na svet nedívali očami, ale rozumom.“

(B. Fontenelle)

Po vydaní Duševného vlastníctva č. 4/2008 sa mi ozvalo viacero čitateľov s tým, že by sa radi dozvedeli viac o **wingsuitingu a bionike**. Priznám sa, že aj mňa táto téma zaujala viac, ako som predpokladal. V „papierových“ publikáciách o bionike som nenašiel žiadnu zmienku o využití poletuchy ako inšpirácie na riešenie technických problémov. Na internete však pribudli konkrétnejšie informácie o wingsuitingu. Záujemcov o informácie z tohto mimoriadne extrémneho športu(?) sa pokúsime čiastočne uspokojiť v tomto pokračovaní nášho seriálu (a nasmerovať ich na ďalšie „pohyblivé“ ukážky prístupné na internete).

Svoj zámer priblížiť čo najviac zaujímavých príkladov využitia prírody ako inšpirácie pri riešení technických problémov som viackrát konzultoval so svojím bratom Petrom, ktorý má (už aj svojou profesiou) k prírode bližšie ako ja. Po niekoľkých hodinách telefonických a mailových komunikácií som pochopil, že najlepšie bude, ak ďalšie články o bionike napíšeme ako spoluautori.

V súvislosti s novým spoluautorom mi nedá nespomenúť to, že aj napriek bratovu vzdelaniu a viac ako polstoročným skúsenostiam so živou aj neživou prírodou technika mu nie je cudzia a je jeho koníčkom.

Od napísania článku, ktorý ste si mohli prečítať pred pár mesiacmi, sa nám podarilo získať aj ďalšie informácie o poletuche¹. Aj keď sa nám zdajú niektoré informácie o dĺžke letu (skoku) poletuchy neuveriteľné (veď neuveriteľné sa zdajú aj informácie o letoch „wingsuitingistov“), ponúkame vám ich tak, ako sú v citovanej publikácii uverejnené:

Cicavce, ktoré doplachtia naďalej

Vakoveverička žltobruchá	115 m
Poletucha menšia	400 m
Vakovec lietavý	100 m
Letucha	100 m
Poletuška asapan	80 m
Vakoveverička bezblanná	50 m
Poletuška severná	50 m

Okrem iných veľmi zaujímavých informácií sa v tejto publikácii môžeme v súvislosti s našou témou dozvedieť aj to, že vakoveveričky lietavé (?lietajúce) počas svojho skoku prepravujú aj pasažierov (svoje mláďatá vo vaku na bruchu).

Minule sme vám ponúkli iba kresbu letiacej poletuchy. Niektorí z čitateľov to pokladali za fantazijnú predstavu výtvarníka, preto vám teraz ponúkame ojedinelý obrázok (fotografiu) letiacej poletuchy. To, že je málo fotografií, je asi spôsobené tým, že pre fotografa nie je také jednoduché byť v pravú chvíľu na správnom mieste a k tomu ešte v najsprávnejšom momente stlačiť spúšť.

„Northern Flying Squirrel“
Glaucomys sabrinus
Copyright Richard Alan Wood/
Animals Animals, Courtesy Ron
Kalasinskas²

1 *Fakta a rekordy (Facts and Records/2003 Usborne Publishing Ltd. 2003)*. Řičany : JUNIOR, 2007.

2 http://www.callunafineflowers.com/memorial_middle_school/WebQuest/studentwebsites/14/omnivores.htm

kormoránoch na ostrovoch Galapágy, ale tiež pri papagájoch kakapo a vtáčkoch kiwi na Novom Zélande.

Prekvapujúce sú napríklad informácie o „lietajúcich“ hadoch. Stromové bojgy (dorastajúce do dĺžky 1 – 1,5 m) žijú v juhovýchodnej Ázii a v Afrike. Tieto hady dokážu modifikovať aerodynamiku svojho tela tak, že prirodzenú, skoro zvislú, polohu svojich rebier dokážu pri lietajúcich skokoch zmeniť na takmer vodorovnú. Tak viacnásobne zväčšia svoju vodorovnú plochu, ktorá im po dobrom odraze umožní plachtiť. Túto schopnosť využívajú najmä pri love vtákov, netopierov, gekónov...

Príroda však nebola nespravodlivá ani ku gekónom. Nás zaujal najmä gekón nazývaný aj dráčik lietavý (*Draco volans*) – asi štvrt' metra dlhá jašterička žijúca v juhovýchodnej Ázii. Táto jašterička v prípade útoku alebo útoku výrazne zmení svoj „dizajn“ zmenou polohy rebier, ale aj záhybov na krku, čo jej umožní útočníka prekvapiť a nechať ho s otvorenými a prázdnyimi ústami. Viac ako slovný opis povie pohľad na obrázok.

„Lietat' však dokážu aj niektoré stromové žaby z Južnej a Strednej Ameriky či z juhovýchodnej Ázie. Drobným žabkám pomáhajú pri plachtení blany medzi predĺženými prstami na nohách, brušná vpadnutá strana tela v tvare U, kožovité lemy pozdĺž končatín alebo zvláštny kožný útvar na chrbte – akási kapsa, ktorá sa pri pohybe vzduchom nafúkne a nadľahčuje telo. Niektoré rosničky takto napríklad dokážu doplachtiť až do vzdialenosti 15 metrov...“

Foto: Tim Laman⁵

Foto: Tim Laman³
<http://www.squidoo.com/wildgliders>

Podrobnejšie sa o nezvyčajných „letoch“ môžete dozvedieť napríklad v článku Petry Soukupovej **Ako lietat' bez krídiel**⁴, z ktorého doslovne (v preklade) citujeme aspoň časť:

živočíchoch možno v literatúre nájsť veľa zaujímavých (aj keď nie celkom rovnakých) informácií. Charakteristické pre lietajúce ryby je to, že ich plutvy sú oveľa dlhšie ako bežné plutvy rýb a tie sa nad hladinou zmenia na krídla, vďaka ktorým dokážu preletieť (v jednom kuse) aj 50 metrov. Nad vodou dosahujú rýchlosť aj okolo 60 km/hod. Lietajúca ryba má krídla pod vodou „prípažené“ k trupu a rozťahne ich až potom, čo sa jej podarí mávaním chvostovej plutvy vynoriť prednú časť tela a dosiahnuť vzletovú rýchlosť. Tímu filmárov z Japonska sa podarilo nafilmovať rybu, ktorá sa nad hladinou vznášala 45 sekúnd.

Čo je nové vo wingsuitingu

Od čias, keď mohli ľudia o lietaní iba snívať, prípadne fantazírovať v rozprávkach, sa veľa zmenilo. Človek ovládol vzdušný oceán pomocou balónov, vzducholodí, lietadiel, padákov a iných pomôcok, ktoré sú technicky dokonalejšie ako lietajúce koberce, metly alebo lietajúci kôň. Ani to však nedokáže uspokojiť túžbu ľudí po samostatnom lete na spôsob letu vtákov, hmyzu alebo iných lietajúcich živočíchov. S novými vedeckými poznatkami a technológiami spolu s využitím znalosti fyzikálnych zákonov a bioniky sa však tento ľudský sen stáva stále realnejším.

Prvé pokusy s wingsuit kombinézami boli viac kontrolovaným pádom ako letom. Odvtedy sa však veľa zmenilo. Zmenila sa nielen konštrukcia kombinéz, ale aj technika letu.

Vzory niektorých typov kombinéz sú na obrázku⁶ a ďalšie si môžete pozrieť na internete⁷.

V súčasnosti sa už používajú kombinézy piatej generácie a primerane k tomu sa vylepšili aj ich vlastnosti. Pri testovacích

3 <http://www.squidoo.com/wildgliders>
 4 <http://www.21století.cz/view.php?cisloclanku=2007021931>
 5 <http://animals.nationalgeographic.com/animals/amphibians/wallaces-flying-frog.html>
 6 http://www.phoenix-fly.com/articles%20stvari/wingsuit_selector.pdf
 7 <http://wingsuit.dk/wingsuits.html>, <http://www.gorilla-worx.com/Bird-Man.html> a <http://www.theozone.tv/tony/zwing/wingsuits.htm>

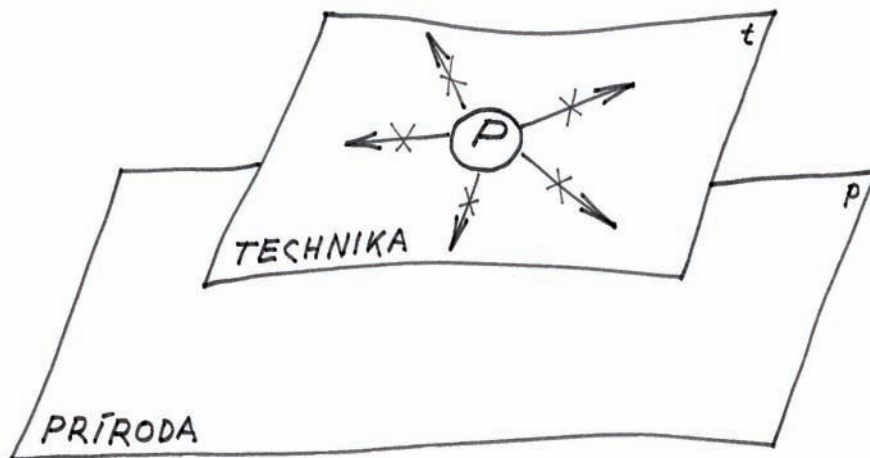

letoch sa podarilo dosiahnuť vertikálnu (pádovú) rýchlosť 8 m/s pri pomere kĺzania lepšom ako 1 : 2,5. Niet sa čo diviť, že so zlepšovaním technických parametrov wingsuit kombinéz si ich používatelia trúfajú na stále odvážnejšie lety. Francúz Adrian Nicholas už preletel vzdialenosť 16 820 metrov počas štyroch minút a 55 sekúnd⁸.

Traja španielski parašutisti, Toni López, Santi Corella a Álvaro Bulto, dokonca podnikli let v Antarktíde, ale aj prelet ponad Gibraltársky prieliv.⁹

Napriek výraznému pokroku vo wingsuitingu let môže byť dokonalým len vtedy, keď okrem lietania letec dokáže aj bezpečne pristáť. Zatiaľ sa to dá iba pomocou padáka. Aj takéto pristátie má však svoje riziká. Padák je konštruovaný tak, aby sa bezpečne otvoril pri vertikálnom páde. V prípade lietania s wingsuit kombinézou je však horizontálna rýchlosť vyššia ako vertikálna, v dôsledku čoho môžu vzniknúť problémy s otvorením padáka.

Z histórie však vieme, že veľa vecí, ktoré aj odborníci označili za nerealizovateľné, sa nakoniec podarilo uskutočniť. Možno sa to zopakuje aj v prípade wingsuitingu. Azda najviac sa k tomu blížia nadšenci lietania Jebb Corliss a pilot extrémnych padákov Luis Cani. Počas skúšobných letov Corliss vo wingsuit kombinéze a Cani s najmenším padákom na svete JVX37 uskutočnili súbežný let, pri ktorom došlo aj ku ich vzájomnému kontaktu.

Obr. 1

Tento ich spoločný let bol naživo vysielaný aj v televízii a zo záznamu si ho prostredníctvom internetu môžete pozrieť aj vy.¹⁰ Napriek tomu, že časť letu absolvovali súbežným zostupom, nakoniec obidvaja pristávali s padákmi. Pristátie s padákom na rozdiel od pristátia v kombinéze wingsuit je bezpečnejšie, aj keby sa im podarilo dosiahnuť rovnakú zostupovú rýchlosť, pretože parašutista pristáva na nohy. Wingsuitista by však musel pristáť na brucho, aby do poslednej chvíle zachoval aerody-

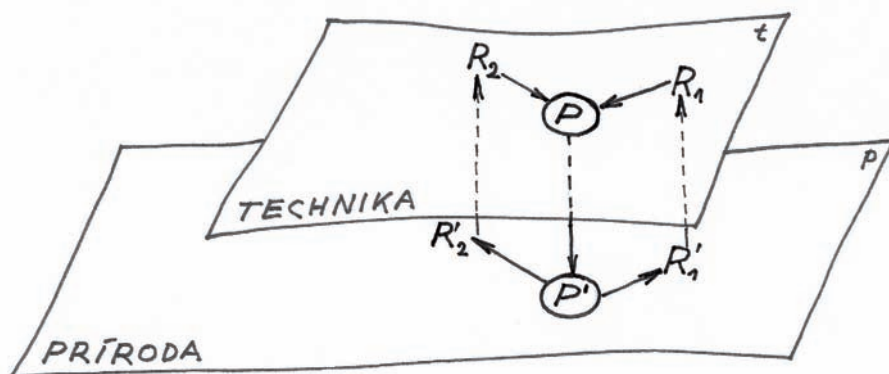
namický tvar. Jebb Corliss sa však nevzdáva a napriek tomu sa pripravuje na pristátie bez padáka.¹¹ Chce na to použiť konštrukciu podobnú obrovskej detskej kĺzačke, na ktorej by mu jeho horizontálnu aj vertikálnu rýchlosť pomohlo znížiť trenie.¹² Pristátie bez padáka iba s wingsuit kombinézou je však stále iba nesplneným snom.

Už teraz si však veľa nadšencov realizuje svoj sen, lietáním vo wingsuit kombinézach. Ich lety v nádherných prírodných scenériách vyraňujú dych.

Aby ste mohli aspoň virtuálne, pomocou internetu, byť aj vy „pri tom“, prikladáme niekoľko odkazov na webové stránky, kde sú videozáznamy z takýchto letov.¹³

Schematické znázornenie využitia bioniky

Literatúra sa venuje najmä definovaniu pojmu bionika, histórii bioniky, hľadaniu ilustračných príkladov (čo je najzaujímavejšie a najhodnotnejšie)... Nikde sme však nenašli technikom blízke schematické znázornenie princípov bioniky ako metódy na riešenie technických problémov (okrem môjho prvotného pokusu na CD-ROM-e GENiUM – Tvorivo o tvorivom myslení¹⁴).

Obr. 2

8 HERMAN, T., zdroj: ADAM, <http://adam.cas.sk/clanok/101/adrenalin-vzduch>

9 <http://plus7dni.pluska.sk/plus7dni/sport/ako-vtaci.html>

<http://aero.sme.sk/c/2274637/Traja-Spanieli-preleteli-s-neotvorenymi-padakmi-cez-Gibraltarsky-prieliv.html>

10 <http://www.tjump.sk/bleskovky.php?page=Art244&Menu=main>

11 <http://adam.cas.sk/clanok/348/jeb-muz-ktory-chce-lietat-ako-vtak>

<http://www.tjump.sk/showpage.php?page=SkyFlyer&dir=Clanky>

12 http://www.wingsuitworld.com.ar/index.php?option=com_content&view=article&id=60:the-wingsuit-landing-proyect&catid=40:proyectsideasdream&Itemid=69

13 <http://wingsuit.dk/wingsuits.html>

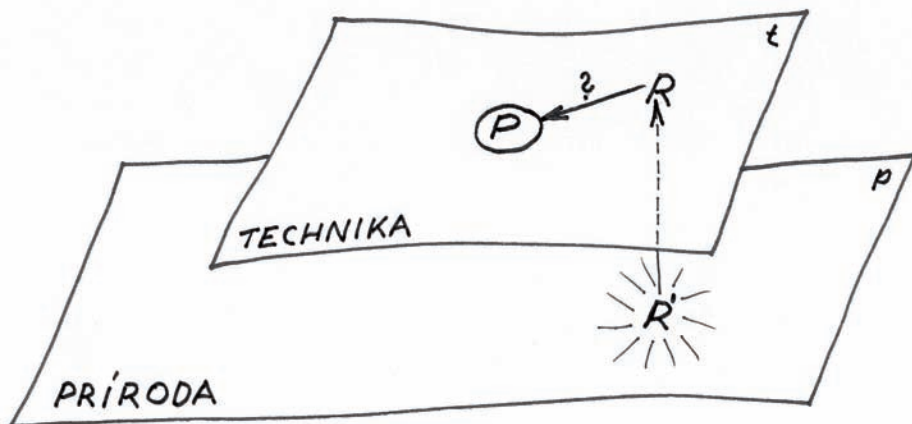
<http://www.gorilla-worx.com/Bird-Man.html>

<http://www.theozone.tv/tony/zwing/wingsuits.htm>

14 HOLÁKOVSKÝ, Š. a kol.: GENiUM – Tvorivo o tvorivom myslení [CD-ROM]. Bratislava : Gratex, 1996.

Pre tých, ktorým schéma povie viac ako tisíce slov, ponúkame originálne schematické znázornenie tejto metódy.

Predstavme si (obr. 1), že sa v technike (rovina t) vyskytol ťažko riešiteľný problém

Obr. 3

P. Pokusy o jeho vyriešenie neboli úspešné (preškrtnuté šípky).

Riešitelia sa rozhodli využiť na riešenie problému bioniku (obr. 2), preto začnú skúmať v prírode tak, že problém P z techniky (rovina t) pretransformujú do prírody (rovina p), kde ho vnímajú ako problém P'. Zistia, že príroda analogický problém vyriešila napríklad riešeniami R_1' a R_2' . Tieto riešenia pretransformujú do techniky (R_1 , R_2). Potom skúmajú, či technické riešenia R_1 a R_2 sú naozaj využiteľnými riešeniami technického problému P. Následne zisťujú, akými technickými prostriedkami možno riešenia z prírody využiť v technike ako riešenia pôvodného technického problému (R).

Výnimočne dochádza aj k iným postupom využitia inšpirácie z prírody (obr. 3). Tvorivý pozorovateľ si všimne, že v prírode existuje nejaké zaujímavé riešenie R' , ktoré by sa dalo využiť v technike. Pretransformuje ho do techniky a skúma, aký problém P riešenie R rieši.

Pri transformácii riešení prevzatých z prírody do techniky vznikne zväčša viacero alternatívnych technických riešení, čo súvisí najmä so zamenou materiálov a zmenou rozmerov oproti tomu, čo poslúžilo ako vzor odkopírovaný z prírody. Tu nezaškodí znovu si uvedomiť, že príroda mala na vyriešenie problému na

rozdiel od človeka milióny (často aj viac) rokov. Riešiteľom technického problému využívajúcim bioniku stačí niekedy iba pár stretnutí s kolegami biológmi, zoológmi... na to, aby mali čo „odkopírovať“ z prírody.

Ďalšie zaujímavé príklady využitia bioniky vám ponúkneme v ďalšom vydaní časopisu Duševné vlastníctvo.

Literatúra a internetové zdroje

Fakty a rekordy (Facts and Records/2003 Usborne Publishing Ltd. 2003). Říčany : JUNIOR, 2007.

HOLAKOVSKÝ, Š. a kol.: *GENIUM – Tvorivo o tvorivom myslení* [CD-ROM]. Bratislava : Gratex, 1996.

<http://www.21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2007021931>

„Northern Flying Squirrel“ *Glaucomys sabrinus*, Copyright Richard Alan Wood / Animals, Courtesy Ron Kalasinskas <http://www.callunafineflowers.com/memorial-middle-school/WebQuest/studentwebsites/14/omnivores.htm>

<http://www.squidoo.com/wildgliders>

<http://www.21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2007021931>

<http://animals.nationalgeographic.com/animals/amphibians/wallaces-flying-frog.html>

http://www.phoenix-fly.com/articles%20stvari/wingsuit_selector.pdf

<http://wingsuit.dk/wingsuits.html>

<http://www.gorilla-worx.com/Bird-Man.html>

<http://www.theozone.tv/tony/zwing/wingsuits.htm>

HERMAN, T. ADAM, <http://adam.cas.sk/clanok/101/adrenalin-vzduch>

<http://plus7dni.pluska.sk/plus7dni/sport/ako-vtaci.html>

<http://aero.sme.sk/c/2274637/Traja-Spanieli-preleteli-s-neotvorenymi-padakmi-cez-Gibraltarsky-prieliv.html>

<http://www.tjump.sk/bleskovky.php?page=Art244&Menu=main>

<http://adam.cas.sk/clanok/348/jeb-muz-ktory-chce-lietat-ako-vtak>

<http://www.tjump.sk/showpage.php?page=SkyFlyer&dir=Clanky>

http://www.wingsuitworld.com.ar/index.php?option=com_content&view=article&id=60:the-wingsuit-landing-project&catid=40:proyectsideasdreams&Itemid=69

<http://wingsuit.dk/wingsuits.html>

<http://www.gorilla-worx.com/Bird-Man.html>

<http://www.theozone.tv/tony/zwing/wingsuits.htm>

THINK IT! – PART XI
NATURE – INEXHAUSTIBLE SOURCE OF IDEAS

HOLAKOVSKÝ, Š., HOLAKOVSKÝ, P.: Bionics (continuation). Another examples from nature. News from wingsuiting. Original schematic representation of bionics usage.

Z GALÉRIE TVORCOV

Ing. Peter Červinka a jeho osvedčený postup: problém – nápad – vynález – realizácia...

Nádherne snečné sobotné popoludnie... čas, ako stvorený na prechádzku v prírode... Blížim sa k areálu Slovenskej akadémie vied v Bratislave a trpím, či ma cez vrátnicu vôbec pustia. Keď som tu bol pred rokmi zamestnaný, museli sme na prácu cez soboty a nedele mať špeciálne povolenie od riaditeľa. Pred závorou pribrzdím a zvažujem, čo by mohlo najlepšie zapôsobiť na vrátnika, aby mi uveril, čo idem robiť. Ale nikde nevidím ani vtáčika, ani letáčika. Závoru sa však dvíha, ja ďakovne zamávam smerom k vrátnici, aj keď tam nikoho nevidím, a hlavou mi prebehne staré, ošúchané, ale v danom prípade viacvýznamovo výstižné: „Nech žije technika!“...

Pred budovou s nápisom **Thermo Fluor** ma už čaká „predmet“ môjho záujmu – všestranný vynálezca, konštruktér a riaditeľ firmy **Ing. Peter Červinka**.

Spomínam si, ako sme sa spolu zoznámili. Bolo to asi pred pätnástimi rokmi, keď som pracoval v Kabinete výskumu tvorivosti SAV. Okolo budovy so záhadným názvom som prechádzal viackrát denne. Nerozumel som, čo je to za budovu, keď iné mali označenia ústav taký..., ústav onaký... Občas som na malom priestore pred budovou videl pár pracovníkov, ktorí čosi robili okolo nezvyčajných prístrojov a zariadení. Zvedavosť sa stupňovala... Nabral som odvahu, a tak som sa spoznal s P. Červinkom, riaditeľom Thermo Fluoru.

Po čase sme sa teda opäť stretli. Dúfam, že aj vás zaujmú jeho odpovede na pár mojich otázok.

Psychológovia tvrdia, že situácie prežité v detstve dokážu významne ovplyvniť správanie, záujmy, túžby a ciele človeka. Vedeli by ste si spomenúť na to, čo vás už v detstve inšpirovalo k poznaniu, že každý problém sa dá vyriešiť... a vyriešiť nielen teoreticky, ale aj naozaj?

Vďaka skvelým rodičom som mal krásne detstvo. Moje prvé spomienky sa viažu na osadu Čierny Váh, dnes zatopenú rovnomennou priehradou, a sú to spomienky na raj na zemi. Otec tam slúžil ako vedúci polesia. Bývali sme v krásnej drevnici na sútoku Ipolťice a Čierneho Váhu, obďaleč (500 m) bola stanička úzkokoľajky („mašššinky“) a opačným smerom domček, kde sa liahli pstruhy. Otec bol všestranný človek, ktorý si vedel vždy poradiť, a hoci pochádzal z takzvanej panskej rodiny, kde sa technici nevyskytovali, bol nadaný fyzikálnym myslením a technickou vynaliezavosťou. Pritom sa nám nepodarilo nachytať ho, že by nevedel názov, a to aj latinský, a niečo zaujímavé o nejakom stredo-európskom živočíchovi alebo rastlinke.

Urobil si masívny ponk z červeného smreka, sústruh „na železo“ z dubového dreva s mosadzným kovaním, na ktorom dokázal vyrobiť neuveriteľné veci, ale najväčší úspech jeho tvorivosti bola vodná elektrárňa na Ipolťici.

Naozaj sme mali elektrické svetlo, a to až do jarnej povodne, ktorá našu elektrárňu zničila. 240 W dynamo z vojenského GMC sa zachránilo a v sedemdesiatych rokoch som z neho urobil elektrodynamický torzný vibrátor pre Dr. Gustáva Martinčeka z Ústavu stavebníctva a architektúry SAV, vynikajúceho človeka aj vedca, ktorý pomocou tohto vibrátora a piezoelektrického snímača krútiaceho momentu (moje autorské osvedčenie 204117) dokázal zistiť reologické vlastnosti materiálov, a to napríklad aj Poissonovej konštanty.

Aké boli vaše ďalšie osudy?

Otca ako schopného a kvalifikovaného lesného odborníka často prekladali tam, kde boli problémy. Od Čierneho Váhu sme ešte 8-krát menili bydlisko, čo nám deťom celkom vyhovovalo, no mama tým dosť trpela. Otec síce nestrácal dobrú náladu a humor, ale aj tak toho mal v jednom momente dost

a podpísal zmluvu na prácu v podzemí Nováčkových baní. Zmena mu napodiv prospela. Prestal fajčiť, práca ho zaujala, dostali sme pekný nový štvorizbový byt. Na strednú školu sme to mali so staršou sestrou päť minút pešo. Zmaturoval som, potom som sa trochu flákal, robil som výtvarníka v ZOO Bojnice, šoféra na traktore, jazdil s nákladmi, nejaký čas robil v bani Lehota v podzemí u vrtačov. Napokon som zakotvil v Bratislave; najprv ako šofér, potom ako technik v SAV na elektrofyziológii, neskôr v ústave stavebníctva. Kúpil som si domček na Kolibe, začal externe študovať na strojníckej fakulte špecializáciu spaľovacie motory. Po skončení ma prof. Urban získal na katedru spaľovacích motorov a lodí, kde som pôsobil 12 rokov, až do vypuknutia demokracie...

Určite si pamätáte na svoje prvé vynálezy...?

Moje prvé vynálezy sa týkali posúvačových rozvodov benzínových motorov, ako aj rotačných motorov systému „cat and mouse“. Samozrejme, že som sa pokúšal takéto motory postaviť, ale nefungovali príliš dobre, nebol som vtedy ešte na takéto projekty dosť podkutý a ani k špeciálnym materiálom som nemal prístup. Napriek tomu mi tieto pokusy dali veľa a v ďalších rokoch som niektoré konštrukčné prvky úspešne využil.

Ktorý zo svojich vynálezov si ceníte najviac?

Asi „Viaclistovú osovo symetrickú mechanickú chlopňovú náhradu“ – patent 286190, a tiež „Rezáciu hlavu s hydraulickým pohonom“ – autorské osvedčenie 262646, ide o zriedkavo úspešný dvojfázový striedavý hydraulický mechanizmus.

A čo najnovší vynález?

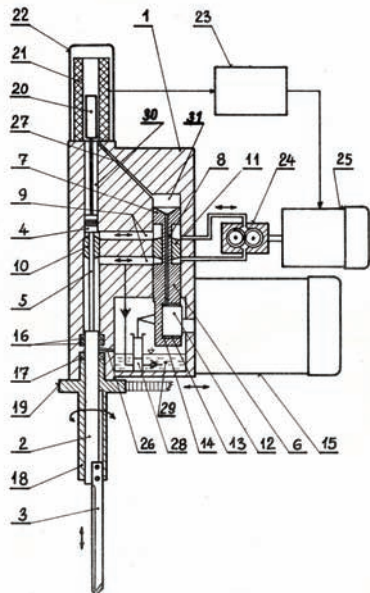
Ten celkom najnovší zatiaľ neprezradím, ešte nie je spracovaná patentová prihláška. Z už prihlásených vynálezov spomeniem súprdu expanzný stroj v bloku so synchronným generátorom vhodný na mikro- a minikogeneráciu, prípadne na nefotovoltackú slnečnú energetiku. Pripravujeme model cca 300 W, dúfame, že celková účinnosť bude zaujímavá, niekde medzi 10 až 16 %, podľa vstupnej teploty.

Teraz niečo o Thermo Fluore

Thermo Fluor je moja srdcová záležitosť, cez ňu sa snažím „pretláčať“ svoje technické a trochu aj spoločenské názory.

Je to technologicky orientovaná firma schopná riešiť konštrukčné, vývojové, výskumné a výrobné úlohy v širokom spektre strojárstva a prístrojovej techniky. Založil som ju 15. mája 1990 a ja, ako aj prví zamestnanci sme boli predtým výskumnými pracovníkmi Slovenskej technickej univerzity. Vzorom nám boli západoeurópske a americké maľe, ale technicky a komerčne úspešné firmy, ktoré majú výrazný podiel na celosvetovom technickom pokroku.

Rezacia hlava s hydraulickým pohonom – AO č. 262646

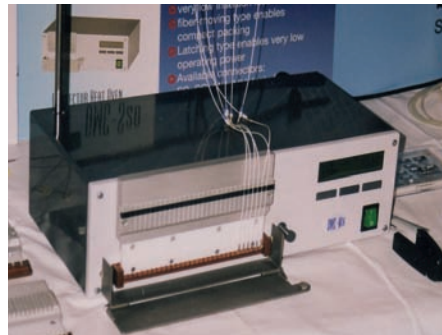

Názov firmy vznikol spontánne pri posedeníu „Albrechta“, lebo prvá vážnejšia výskumno-vývojová zákazka sa týkala vysokoteplotných tepelných akumulátorov energie na báze fluoridov. Objednávatelom bol nemecký Volkswagen AG a bol to veľkorosý partner, čo nemôžem povedať po neskorších skúsenostiach o bratislavskom Volkswagene.

Thermo Fluor ponúka investorom viaceré vlastné, technicky zaujímavé projekty s vysokým stupňom inovácie. Takisto môžeme rozpracovať, a ak je potrebné aj zrealizovať riešenia pre zákazníkov podľa potreby ich podnikateľských zámerov. Výstupným produktom je najčastejšie funkčný model, prototyp alebo menšie série strojov, prístrojov a zariadení.

Počas 18 rokov existencie sme sa zaoberali naozaj všeličím a vytvorili viaceré pozoruhodné veci; výrobné stroje vybavené hydraulikou, pneumatikou, elektronikou a niektoré dokonca diaľkovým rádiovým ovládaním, tepelné stroje (Erikssonove a Stirlingove motory), kompresory, odporové zväzacie stroje, vrtné čerpadlá, prístroje na kontrolu a údržbu

lietadiel (Boeing 737), prístroje pre optovláknové technológie.

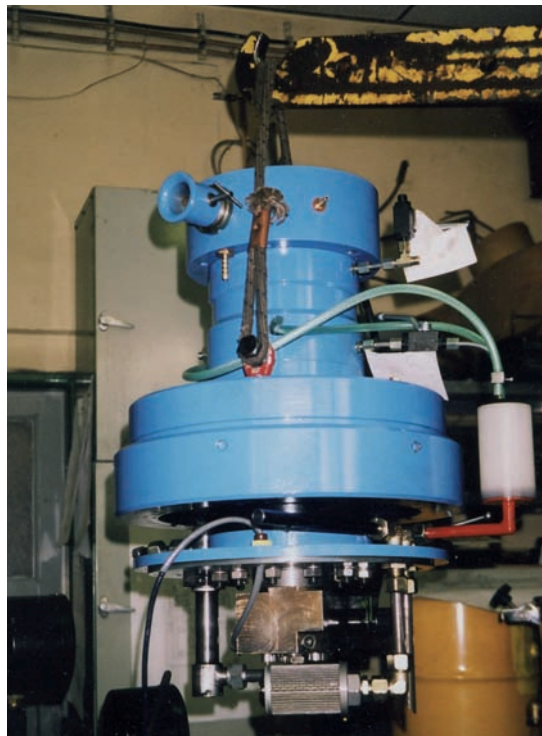
Prístroj na tepelnú fixáciu optokonektorov

Ktoré výtvary vašej firmy považujete za obzvlášť zaujímavé?

Ťažko vybrať tie najzaujímavejšie. Mohli by to byť napríklad hlavy na odporové švové zváranie (patent 285051), ktoré prešli skúškami vo firme Schlatter v Zürichu, voľnopiestový motorgenerátor na plyn, postavený s príspevom SPP (ešte pred tzv. privatizáciou), automat na výrobu brzdových čelustí pre Karsit Příbram, ale aj 600 Nm pneumotor pre manipulatory Knott...

Mali ste aj nejaké kuriózne zákazky?

Bolo ich niekoľko... Práve teraz dokončujeme 5-kusovú sériu rádiových riadených prístrojov na výcvik policajných psov a prí-

Voľnopiestový motor

stroj na kapsuláciu pankreasových buniek. Robili sme špice z nehrdzavejúcej ocele na 6 kolies na Cadillac V16 ročník 1929, 6 svietnikov na oltárne sviece z hliníkového bronzu, likvidátor laserových kartuší a veľa ďalších.

Skúsili ste pre niektorý projekt získať finančnú podporu formou grantu?

Áno, dvakrát sme reagovali na všeobecnú výzvu Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV) projektom „Pohonná sústava na obnoviteľné palivo“. V roku 2005 nás vyradil zo zoznamu uchádzačov o grant jeden zlo-myseľný a po odbornej stránke trápny posudok, takže ďalšie dva skvelé posudky nám už nepomohli. (Posudzovatelia sú anonymní.) O rok sme boli úspešnejší, posudky boli štyri a výborné, z toho tri zahraničné boli z projektu priam nadšené. Pracovná skupina, ako aj rada agentúry navrhli podporiť projekt v plnej výške, ale riaditeľ APVV rozhodol inak.

Keď si pozriete na internete informácie súvisiace s APVV aj niekoľko rokov dozadu, s prekvapením zistíte zvýšenú frekvenciu niektorých osôb a firiem. Tak napríklad: ten istý človek je raz v rade (komisii) pre technické vedy, potom v predsedníctve agentúry alebo je pre zmenu uvádzaný ako úspešný riešiteľ.

Firmy takýchto ľudí sú, samozrejme, tiež mimoriadne úspešné v počte podporených projektov.

Nadšiel som aj na malú kuriozitu: bol podporený projekt, kde hlavný riešiteľ bol členom príslušnej rady a súčasne aj ďalší projekt, kde ten istý pán bol zástupcom hlavného riešiteľa.

Chcete naznačiť, že tu ide o korupciu?

Nie, to by som si nedovolil, veď sú v tom verejné peniaze! Nadobudol som však dojem, že podpora formou grantu nie je pre každého. Ale nadšené posudky mi príjemne zdvihli sebavedomie.

Prezradíte nám svoj nesplnený sen?

Mojím najväčším snom je vymaniť sa z existenčnej závislosti od priestorov, ktoré si musím od začiatku podnikania prenajímať za „nekresťanské“ peniaze. Už sme začali stavať výskumno-vývojovo-realizačné stredisko pár metrov od môjho domu. Príďte sa pozrieť o rok či dva...

Medzitým, ako sme sa rozprávali s P. Červinkom, sa vonku zotmelo; dalo by sa ešte ďalej spomínať, pýtať, obdivovať. Mám však strach, že by som pri odchode z areálu SAV mohol mať problémy, ktoré som očakávať už pri príchode.

Montážny prístroj pre firmu KNOTT

Chcem ešte poznamenať, že v sobotu počas návštevy P. Červinku sme nepracovali v SAV sami. Aj v dvoch ďalších oknách mohutného areálu sa svietilo. Naša veda ešte celkom nespí...

Najzaujímavejšie vynálezy zapísané v registroch autorských osvedčení a patentov, ktorých autorom/pôvodcom/spolupôvodcom je P. Červinka

- CS 176794 Jednoosový piezoelektrický snímač chvenia
- CS 189832 Axiálny parný motor v bloku s generátorom pary
- CS 204117 Piezoelektrický snímač krútiaceho momentu
- CS 201750 Zariadenie na meranie priameho a vratného dotvarovania viskoelastických látok
- CS 229539 Samonastaviteľná ojnica spaľovacieho motora
- CS 226064 Dvojplášťový plynohydraulický piestový akumulátor
- CS 232034 Elektromagnetický vstreko-vač ľahkooodpariteľných palív
- CS 233480 Dvojité počítadlo výstrelov
- CS 249904 Piezoelektrický snímač kompresných a spaľovacích tlakov

- CS 262646 Rezacia hlava s hydraulickým pohonom
- CS 265767 Zariadenie na výrobu anorganických teliesok
- SK 285051 Švová zváracia hlava
- SK 285065 Stroj na elektrické odporové zváranie (D. Turanský)
- SK 285947 Prevodovka s pružným členom (D. Turanský)
- SK 286190 Viaclistová osovo symetrická mechanická chlopňová náh-rada
- SK 286417 Samonabíjacia zbraň s uzamknutým záverovým mecha-nizmom (D. Turanský)

Z publikačnej činnosti

ČERVINKA, P.: Návrh zariadenia na zisťovanie hospodárnosti spaľovacích motorov pri akcelerácii. Bratislava : SVŠT, 1978.

ČERVINKA, P.: Nekonenčné pohonné jednotky pre dopravné prostriedky. Bratislava : SVŠT, 1986.

ČERVINKA, P., KUBÁČEK, J.: Teploplynové pohonné jednotky. Lodné staviteľstvo 2/1987.

Ocenenia

Celoslovenská súťaž amatérskej grafiky 1966, 1. cena

Celoslovenská súťaž amatérskej tvorby 1967, voľná grafika, 1. cena

Ing. Štefan Holakovský
Foto: archív P. Červinku

FROM THE GALLERY OF CREATORS
PETER ČERVINKA AND HIS PROVEN
PROCEDURE:
PROBLEM – IDEA – INVENTION
About an interesting life of the inventor,
constructor and director of the Thermo
Fluor Company, within which inventions
are not only created but they are also
realised.

Úspešné príbehy

Patenty preskúmané magnetickou rezonanciou

Prípadová štúdia malých a stredných podnikov
v spolupráci s Nemeckým patentovým a známkovým úradom

MIPM v Nemecku je malým dodávateľom zdravotníckej techniky a vďaka rastúcim skúsenostiam sa mu darí čoraz správnejšie vyhodnocovať, na ktoré patenty sa mu oplatí stavať. Mammendorfer Institut für Physik und Medizin (MIPM) je dnes spoločnosť s dvadsiatimi zamestnancami zaoberajúca sa navrhovaním elektronických prístrojov a zariadení, ich predajom a poskytovaním servisu.

Elektrotechnický inžinier a podnikateľ Michael N. Rosenheimer predtým podával patentové prihlášky zakaždým, keď sa nazdával, že jeho dodávateľská spoločnosť má v rukách niečo veľké. Stačilo, aby sa lekár vyslovil, že má v nemocnici problém a že ak Rosenheimer príde s jeho technickým riešením, kúpi ho a určite budú mať oň záujem aj všetci ostatní. „Takže to vyrobíte, necháte

si to patentovať a napokon zistíte, že „všetci ostatní“ je len dotyčný lekár,“ spomína M. N. Rosenheimer. V priebehu rokov podal množstvo patentových prihlášok, ale udržiava už len polovicu zo svojich patentov. „Na tomto trhu je dlhá krivka učenia,“ konštatuje.

Po dvoch desaťročiach v tomto biznise sa M. N. Rosenheimer zlepšuje v rozhodovaní o tom, ktoré zo svojich nápadov podporí

patentom a ktoré ponechá bez ochrany. Ale ešte stále to nie je jednoduché a jeho skúsenosti zároveň poukazujú na výzvy, ktorým čelia malé spoločnosti pri patentovaní a propagácii nových vynálezov v prísne regulovaných a náročných odvetviach.

Zahraničný odbyt je významný

MIPM pôvodne založil v roku 1982 fyzik Rudolf Mauser v spolupráci so spoločnosťou Koglek & Starck. V roku 1987 M. N. Rosenheimer, inžinier v Kogleku & Starcku, odkúpil 30 % akcií spoločnosti a stal sa jej prezidentom. V roku 1991 kúpil aj zvyšok akcií. Dnes je MIPM spoločnosťou s dvadsaťčlenným pracovným tímom, ktorej činnosť spočíva hlavne v predaji elektronických prístrojov a zariadení, ako sú prístroje na monitorovanie pacienta a na podávanie liekov využiteľné v súčinnosti s magneticko-rezonančnými prístrojmi. Výrobky MIPM sú postavené na výrobkoch iných producentov, MIPM ich modifikuje, aby zabezpečil ich kompatibilitu s metódou zobrazovania pomocou magnetickej rezonancie. Tieto zariadenia potom predáva priamo nemocniciam a veľkým pôvodným výrobcami zariadení, ako sú Siemens, General Electric a Philips. Spoločnosť v prvom rade zostavuje sedem vysokošpecializovaných výrobkov, v rámci ktorých prístrojové vybavenie pre magneticko-rezonančné zobrazovacie zariadenia tvorí 60 % odbytu. Technológia na meranie vnútro svalového tlaku predstavuje 20 % odbytu a zvyšných 20 % pokrývajú

služby ako údržba a opravy stoviek prístrojov a zariadení používaných v nemocniciach po celom Nemecku, ktoré pochádzajú z dielne spoločnosti MIPM, ale aj od iných dodávateľov.

Jej najväčší trh je v USA a zahraničný odbyt spoločnosti, tvoriaci až 50 %-ný podiel z celkového objemu, má pre ňu veľký význam. V krajinách, ako sú Malajzia, Spojené arabské emiráty a India, predáva svoje výrobky prostredníctvom distribútorov alebo ako súčasť výrobkov iných zákazníkov. Arabské krajiny predstavujú pre MIPM veľký trhový potenciál a rovnako aj Japonsko, ktoré, ako udáva M. N. Rosenheimer, má najväčší počet magneticko-rezonančných prístrojov na osobu. Číne sa vyhýba zo strachu pred krádežou svojich technológií. „Keď som v Číne, zakrývam si vrecká,“ hovorí poľožartom. „Číňania kopírujú všetko.“

Najväčšie konkurenčné firmy spoločnosti operujú v USA, sú medzi nimi Invivo, Schiller USA a Datex-Ohmeda, dcérska spoločnosť General Electric. Podnik M. N. Rosenheimera je malý: jeho manželka Elisabeth Rosenheimer spravuje financie, kým dcéra Jennifer pomáha ako elektrotechnička v servisnom oddelení, pokiaľ jej to školské povinnosti dovoľujú. Ich konkurenčnou vý-

ÚDAJE O PRODUKTE

MIPM sa zaoberá navrhovaním a následným patentovaním svojich vlastných produktov, ale zabezpečuje aj výskumno-vývojové služby pre profesionálnych zákazníkov z oblasti zdravotníctva. Ich sortiment predstavujú napríklad prístroje na aplikáciu pri magneticko-rezonančnom zobrazovaní, na meranie vnútro svalového tlaku, monitorovanie vnútro mozgového tlaku, krvného tlaku a na vedecké sledovanie tlaku.

hodou sú nízke ceny a najlepší zákaznícky servis, čo si môžu dovoliť jednak vďaka nízkej réžii a jednak vďaka ochrane, ktorú im poskytujú ich patenty.

Na hranici medzi životom a smrťou

Steny zasadacej miestnosti v MIPM sú vyzdobené zarámovanými certifikátmi kontroly kvality, ochrannými známkami a všetkými ich patentmi. „To preto, aby urobili na ľudí dojem, keďže je to naša rokovacia miestnosť,“ usmieva sa M. N. Rosenheimer. „Je to veľmi jednoduché.“ Realita je taká, že hoci MIPM má osemnásť patentov v šiestich patentových rodinách, polovici z nich čoskoro skončí platnosť. Zatiaľ čo spoločnosť naďalej inovuje, nedostatok finančných zdrojov jej neumožňuje právne chrániť všetky svoje technické riešenia, a teda aj ťažiť z tejto ochrany. „To neznamená, že nie je trh,“ vysvetľuje podnikateľ. „Znamená to iba, že nemôžeme za ním ísť.“

Obchodovanie v oblasti dodávania zdravotníckej techniky je náročné odvetvie. Zariadenia, ktoré vyrába MIPM, môžu doslova rozhodnúť o živote a smrti. Výroba, marketing a patentovanie nových produktov je finančne nákladné, náročné na čas a zvyčajne aj riskantné. Keď MIPM príde s novou technológiou, musí si ju dať patentovať, naďalej ju vyvíjať, presvedčať potenciálnych zákazníkov, že táto technológia si nájde miesto na trhu, a v neposlednom rade investovať do nákladných klinických testov. Ďalej sú to kvalitatívne normy, ktoré musia byť dodržané, množstvo predpisov a následné investície do výskumu a vývoja. V uplynulom roku MIPM minul zhruba 230 000 € len na posledné tri spomenuté oblasti. Kým sa výrobok ocitne na trhu, prejde niekoľko mesiacov až rokov. „Ale ak by sme prestali robiť čo len jednu z týchto činností,“ vysvet-

„Na tomto trhu je dlhá krivka učenia!“

Michael N. Rosenheimer,
MIPM

MRI-Caddy je zariadenie na podávanie medikamentov kompatibilné s magnetickorezonančným zobrazovaním s tromi vstrekovacími pumpami pre pacientov v anestéze a pacientov v intenzívnej starostlivosti počas magnetickorezonančného vyšetrenia.

ljuje M. N. Rosenheimer, „v priebehu dvoch rokov by sme boli mimo hry.“

Zabezpečovanie odbytu je tvrdá práca. Malí zákazníci si nemôžu vždy dovoliť obchodovať s produktmi MIPM. Veľkí zákazníci sú zasa nedôverčiví voči malým dodávateľom, hlavne ak pochádzajú z iného štátu. Niekedy sa úplne zbytočne vyhodí peniaze na detailne prepracované kroky na získanie nových odbytových možností. Raz napríklad M. N. Rosenheimer celý rok prenasledoval potenciálneho zákazníka v Amerike, až jedného dňa zistil, že kontaktná osoba, s ktorou po celý čas vyjednával, už v spoločnosti nepracuje. Všetko snaženie bolo zbytočné. „Takéto veci sa dejú stále,“ konštatuje. „Čím väčší podnik, tým väčšie problémy.“

Vzhľadom na to, že odbyť je taký nepredvídateľný, je zvlášť ťažké vedieť, ktoré technológie je nutné chrániť priemyselno-právnymi nástrojmi. Za roky svojej podnikateľskej činnosti sa M. N. Rosenheimer naučil správať viac selektívne. Jeho rozhodovanie je viac-menej inštinktívne, ale má určité kritériá, na základe ktorých vyhodnocuje svoje inštinkty. V prvom rade posúdi, či by mal patent strategickú hodnotu a či prázdne miesto na trhu, ktoré obsadí svojím chráneným technickým riešením, je dostatočne významné a predstavuje veľký odby-

Tesla Guard, monitor na sledovanie vitálnych funkcií pacienta počas magnetickej rezonancie.

tový potenciál. Zhodnotí, či je nevyhnutné pomocou patentovej ochrany udržať si konkurenciu v bezpečnej vzdialenosti od seba, ak konkurenti vyrábajúci niečo podobné existujú, a ak áno, ako ďaleko od nich pôsobia. Ďalšie otázky, ktoré si kladie, sa týkajú toho, aké sú odbytové možnosti, či má v dohľade potenciálnych odbytových partnerov a ako dlho bude trvať, kým uvedie výrobok na trh.

Vyvinuté inde

Je to ako hazardná hra, pri ktorej je podnikateľ neustále vystavený riziku, že neochráni patentom niečo, čo by mohlo byť lukratívne. Niekedy si inovatívne riešenie nedá patentovať pre nedostatok zdrojov na jeho výrobu a predaj. Vyťažiť z patentu kapitál prostredníctvom licencovania technológie v rámci tohto špecifického segmentu trhu, na ktorom Rosenheimerova spoločnosť pôsobí, je takisto neľahké. Veľké spoločnosti na jednej strane nemajú záujem o ich úzko špecializované technológie a na druhej strane ich výskumno-vývojové pracoviská sa zdráhajú integrovať cudzie technológie (syndróm „not invented here“, t. j. vyvinuté inde).

Občas sa stane, že patent leží roky odložený v zásuvke, kým sa využije jeho potenciál. V jednom prípade si M. N. Rosenheimer dal patentovať isté technické riešenie, ale pre obmedzené finančné možnosti s ním nezačal obchodovať. Navyše nesprávne predpokladal, že jeho technológia nie je taká dobrá, ako iné podobné technológie na trhu. Keď sa ho nedávno istý lekár na ňu pýtal – išlo o sondu na kontrolovanie zásobovania plodu kyslíkom počas pôrodu – M. N. Rosenheimer sa k svojmu vynálezu opätovne vrátil. Ukázalo sa, že konkurenčné prístroje tohto druhu nie sú natoľko vyspelé, ako sa nazdával. Dnes prechádza jeho

patentovaný produkt klinickými skúškami a M. N. Rosenheimer tvrdí, že tento trh mu vynesie 300 mil. € ročne. „Keby som nechal tieto patenty nepovšimnuté, zrejme by som prišiel o kopu peňazí a zahodil by som príležitosť robiť ďalšie veci.“

Trávia čas v nemocniciach

V MIPM nemajú žiadne oddelenie duševného vlastníctva a ani rozpočet vyhradený na krytie výdavkov spojených s patentovou problematikou. M. N. Rosenheimer využíva služby externého patentového zástupcu. Na monitorovanie prípadných porušení patentových práv nemá u nich čas žiadny zamestnanec. „Kto by to tu robil?“ pýta sa M. N. Rosenheimer. „Všetci máme iné veci na práci.“

Ako v každej spoločnosti, ktorá predáva úzku škálu vysokošpecializovaných produktov, sledovanie konkurencie je o niečo ľahšie. M. N. Rosenheimer sa so svojimi kolegami zúčastňuje na priemyselných veľtrhoch, číta odborné publikácie a v neposlednom rade si všíma, aké prístrojové zariadenia používajú v nemocniciach, keďže ich často navštevuje.

Veľa času stráveného v nemocniciach je pre spoločnosť kľúčom k úspechu. Čiastočným dôvodom ich návštev nemocníc je vykonávanie opráv a údržby zdravotníckej techniky. Ale po jednej skúsenosti spred mnohých rokov M. N. Rosenheimer považuje pobyt v nemocniciach aj za podstatnú zložku výskumu a vývoja spoločnosti. Poučil sa o tom tvrdým spôsobom. Raz sa ich výrobok dostal až do nemocničnej izby, kým sa zistilo, že je nefunkčný. Išlo o sondu na meranie vnútromozgového tlaku. Ukázalo sa, že pracovníci MIPM neuvažovali o spôsobe, akým sa bude vykonávať sterilizácia tohto prístroja pred jeho použitím. Dnes M. N. Rosenheimer a jeho kolegovia pobudnú každý týždeň niekoľko hodín v nemocniciach, aby si najskôr overili, ako sa zariadenie používa. Zároveň táto taktika pomáha spoločnosti redukovať riziko strát.

Problémy s nákladmi na duševné vlastníctvo a na súdne spory

Podľa M. N. Rosenheimera je podstatným problémom nákladný proces patentovania, pri ktorom sa veľa prostriedkov minie na preklady a poplatky patentovému zástupcovi. Okrem toho, malí a strední podnikatelia majú limitované možnosti vymáhať svoje práva súdnou cestou. Súdne spory sú finančne náročné a celý proces je zložitý. Malé spoločnosti sú vo veľmi ťažkej situácii, najmä ak sú ich patentové práva ohrozené veľkými spoločnosťami.

Profil spoločnosti

MIPM pôsobí v odvetví zdravotníckej techniky, pričom na tomto poli zabezpečuje servis, výskum a vývoj, ako aj výrobu. Zameriava sa hlavne na požiadavky súvisiace s magnetickorezonančnými aplikáciami, na špeciálne lekárske technológie na meranie tlaku a oxymetrické prístroje na meranie zásobovania kyslíkom.

Počet zamestnancov: 20

Príjmy z predaja za roky 2005/2006: 1,77 mil. €

Hlavný produkt: Vyrába prístrojové vybavenie k prístrojom na zobrazovanie pomocou magnetickej rezonancie, systémy na meranie vnútrošvalového tlaku a sondy na meranie zásobovania kyslíkom.

Zákazníci: Nemocnice a pôvodní výrobcovia zariadení, ako sú Siemens, General Electric a Philips.

MIPM Mammendorfer Institut
für Physik und Medizin GmbH
Oskar-von-Miller-Str. 6
82291 Mammendorf
Nemecko
www.mipm.com

Duševné vlastníctvo podniku

Patentová ochrana: 18 patentov v šiestich patentových rodinách.

Postup pri podávaní patentových prihlášok: Najskôr v Nemecku, potom v USA a vo Veľkej Británii.

Oddelenie duševného vlastníctva: Žiadne. Zakladateľ spoločnosti spravuje duševné vlastníctvo sám s pomocou externého patentového zástupcu.

Rozpočet: Každý rok sa mení.

Činitele úspešnosti: Vysokošpecializované produkty a najlepšia cena.

Problémy: Náklady spojené hlavne s prekladmi patentových dokumentov. Rozoznať, do ochrany ktorých technológií sa oplatí investovať vzhľadom na dlhý odbytový cyklus, množstvo predpisov a riziká práce v zdravotníctve.

Prípadové štúdie malých a stredných podnikov sú na webovej stránke www.epo.org/sme.

Odporúčania úspešných podnikov

Vytvorte si stratégiu pre duševné vlastníctvo: sformulujte si ciele a stanovte úroveň patentovej ochrany v jednotlivých krokoch stratégie.

Profesionálna pomoc: najmite si patentového zástupcu, ak nemáte skúsenosti a vedomosti v danej oblasti.

Vyberte si dobrého patentového zástupcu: mal by mať dostatočné vedomosti vo vašom technickom odbore, mal by byť čestný a schopný poradiť s ohľadom na vaše finančné možnosti.

Nepodceňte náklady: poplatky patentovému zástupcovi, náklady na jazykové preklady, udržiavacie a iné poplatky.

Požadujte informácie: požiadajte patentového zástupcu, aby vám pripravil prehľad o procese podávania prihlášky, lehotách konania a poplatkoch.

Stratégia podávania patentovej prihlášky by mala zodpovedať vašim obchodným potrebám: nepatentujte si všetko a všade; vyberte si trhy, kde sa vám oplatí ochrana patentom.

Poskytnutie licencie nie je neúspech: môže to byť lukratívna alternatíva spôsobu výroby vášho vynálezu.

Patentové portfólio priebežne revidujte: vyradte patenty a licencie, ktoré nemajú perspektívu a nie sú obchodne využiteľné.

Začnite sledovať aktuálny stav techniky a konkurenciu: využite bezplatné informácie o patentoch, ako aj ostatné dostupné zdroje (napr. vedecké publikácie, obchodné periodiká), ktoré môžu byť pre vás inšpiráciou a zároveň vám pomôžu odhaliť potenciálnych porušovateľov vašich práv.

Aktívne komunikujte: šírte informácie o ochrane svojho duševného vlastníctva, tak finančne úsporným spôsobom predídete možnému porušovaniu vašich patentových práv.

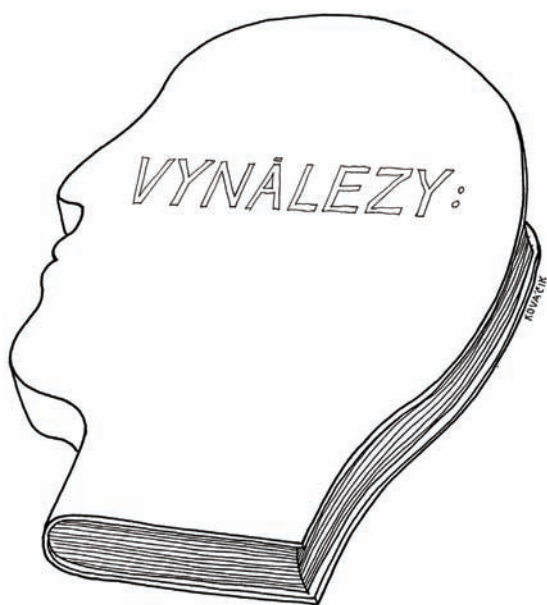
Udržujte kontakt s držiteľmi licencií: pravidelný kontakt a stretnutia vám zabezpečia informovanosť o aktivitách držiteľov vašich licencií, čím môžete zabrániť nedodržiavaniu záväzkov.

Nezvratný dôkaz: ak chcete bojovať proti porušovaniu vašich patentových práv, musíte mať nespochybniteľný dôkaz o tom, že ste v práve, inak pre vás môže súdny proces znamenať rýchlu cestu k zániku.

Z angličtiny preložila Mgr. Andrea Kapustová

(Vrátane pôvodnej grafickej úpravy publikované so súhlasom Európskeho patentového úradu)

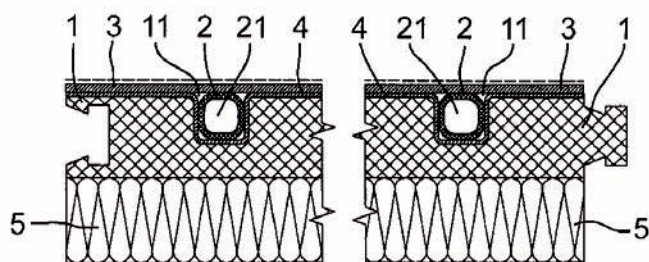

Spektrum dobrých nápadov a riešení

Stavebný dielec na vykurovanie, najmä podlahy

Problematika optimálneho vykurovania, temperovania, resp. zvolenia správneho druhu kúrenia, radiátorov či elektrických ohrievačov je v dnešnej dobe, zvlášť v zime, nanajvýš aktuálna. Jedným zo spôsobov vykurovania je podlahové kúrenie. Ešte prednedávnom bolo výsadou vyššieho štandardu stavieb a rekonštrukcií, no doba napredovania technológií a výrobných procesov prispela k tomu, že podlahové kúrenie začína využívať čoraz viac ľudí.

Lenže doteraz existujúce metódy podlahového vykurovania sú riešené najmä tak, že vykurovací hadica je napevno zabetónovaná v podlahe a následne sú na ňu nanášané krycie vrstvy, ako napr. parkety, plávajúce podlahy, resp. dlaždice. Takto vytvorené podlahové kúrenie vytvára jeden pevný celok, ktorého demontáž v prípade poškodenia hadice je veľmi náročná i znečisťujúca operácia, pretože je potrebné rozbíjať základnú betónovú vrstvu.

PP 61-2006

Vynález Romana Bohunického z Leopoldova, ktorý podniká v stavebníctve, sa týka stavebného dielca, ktorý je možné použiť i na vykurovanie podlahy. – *V snahe byť aj hospodárnejším, chcel som spojiť dve rôzne činnosti - kúrenárstvo a ukladanie podlahy - do jedného procesu. Vznikol teda konštrukčný celok pozostávajúci z uloženia vykurovacej hadice a následného nanášania krycích vrstiev, ako sú parkety, plávajúce podlahy, resp. dlaždice. Podlahové*

kúrenie vytvorené zo stavebných dielcov je v prípade poškodenia hadice rozoberateľné, opraviteľné i recyklovateľné. Pri montáži podlahy z takýchto dielcov nie je nutná ťažká technika na betónovanie. Tepelnoizolačná vrstva zabraňuje úniku tepla do podlahy, teplotreflexná vrstva usmerňuje vyžarovanie tepla do miestnosti a protihluková vrstva znižuje negatívne hlukové účinky podlahy pri jej praktickom používaní. Prototyp sa nám v praxi osvedčil, no pre pracovnú zaneprázdnenosť som ešte nemal čas hľadať výrobcu.

Vynález R. Bohunického zaujal aj Tatiánu Dandulovú z ÚPV SR. – *Je pozitívom, že podlahové kúrenie vytvorené pomocou stavebných dielcov sa v prípade poškodenia hadice dá ľahko rozobrať a opraviť. Navyše zlúčením viacerých operácií do jednej, ako to urobil R. Bohunický, dôjde aj k úspore času pri práci a, samozrejme, i financií.*

Signalizátor záberu pri love rýb

Aj keď v zimnom období je väčšina vodných plôch zamrznutá, rybári si k svojmu koníčku nájdu cestu aj cez vysekaný otvor v ľade, resp. iným spôsobom im vlastným. Nemalou pomôckou pri love rýb je okrem iného aj signalizátor záberu.

Existuje široký sortiment signalizátorov záberu pri love rýb. Najmä pri technike lovu tzv. „na ťažko“ sú známe mechanické a elektromechanické signalizátory rôznych tvarov, pracujúce na rôznych princípoch, prichytené a zavesené na vlascoch pomocou závesov rôznych konštrukcií.

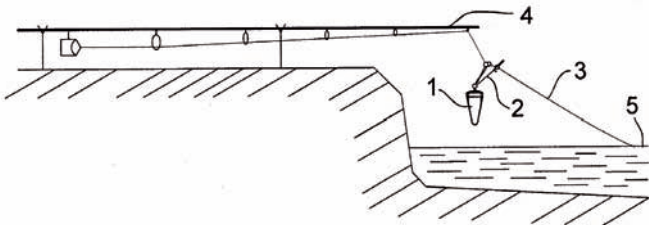
Signalizátor záberu pri love rýb pôvodcu Pavla Miškoviča z Piešťan pozostáva z telesa a závesu, pričom podstata riešenia spočíva v tom, že záves telesa je tvorený kratším závesným a dlhším prítlačným ramenom, ktoré sú navzájom v spodnej časti spojené spojnicou v tvare písmena V.

Ján Laco z ÚPV SR technické riešenie opisuje takto: – *Signalizátor sa pripevní na previs rybárskeho vlasca medzi špičku rybárskeho prúta a hladinu vody. V pokojovom stave visí signalizátor na vlasci bez skĺznutia pri ľubovoľnom sklone vlasca. Pri zábere sa rybársky vlasce napnutím vyrovná, po zaseknutí a trhnutí sa vyvlečie zo závesného očka, pričom signalizátor zostáva visieť na vlasci len*

pomocou prítlačného ramena. V dôsledku toho signalizátor sklzáne po vlasci na hladinu vody.

Pôvodca technického riešenia chráneného úžitkovým vzorom M. Miškovič spresňuje:

– Závěsné rameno může být tvorené dvoma pružnými ramienkami, ktoré sú navzájom spodnými časťami spojené tak, aby závesné guľôčky pevne prichytené na vrchu ramienok, tvoriace uvoľňovací mechanizmus, boli k sebe pritláčané, pričom spolu s ramienkami tvoria závesné očko.

PÚV 50016-2008

Ďalej sme sa dozvedeli, že prítlačné rameno môže byť zakončené pretiahnutým, na spodnej strane zbiehajúcim sa vodiacim očkom s pružným uzatváracím mechanizmom a vo vodiacom očku je voľne navlečená prítlačná guľôčka. Teleso môže obsahovať svetelný prvok, ktorý tvorí napríklad LED dióda umiestnená na držiaku uloženom v puzdre telesa. LED dióda je zapojená do elektrického obvodu spolu s batériou, kontaktmi, spínacím prvkom a rezistorom. Puzdro telesa je uzavreté vodotesným uzáverom.

– Jednou z hlavných výhod signalizátora je skutočnosť, že okrem signalizácie záberu, zviditeľňuje rybárovi aj miesto, kde rybársky vlasec vstupuje pod hladinu vody, čo bližšie vymedzuje polohu, kde sa nachádza zaseknutá ryba, – zdôrazňuje J. Laco z ÚPV SR.

Zariadenie na prispôsobenie svojej polohy k naklonenej rovine

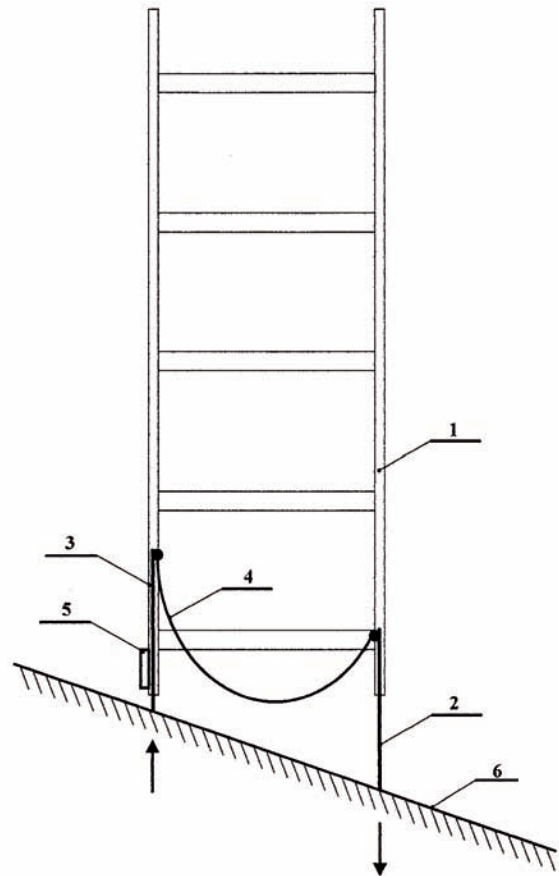
Obraz práce majstrov a remeselníkov sa v dnešnej dobe odzrkadľuje najmä v rekonštrukciách, opravách, obnovách, zateplovaní a v iných prácach buď v interiéri, alebo v exteriéri.

V súčasnosti používané rebríky, prípadne plošiny fungujú tak, že zariadenie s pevnými „nohami“ postavené na naklonenej rovine pri styku nôh s naklonenou rovinou zaujíma polohu, ktorá nie vždy vyhovuje požadovanej polohe, čím obsluhu sťažuje, prípadne znemožňuje jeho používanie. Zasa pri zvolení polohy, ktorá vyhovuje obsluhu, dochádza k styku zariadenia s naklonenou rovinou len s jednou nohou, prípadne dvoma protilahlými nohami, čo je značne nestabilné, nepohodlné a nebezpečné.

S nápadom, ako si uľahčiť, no hlavne urobiť si prácu bezpečnou najmä pri rôznych vonkajších prácach, prišiel vynálezca Jozef Čaučík z Dolného Kubína. – K zariadeniu na prispôsobenie svojej polohy k naklonenej rovine som prišiel všímaním si problémov okolo seba, na pracovisku, pri práci v záhrade a okolo seba. Mój vynález môže mať rôzne uplatnenie, predovšetkým na miestach s nerovným povrchom.

V čom spočíva podstata vynálezu J. Čaučíka? – Do spodnej časti zariadenia sú vložené posuvné nohy, ktoré sú navzájom spojené pomocou spojovacieho článku tak, že pri pôsobení gravitač-

nej sily zariadenia na jednu nohu táto je vysúvaná smerom hore a prostredníctvom spojovacieho článku sa druhá noha presúva smerom dole. Týmto spôsobom je možné dosiahnuť, že pri zvolenej polohe zariadenia k naklonenej rovine budú mať všetky jeho spodné body styk s naklonenou rovinou. Zvolená poloha zariadenia je zaistená blokovacím mechanizmom, ktorý nedovolí zmenu polohy bez odblokovania mechanizmu a zabezpečí stabilitu zariadenia. Po odistení blokovacieho mechanizmu je možné zvoliť novú pracovnú plochu zariadenia.

PP 92-2006

Toto zariadenie sa priam žiada vyžívať všade tam, kde je zvýšené riziko z práce na naklonenej rovine. Vhodné je pri práci vo výškach na rebríkoch, na plošinách alebo mobilných dočasných konštrukciách.

– Do úvahy treba brať aj jednoduchú aplikáciu riešenia. Stačí len zvoliť príslušnú polohu zariadenia a zaistiť ho alebo potom odblokovať, – konštatuje na záver Karol Makovník z ÚPV SR.

Mgr. David Zaoral
(Publikované so súhlasom pôvodcov)

ZAUJALO NÁS

Uznanie kolektívu pracovníkov ÚPV SR

Podvečer 10. decembra minulého roka sa v dvoch mestách stredného Slovenska, v Lučenci a v Banskej Bystrici, takmer súběžne, konali dve slávnostné podujatia, v rámci ktorých boli ocenení jednotlivci i kolektívy za významný prínos v rôznych odvetviach života. Úrad priemyselného vlastníctva SR mal zastúpenie na oboch podujatiach. V pätnástom roku svojho pôsobenia získal **Cenu predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja**¹ i **Cenu primátora mesta Banská Bystrica**² za rok 2008.

Slávnostné odovzdávanie cien predsedu BBSK sa konalo v lučenskej historickej Dvorane Kongresového centra Reduta. Predseda BBSK Milan Murgaš udelil ÚPV SR **cenu za významný prínos v oblasti ochrany priemyselného vlastníctva, podpory rozvoja technickej tvorivosti, vzdelávania a popularizácie v oblasti duševného vlastníctva**. V mene úradu prevzala cenu jeho predsedníčka Darina Kyliánová. Na otázku jedného z moderátorov slávnostného podujatia, akú úlohu zohráva ochrana du-

ševného vlastníctva v kontexte budovania znalostnej ekonomiky, D. Kyliánová okrem iného uviedla:

– Znalostná ekonomika je akousi predsieňou „inovačnej ekonomiky“; teda ekonomiky, ktorá je schopná produkovať vlastné inovácie a nie je odkázaná na import inovácií zo zahraničia. No a vytváranie vlastného inovačného a výskumného potenciálu ide ruka

v ruke s jeho právnou ochranou. Podnikové portfólio pozostávajúce aj z priemyselných práv tvorí významnú časť pridanej hodnoty podniku. Efektívne manažovanie duševného vlastníctva zvyšuje konkurencieschopnosť, znamená strategickú výhodu.

D. Kyliánová potom na konkrétnych príkladoch poukázala na význam nehmotného majetku, ktorý má neraz niekoľkonásobne

- 1 Cenu predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja za rok 2008 tiež získali: **prof. Ing. Vladimír Bálež, DrSc.**, za významný prínos v rozvoji technického vzdelávania a výskum v odbore chemického inžinierstva; **Michal Martikán** za vynikajúcu reprezentáciu Slovenskej republiky i Banskobystrického kraja v oblasti športu; **Ing. Ján Bočkay** za významný prínos v rozvoji hotelierstva a cestovného ruchu v regióne; **Igor Kovačovič** za významný prínos v oblasti kultúry a za cielavedomé vyhladávanie, uchovávanie a šírenie slovenského ľudového umenia a kultúry.
- 2 Tohtoročnými laureátmi Ceny primátora mesta Banská Bystrica sa stali aj: **MUDr. Emil Bielik, CSC.**, bývalý primár a vedecký pracovník v oblasti klinickej biochémie – životné jubileum 80 rokov; **PaedDr. Jarmila Budová**, vedúca klubu dôchodcov Rozmarín – životné jubileum 75 rokov; **Pavol Janiček**, hudobný skladateľ a hudobný režisér – životné jubileum 70 rokov; **prof. RNDr. Stanislav Ondrejka, DrSc.**, in memoriam, prvý dekan Fakulty prírodných vied Univerzity Mateja Bela, vedecký pracovník; **Ing. Pavol Sečkář, PhD.**, bývalý predseda MsNV, prednosta Krajského úradu v Banskej Bystrici, v súčasnosti predseda Oblastného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov – životné jubileum 70 rokov; **Zlatica Solivajsová**, poetka a spisovateľská autorita v celoslovenskom kontexte – životné jubileum 85 rokov; **Ing. Stanislav Vrbický**, mnohonásobný darca krvi, manželke zachránil život tým, že jej venoval svoju obličku; **Vladimír Výboštok**, športovec, v kategórii seniorov dosahuje celosvetové úspechy v atletických disciplínach; **Ing. arch. Jozef Frtús, Ing. arch. Tomáš Sobota**, akademický sochár **Milan Ormandík** a akademický sochár **Vladimír Oravec**, kolektív podieľajúci sa na rekonštrukcii historickej kalvárie na vrchu Urpín.

vyššiu hodnotu ako hmotný majetok firmy a v tejto súvislosti spomenula niektoré ochranné známky.

Genu predsedu BBSK si prevzal aj rektor Slovenskej technickej univerzity (STU) v Bratislave a prezident Slovenskej rektorskej konferencie Vladimír Bálež. STU je jedným z partnerov ÚPV SR, tamojší Univerzitný technologický inkubátor pôsobí totiž aj ako informačno-poradenské miesto ÚPV SR pre inovácie – innoinfo, pričom je snaha pretransformovať ho na stredisko transferu technológií, ktoré by s príspevom úradu zrejme vo väčšej miere poskytovalo aj služby súvisiace s priemyselnoprávnou ochranou.

– Manželstvo vedy a výskumu s ich právnou ochranou je veľmi potrebné, – zareagoval V. Bálež na našu otázku, ako vníma spoluprácu s ÚPV SR. – Som rád, že na našej univerzite sa už formuje tím ľudí, ktorý bude mať na starosti práve problematiku duševného vlastníctva a jeho ochrany. Inak mám dobrý pocit z toho, že predseda Banskobystrického samosprávneho kraja v dvoch prípadoch udelenými cenami akoby podporil rozvoj znalostnej ekonomiky, po ktorej všetci voláme.

– Ešte aby naše vysoké školy v celosvetových rebríčkoch kvality viacej bodovali..., zatiaľ sa im nedarí obstať vo svetovej konkurencii, – „podpichli“ sme V. Báleša. – Kvalita vzdelávania sa v podstatnej miere odvíja od financií. Napríklad ročný rozpočet americkej prestížnej Harvardovej univerzity predstavuje čiastku, ktorú na Slovensku investujeme ročne do celého systému školstva. Ale keď naše a svetové univerzity pri daných

finančných možnostiach porovnáme aj z hľadiska celkových výstupov, tak na tom až tak zle nie sme, hoci vieme o svojich rezervách. V súčasnosti prebieha na Slovensku komplexná akreditácia všetkých vysokých škôl, ktorá ich rozdelí do kategórií – univerzity, vysoké školy a odborné vysoké školy, pričom pridelenie financií bude závisieť najmä od úrovne vedeckej a výskumnej činnosti. Predpokladá sa, že hlavnú úlohu v tomto smere by mali zohrávať univerzity.

Na slávnostnom akte odovzdávania cien predsedu BBSK sa vďaka pozvaniu zo strany ÚPV SR zúčastnil aj riaditeľ Lučeneckej regionálnej komory SOPK Vladimír Bystriansky. Táto komora sídliaca práve v Kongresovom centre Reduta je ďalším partnerom ÚPV SR v rámci celoslovenskej siete innoinfo. – Konečne na domácej pôde nemusím nič organizovať a môžem si pokojne sadnúť medzi hostí slávnostného podvečera. Pozvanie si samozrejme vážim, – povedal nám V. Bystriansky.

Lučenecká regionálna komora SOPK od roku 1995 oceňuje najlepších podnikateľov Novohradu a Gemera Krištáľovým Merkúrom ako symbolom obchodu a zisku. No zatiaľ čo ešte v roku 2007 komora hodnotila firmy na základe ekonomických výsledkov,

vlani, na základe rozhodnutia svojho predstavenstva, prvýkrát pristúpila k zmene kritérií.

– Podnikateľské subjekty už oceňujeme podľa inovácií, a to v kategóriách produktová inovácia, technologická inovácia a inovácia v oblasti riadenia, marketingu a pod., pričom hodnotiacia komisia berie do úvahy i to, či príslušné produkty alebo technológie sú aj priemyselnoprávne chránené, resp. sú prihlásené na ochranu, a k tomuto kritériu nás inšpirovala práve spolupráca s ÚPV SR, – vysvetľuje V. Bystriansky. – Rozhodnutie odmeňovať firmy, ktoré dosiahli najvýraznejší pokrok práve v oblasti inovácií, je v súlade s Lisabonskou stratégiou, cieľmi postavenými pred spoločnú Európu i s Regionálnou inovačnou stratégiou Banskobystrického samosprávneho kraja.

Zmeny sa dočkal aj Krištáľový Merkúr 2008. V druhej polovici februára tohto roka ním ocenili v Lučenci najlepšie inovatívne firmy pôsobiace v rámci celého Banskobystrického samosprávneho kraja.³ Na príprave Krištáľového Merkúra 2008 sa podieľala i Banskobystrická regionálna komora SOPK a záštitu nad podujatím mali predseda SOPK Peter Mihók a predseda BBSK Milan Murgaš.

Nie je vylúčené, že o rok sa takéto podujatie uskutoční pre zmenu v Banskej Bystrici.

Podvečer 10. decembra 2008 panovala slávnostná atmosféra aj vo Veľkej sieni Mestského úradu v Banskej Bystrici. Ivan Saktor udelil **Cenu primátora mesta Úradu priemyselného vlastníctva SR** pri príležitosti 15. výročia vzniku za prínos v oblasti vedy a výskumu. Ako uviedol primátor, stopa ÚPV SR je aj v živote Banskej Bystrice viditeľná a významná.

Cenu v mene kolektívu pracovníkov ÚPV SR prevzal podpredseda Ján Bachratý, ktorý potom mal tú česť prehovoriť v mene všetkých ocenených. Okrem ďakovných slov a konštatovaniu, že Cena primátora mesta Banská Bystrica si v priebehu uplynulých dvanástich rokov získala rešpekt medzi odbornou i laickou verejnosťou, sa dotkol aj roku 1996, keď sa ÚPV SR na základe zmeny kompetenčného zákona sťahoval z hlavného mesta Slovenska do Banskej Bystrice.

– Ten proces nebol jednoduchý. Väčšina zamestnancov ÚPV SR Bratislava sa z pochopiteľných dôvodov nedokázala vyrovnat' so zmenou sídla úradu. Do mesta pod Urpínom sme prišli asi desiaty a vtedy nám veľmi ochotne vyšiel v ústrety aj banskobystrický magistrát na čele s vtedajším primátorom Igorom Presperínom. Magistrát zo začiatku pomohol nielen s priestorovým zabezpečením samotného úradu, ale aj s riešením bytovej otázky. A zasa ÚPV SR, ktorý sa stal jediným ústredným orgánom štátnej správy v tomto regióne, pomohol mestu či regiónu tým, že prijímal nových pracovníkov.

Prítomnosť ÚPV SR v Banskej Bystrici, takej dôležitej inštitúcie chrániacej rozum Slovenska zhmotnený vo vynálezoch či technických riešeniach, len podčiarkuje význam mesta nielen na Slovensku, ale i v zahraničí.

PhDr. Július Šípoš
Foto: O. Očenáš, D. Zaoral

³ V kategórii produktová inovácia získala Krištáľový Merkúr 2008 spoločnosť **PPS Group, a. s., Detva** za ojedinelý hydraulický otočný nakladač HON 200T s teleskopickým výložníkom a riadením všetkých kolies. Nakladač má širokospektrálne využitie najmä v komunálnej sfére. Originálny dizajn zariadenia je chránený zápisom do registra dizajnov. Krištáľový Merkúr 2008 v kategórii technologická inovácia získala spoločnosť **Sapa Profily, a. s., Žiar nad Hronom**. Cena jej bola udelená za technológiu lisovania profilov z práškových materiálov s vysokým podielom kremíka. Hodnotiacia komisia pozostávala zo zástupcov Lučeneckej regionálnej komory SOPK, Technickej univerzity vo Zvolene, Úradu priemyselného vlastníctva SR a Banskobystrického samosprávneho kraja.

Z rozhodnutí ÚPV SR

Návrh na výmaz ochranné známky z registra

Napadnutá ochranná známka:

Gentium

Ochranná známka so skorším právom prednosti:

PENTIUM

(druhostupňové rozhodnutie zn. POZ 1408-2002/OZ 200744 II/60-2008, § 59 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov v spojení s § 16 ods. 6 a 7 zákona č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov, právoplatnosť 2. 4. 2008, potvrdenie prvostupňového rozhodnutia)

Prvostupňovým rozhodnutím úradu bolo vyhovené návrhu na výmaz uplatnenému v zmysle § 16 ods. 6 a 7 zákona č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o ochranných známkach) a slovná ochranná známka „Gentium“ (ďalej napadnutá ochranná známka „Gentium“ alebo napadnutá ochranná známka) bola vymazaná z registra ochranných známok v plnom rozsahu.

Dôvodom takéhoto rozhodnutia bolo okrem iného, že napadnutá ochranná známka „Gentium“ a dve slovné ochranné známky tvorené slovným prvkom „PENTIUM“ (ďalej ochranné známky „PENTIUM“) sú natoľko podobné, že hrozí nebezpečenstvo ich zámeny. Súčasne bolo navrhovateľom v konaní preukázané, že ochranné známky „PENTIUM“ majú v Slovenskej republike dobré meno a všeobecnú známosť, pričom používanie napadnutej ochranné známky by mohlo byť na ujmu rozlišovacej spôsobilosti týchto známok a zároveň použitie napadnutej ochranné známky na tovaroch alebo službách, ktoré síce nie sú jednoznačne podobné s tovarmi a službami chránenými ochrannými známkami „PENTIUM“, by mohlo poukazovať na spojitosť medzi takto označenými tovarmi alebo službami a majiteľom všeobecne známej známky, čím by záujmy majiteľa takejto známky mohli byť týmto použitím dotknuté.

Proti tomuto rozhodnutiu podal majiteľ napadnutej ochranné známky rozklad, v ktorom uviedol, že aj keď prvostupňový orgán porovnal napadnutú ochrannú známku „Gentium“ s ochrannými známkami „PENTIUM“ tak z hľadiska vizuálneho, fonetického, ako aj sémantického, nezaoberal sa jeho názorom o zásadách reprodukcie označení, t. j. zľava doprava a zvrchu nadol. Majiteľ poznamenal, že s prihliadnutím na tieto zásady bude spotrebiteľ prednostne vnímať prvú časť porovnávaných označení, ktoré sa odlišujú v prvom písmene. Poukázal tiež na skutočnosť, že pri fonetickej reprodukcii sa najväčšou hlasovou silou vyslovuje prvá slabika každého slova, a teda v posudzovaných označeniach sa kladie prízvuk na prvú slabiku a druhá zhodná slabika je vyslovená nižšou intenzitou hlasu.

Na základe uvedeného majiteľ označil porovnávané označenia za dostatočne odlišné z hľadiska fonetického, vizuálneho i sémantického.

Majiteľ ďalej uviedol, že k vyjadreniu návrhu na výmaz zaslal vzorku svojho výrobku označeného napadnutou ochrannou známkou a navrhol zvážiť, či by nebolo účelné, aby predložil svoju vzorku aj navrhovateľ, aby bolo aj názorne zrejmé, aký je rozdiel medzi výrobkami označovanými predmetnými označeniami.

Pokiaľ ide o všeobecnú známosť a dobré meno určitej ochranné známky, majiteľ poznamenal, že aby o nej bolo možné hovoriť, je potrebné, aby boli splnené určité kvalitatívne a kvantitatívne kritériá. Zdôraznil, že doklady preukazujúce nadobudnutie dobrého mena či všeobecnej známosti ochranné známky pre tovary a služby, na označovanie ktorých ju navrhovateľ používa, musia byť predložené navrhovateľom v dostatočne veľkom množstve pre územie Slovenskej republiky alebo vo vzťahu k jej územiu. V tejto súvislosti majiteľ poukázal na to, že v preskúmanom prípade na preukázanie všeobecnej známosti a dobrého mena ochranných známok „PENTIUM“ postačovali tri články v dvoch periodikách, a to z 13. 2. 1998 a zo 17. 4. 1998 uverejnené v Hospodárskych novinách a článok uverejnený v denníku Pravda 22. 4. 1999. Podľa majiteľa sa v týchto článkoch nenachádza žiaden dôkaz, ktorý by skutočne preukazoval všeobecnú známosť a dobré meno ochranných známok navrhovateľa, a prvostupňový orgán hodnotil iba kvantitatívne kritériá, ktoré mu vyplývali z doložených dokladov, no nepostrehol absenciu kvalitatívnych kritérií, ktoré sú na zhodnotenie dobrého mena určitej ochranné známky nevyhnutné. Majiteľovi pritom nie je zrejmé, ktoré dôkazy predložené navrhovateľom považoval prvostupňový orgán za dôkazy preukazujúce dobré meno označenia „PENTIUM“, resp. aká správna úvaha ho viedla k takémuto záveru po zhodnotení doložených dôkazov.

Majiteľ ďalej vytkol prvostupňovému orgánu, že sa nezaoberal všetkými predloženými dôkazmi jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach, a teda ani nemohol pri svojom rozhodovaní vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci.

Navrhovateľ vo svojom vyjadrení k rozkladu nesúhlasil s majiteľom, že prvé písmeno napadnutej ochranné známky „G“ dostatočne zabezpečuje jej odlišenie od ochranných známok „PENTIUM“ z vizuálneho aj fonetického hľadiska. Navrhovateľ porovnávané označenia považuje za natoľko podobné, že hrozí nebezpečenstvo ich zámeny. Posudzované označenia sú fantazijné, a preto bežnému spotrebiteľovi pri ich rozlíšení nepomôže žiadny konkrétny význam. Navrhovateľ ešte dodal, že porovnávané označenia je potrebné posudzovať z hľadiska celkového dojmu, ktorý je podľa neho pri týchto označeniach zhodný, resp. podobný, pričom rozdielne počiatkové písmeno predmetných označení nemôže zabezpečiť odlišenie napadnutej ochranné známky od ochranných známok „PENTIUM“.

Navrhovateľ sa venoval aj posúdeniu podobnosti tovarov chránených predmetnými označeniami. Pokiaľ ide o tvrdenie majiteľa, že výrobky navrhovateľa sú určené len pre technicky erudovaných špecialistov, navrhovateľ v otázke možnosti zámény dvoch označení, ak s nimi prichádza do kontaktu špecializovaný profesionál, odkázal na prax Úradu pre harmonizáciu vnútorného trhu.

Požiadavku majiteľa, aby aj on predložil vzorku svojho výrobku s cieľom dokázať rozdiel medzi výrobkami označovanými predmetnými označeniami, považoval navrhovateľ pre účely tohto výmazového konania za zveličenú, neadekvátnu a úplne zbytočnú, keďže úrad v konaní neposudzuje veľkosť, kvalitu alebo iné vonkajšie znaky dotknutých výrobkov, ale zameniteľnosť označení a podobnosť výrobkov a služieb, pre ktoré sú označenia zapísané, resp. prihlásené.

V súvislosti s hodnotením všeobecnej známosti ochranných známok „PENTIUM“ navrhovateľ poukázal na to, že delenie na kvalitatívne a kvantitatívne kritériá pre účely hodnotenia všeobecnej známosti ochrannej známky v známkovoprávnej teórii nielenže neexistuje, ale pri hlbšom preskúmaní majiteľom uvádzaných definícií sú podľa navrhovateľa znaky pre obe delenia identické.

Pre účel hodnotenia všeobecnej známosti ochrannej známky navrhovateľ odkázal na čl. 16 ods. 2 Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva, podľa ktorého pri určovaní všeobecnej známosti ochrannej známky bude jej člen brať ohľad na to, či je ochranná známka všeobecne známa v príslušnom okruhu verejnosti, vrátane známosti u dotyčného člena, ktorú získala ako dôsledok propagácie tejto známky.

Navrhovateľ tiež pripomenul, že na preukázanie všeobecnej známosti ochranných známok „PENTIUM“ predložil 613 novinových článkov a nie 3, ako sa mylne domnieva majiteľ, a to nielen z Hospodárskych novín a Pravdy, ale aj z iných celoštátnych periodík. Na základe uvedených skutočností navrhovateľ súhlasil so záverom prvostupňového orgánu o všeobecnej známosti ochranných známok „PENTIUM“ na území Slovenskej republiky. Tiež uviedol, že na základe takej rozsiahlej všeobecnej známosti ochranných známok „PENTIUM“, keďže o jeho výrobkoch píše nezávislé zdroje, môžu slovenskí spotrebiteľia dôjsť k mylnému záveru, že majiteľ napadnutej ochrannej známky je ekonomicky alebo majetkovo prepojený s navrhovateľom, prípadne sa môžu domnievať, že navrhovateľ vyslovil súhlas s používaním označenia „Gentium“ jeho majiteľom. Preto podľa navrhovateľa môže dôjsť k oslabeniu rozlišovacej spôsobilosti ochranných známok „PENTIUM“.

Z odôvodnenia rozhodnutia:

Z podaného rozkladu vyplynulo, že majiteľ spochybnil prvostupňové rozhodnutie okrem iného aj v otázke posúdenia zameniteľnosti napadnutej ochrannej známky „Gentium“ a ochranných známok „PENTIUM“, a v otázke zhodnotenia predložených dokladov vo vzťahu k preukázaniu nadobudnutia dobrého mena a všeobecnej známosti ochranných známok „Pentium“, t. j. naplnenia podmienok výmazového dôvodu v zmysle § 16 ods. 6 a 7 zákona o ochranných známkach. Odvolací orgán preskúmal napadnuté prvostupňové rozhodnutie v nasledovnom rozsahu:

Pokiaľ ide o zameniteľnosť slovných ochranných známok „PENTIUM“ s napadnutou slovnou ochrannou známkou „Gentium“ prvostupňový orgán konštatoval, že predmetné označenia sú natoľko podobné, že hrozí nebezpečenstvo ich zámény.

Pri porovnávaní predmetných označení z vizuálneho hľadiska prvostupňový orgán uviedol, že šesť zo siedmich písmen porovnávaných označení je zhodných a zhodné je aj ich postavenie v slove, pričom odlišnosť v prvej spoluhláske „P“ vs. „G“ predmetných označení nie je dostatočná na vylúčenie ich vizuálnej podobnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že vizuálne porovnanie predmetných označení vykonané prvostupňovým orgánom vychádzalo z celkového dojmu, ktorý tieto označenia vo vedomí spotrebiteľskej verejnosti zanechávajú, odvolací orgán s takýmto záverom súhlasil. S názorom majiteľa, že spotrebiteľ reprodukuje označenia zľava doprava, a teda v tomto prípade bude prednostne vnímať prvú časť porovnávaných označení, ktoré sa líšia prvým písmenom, odvolací orgán v zásade súhlasil, no zároveň uviedol, že pri vizuálnom porovnaní označení je potrebné ich vnímať ako celok, pretože vizuálny vnem je ovplyvnený pôsobením všetkých prvkov súčasne, a teda aj ďalšie písmená ovplyvnia hodnotenie zameniteľnosti posudzovaných označení. Vzhľadom na to, že všetky písmená okrem prvého (šesť zo siedmich) sú v predmetných označeniach úplne zhodné a nachádzajú sa na rovnakých miestach v porovnávaných označeniach, možno konštatovať, že celkový vizuálny vnem hodnotených označení je veľmi podobný a ani rozdielne prvé písmená nevyklúčujú ich vizuálnu podobnosť.

Prvostupňový orgán nevyklúčil podobnosť posudzovaných označení ani z fonetického hľadiska, no majiteľ sa ani v tomto prípade s jeho názorom nestotožnil. Odvolací orgán k uvedenému hľadisku konštatoval, že aj keď v slovenskom jazyku sa dôraz a prízvuk pri vyslovovaní jednotlivých slov kladie na začiatok slova, t. j. na prvú slabiku slov, ktoré sa pri predmetných označeniach líšia prvou spoluhláskou („P“ vs. „G“), vzhľadom na úplnú zvukovú zhodu ostatných písmen nie je možné z fonetického hľadiska úplne vylúčiť možnosť zámény posudzovaných označení, a to najmä v prípade nie úplne zrozumiteľnej reprodukcie jednotlivých slov či menšej pozornosti vnímania. Odvolací orgán tiež poznamenal, že spoluhlásky „P“ a „G“ nie sú foneticky veľmi výrazné, a preto s ohľadom na ďalšie písmená slovných prvkov, ktoré sa budú vyslovovať rovnako, nebude rozdiel v prvých hláskach pri fonetickej reprodukcii predmetných označení natoľko výrazný, aby spotrebiteľ dokázal odlíšiť porovnávané označenia z fonetického hľadiska. Preto aj z tohto hľadiska odvolací orgán zhodnotil dané označenia ako podobné.

Pri posudzovaní označení zo sémantického hľadiska dospel prvostupňový orgán k záveru, že významová stránka napadnutej ochrannej známky „Gentium“ nenapomôže k jej odlíšeniu od ochranných známok „PENTIUM“, pretože hodnotené ochranné známky sú fantazijné. Fantazijnosť ochranných známok „PENTIUM“ nebola majiteľom v podanom rozklade spochybnená, no pokiaľ ide o význam napadnutej ochrannej známky „Gentium“, odvolal sa majiteľ na pôvod tohto slova a jeho existenciu dávno pred ochrannými známkami navrhovateľa. Odvolací orgán k tomu poznamenal, že slovný prvok „Gentium“ nepredstavuje slovo, s ktorým by sa priemerný spotrebiteľ bežne stretával, a toto označenie nebude u neho evokovať žiadny konkrétny význam, a bude ho považovať za fantazijné označenie. Preto odvolací orgán nesúhlasil s majiteľom, že pre priemerného spotrebiteľa bude známy historický pôvod slovného prvku „gentium“ a s tým

spojený jeho význam, ktorý by mal vyjadrovať účel a podstatu konkrétneho výrobku majiteľa. Keďže teda bude priemerný spotrebiteľ predmetné označenia považovať za fantazijné, nebude schopný podľa názoru odvolacieho orgánu na základe sémantiky porovnávané označenia od seba odlišiť.

Z uvedeného teda vyplýva aj podľa odvolacieho orgánu, že napadnutá ochranná známka „Gentium“ a ochranné známky „PENTIUM“ sú natoľko podobné, že hrozí nebezpečenstvo ich zámeny.

K návrhu na výmaz uplatnenému v zmysle § 16 ods. 6 a 7 zákona o ochranných známkach odvolací orgán uviedol, že pri všeobecne známej známke a známke s dobrým menom je potrebné si uvedomiť, že hranica medzi nimi je veľmi úzka a často sa prelína, keďže známka s dobrým menom sa často stane aj všeobecne známou známkou. Pokiaľ ide o všeobecnú známosť známky, navrhovateľ je povinný v konaní preukázať, či je dostatočným počtu relevantnej verejnosti známe, že ochranná známka patrí práve jemu. Všeobecne známou sa známka môže stať v dôsledku jej intenzívneho používania navrhovateľom, ako aj sústavnou a väčšinou aj dlhodobou propagáciou tejto známky. V prípade ochrannej známky s dobrým menom ide predovšetkým o ochranu jej renomé, ktoré sa odráža predovšetkým v jej komerčnej hodnote, ako aj v ostatných kvalitatívnych kritériách. Medzi ne možno zaradiť napríklad dobrú povest' ochrannej známky, používanie známky pre tovary dobrej povesti a mimoriadnej kvality a s tým súvisiace umiestnenie známky v prestížnych rebríčkoch ochranných znáмок. Je potrebné zdôrazniť, že známka má dobré meno vtedy, keď má výrazný a presvedčivý imidž, ktorý u spotrebiteľa vyvoláva predstavu pozitívnej osobitosti tovaru. V súlade s princípom teritoriality sú všeobecne známe známky aj známky s dobrým menom chránené na národnej báze. Odvolací orgán tiež konštatoval, že zákon nepočíta so všeobecnou známosťou ochrannej známky ako so skutočnosťou známou z úradnej moci, ale všeobecnú známosť musí v konaní navrhovateľ preukázať. Navrhovateľ v konaní musí rovnako uniesť aj dôkazné bremeno týkajúce sa dobrého mena jeho ochranných znáмок.

Na preukázanie všeobecnej známosti a dobrého mena ochranných znáмок „PENTIUM“ navrhovateľ spolu s návrhom na výmaz predložil údaje o zápise ochranných znáмок s platnosťou na území Slovenskej republiky, ochranných znáмок spoločenstva, ako aj zoznam ochranných znáмок platných v rôznych krajinách. Ďalej predložil údaje o výdavkoch na reklamu a výnosoch za predaj mikroprocesorov „PENTIUM“ vo svetovom meradle, údaje o objeme predaja mikroprocesorov „PENTIUM“ a nákladoch na propagáciu vrátane programu I... Inside v Slovenskej republike a tiež predložil rešerš spracovanú spoločnosťou N... o používaní označenia „PENTIUM“ v tlačovinách v období rokov 1998 – 2002 a články z týchto publikácií.

Po zhodnotení navrhovateľom predložených dokladov prvostupňový orgán konštatoval, že navrhovateľ preukázal, že ochranné známky „PENTIUM“ sú ochrannými známkami, ktoré v Slovenskej republike majú dobré meno a všeobecnú známosť. Odvolací orgán po preskúmaní napadnutého rozhodnutia s takýmto záverom súhlasil a konštatoval nasledovné:

K tvrdeniu majiteľa, že na preukázanie všeobecnej známosti a dobrého mena označenia „PENTIUM“ postačovali prvostupňovému orgánu tri články v dvoch periodikách, odvolací orgán uviedol, že navrhovateľ na preukázanie týchto skutočností nepredložil len

tri články uverejnené v dvoch periodikách, ale viac ako 600 správ a novinových článkov publikovaných v celoštátnych periodikách, t. j. v dennej tlači, ale aj v odborných periodikách distribuovaných po celom Slovensku (napr. SME, Hospodárske noviny, Pravda, Národná obroda, Trend, PC SPACE, Hospodársky denník, Nový čas, PC revue, Freesoft magazín, Práca, Profit a ďalšie), ako aj články uverejnené v internetovom denníku Svet komunikácie. Na lepšie orientovanie sa v týchto materiáloch navrhovateľ predložil rešerš vypracovanú spoločnosťou N..., z ktorej možno jednoduchšie a rýchlejšie vyčítať, v ktorých denníkoch, odborných novinách, prípadne internetových stránkach sa označenie „PENTIUM“ vyskytlo.

Odvolací orgán ďalej uviedol, že priamo z predložených článkov je možné vyvodit', že označenie „PENTIUM“ je spojené so spoločnosťou navrhovateľa, ktorá podniká v oblasti informačných technológií. Hoci nie v každom článku je označenie „PENTIUM“ použité v spojení so spoločnosťou navrhovateľa, pri hodnotení dokladov vo vzájomnej súvislosti, túto skutočnosť možno považovať za preukázanú, a teda možno konštatovať, že navrhovateľ predložil doklady potvrdzujúce, že práve on uvádzal v období pred podaním prihlášky napadnutej ochrannej známky na trh v Slovenskej republike svoje tovary pod označením „Pentium“.

Z článkov rovnako vyplýva, že navrhovateľ svoje výrobky neustále zdokonaľuje, pričom jeho firma so svojimi čipmi „Pentium“ ovláda väčšinu mikroprocesorového trhu, z čoho možno usúdiť, že táto známka si na trhu vytvorila výrazný a presvedčivý imidž, ktorý u spotrebiteľa vyvoláva predstavu pozitívnej osobitosti tovaru.

Keďže, ako to vyplýva z predložených materiálov, firma navrhovateľa zastáva popredné miesto na svetovom trhu v oblasti počítačových technológií, je zjavné, že spotrebiteľ tovary označované ochrannými známkami „PENTIUM“ bude spájať s určitými dobrými vlastnosťami, kvalitou a spoľahlivosťou, ktoré od tovarov a služieb očakáva a tejto známke aj dôveruje.

Vysoké podielové percento navrhovateľa na počítačovom trhu preukazuje aj článok z 15. 8. 2001 uverejnený v magazíne PC revue s názvom „Testovali sme: 33 mikroprocesorov“, v ktorom sa píše, že „za uplynulý rok tržový podiel I... klesol na 70 %, AMD sa podarilo „narásť“ na 25 % a ostatní výrobcovia si medzi sebou rozdelili ostávajúci 5 %, aj napriek poklesu tržového podielu sa však I... podarilo predat' viac mikroprocesorov pre stolné počítače ako o rok skôr“, na základe čoho možno konštatovať, že spoločnosť navrhovateľa dosiahla medzi ostatnými firmami prvú priečku, čo sa týka podielu na trhu. O bežnom používaní a známosti výrobkov označovaných ochrannými známkami „PENTIUM“ svedčia aj inzeráty o kúpe, resp. predaji takýchto výrobkov uverejňované v rôznych časopisoch.

Odvolací orgán v posudzovanom prípade konštatoval, že z predložených článkov vyplýva rozsiahle a dlhodobé používanie ochrannej známky „PENTIUM“ na území Slovenskej republiky v rozhodujúcom období, teda pred dňom podania prihlášky napadnutej ochrannej známky na tovaroch či v súvislosti s tovarmi a službami navrhovateľa, kvalita výrobkov označovaných ochrannými známkami „PENTIUM“, ako aj vysoká hodnota týchto ochranných znáмок. Pri hodnotení sily pozície značky na trhu možno na základe predložených dôkazov konštatovať, že tieto ochranné známky dosiahli stupeň známosti charakteristický pre silné znač-

ky a tovary takto označované sú spotrebiteľmi uprednostňované, pričom k tejto skutočnosti došlo už pred podaním prihlášky napadnutej ochrannej známky.

Navrhovateľom uvedené údaje o objeme predaja mikroprocesorov a nákladoch na propagáciu v Slovenskej republike síce neboli doložené žiadnym potvrdzujúcim dokladom, no vzhľadom na to, že pri hodnotení dokladov úrad postupuje podľa § 40b ods. 2 zákona o ochranných známkach, v zmysle ktorého úrad vykonáva dokazovanie a hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, možno aj tieto údaje pri ich hodnotení vo vzájomnej súvislosti s ostatnými predloženými dokladmi považovať v tomto konaní za relevantné. Spomenuté údaje hovoria jednak o výnosoch dosiahnutých za predaj výrobkov označovaných ochrannými známkami „PENTIUM“ a o cieľenej propagácii programu I... Inside, a teda aj o označeniach „PENTIUM“ na území Slovenskej republiky. Odvolací orgán uviedol, že práve propagácia ochrannej známky má za následok, že spotrebiteľia sa s touto známkou oboznámia, považujú ju za známu v spojitosti s určitým výrobkom, ktorý si spájajú s určitými vlastnosťami a s vysokou kvalitou, a preto sa k nim vracajú, čo má za následok zvýšenie hodnoty takejto známky.

Odvolací orgán usúdil, že navrhovateľ predložil dostatočné množstvo dokladov, ktoré pri ich hodnotení jednotlivo a aj vo vzájomnej súvislosti dosvedčujú, že spoločnosť navrhovateľa pred podaním prihlášky napadnutej ochrannej známky uvádzala na trh v Slovenskej republike svoje tovary pod označením „PENTIUM“, pričom toto označenie sa v dôsledku dlhodobého a intenzívneho používania stalo na Slovensku všeobecne známym a nadobudlo aj dobré meno. Odvolací orgán nesúhlasil s tvrdením majiteľa, že prvostupňový orgán pri posudzovaní všeobecnej známosti ochranných znáмок „PENTIUM“ hodnotil iba kvantitatívne kritériá vyplývajúce z predložených dokladov, avšak vôbec nepostrehol absenciu kvalitatívnych kritérií, pretože z uvedených skutočností je zrejmé, že za naplnené možno označiť nielen kvantitatívne, ale rovnako aj kvalitatívne kritériá.

Pokiaľ ide o údaje o zápise ochranných znáмок spoločenstva, ako aj ochranných znáмок platných v rôznych krajinách, údaje o objeme predaja mikroprocesorov „PENTIUM“ za posledných sedem rokov vo svetovom meradle, výdavky na reklamu mikroprocesorov vo svete, odvolací orgán považoval tieto informácie len za doplňujúce, z ktorých možno vyvodit', že navrhovateľ si chráni označenie „PENTIUM“ nielen na území Slovenskej republiky, ale v mnohých ďalších krajinách a tiež to, že sa snaží svoju známku propagovať vo svetovom meradle. Odvolací orgán ale poukázal na to, že tieto skutočnosti neboli podstatné pre konštatovanie naplnenia podmienok uplatnených výmazových dôvodov v zmysle § 16 ods. 6 a 7 zákona o ochranných známkach.

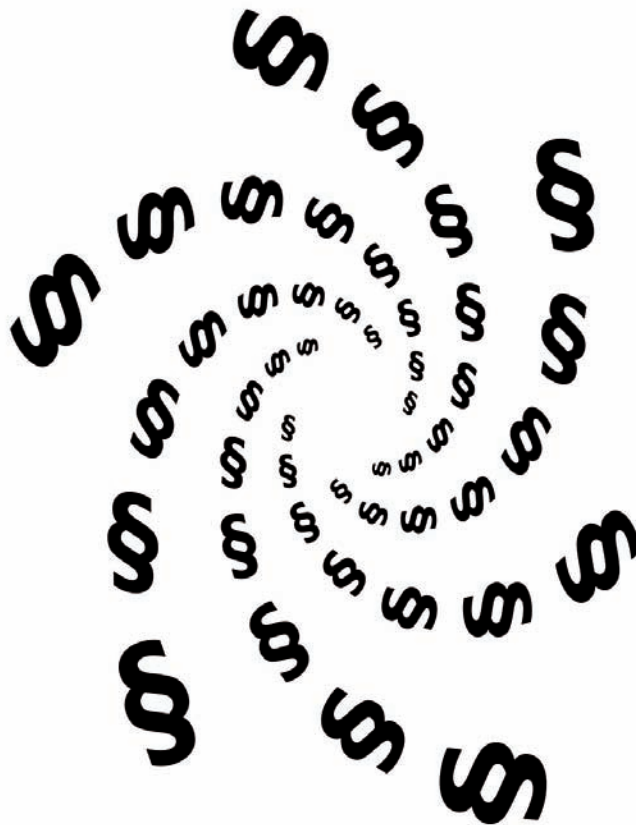
Na základe uvedeného odvolací orgán konštatoval, že vzhľadom na všeobecnú známosť ochranných znáмок „PENTIUM“, ktoré možno označiť aj za ochranné známky s dobrým menom, možno očakávať, že v dôsledku používania napadnutej ochrannej známky „Gentium“ jej majiteľom by mohlo dôjsť k poškodeniu alebo oslabeniu rozlišovacej spôsobilosti ochranných znáмок „PENTIUM“, pretože spotrebiteľia by mohli dôjsť k záveru, že majiteľ napadnutej ochrannej známky je ekonomicky alebo majetkovo prepojený s navrhovateľom, prípadne že navrhovateľ vyslovil súhlas s používaním predmetného označenia, a tým by toto označenie nepočetivo ťažilo z rozlišovacej spôsobilosti alebo dobrého

mena ochranných znáмок „PENTIUM“ so skorším právom prednosti a bolo by navrhovateľovi na ujmu. K takémuto záveru možno dospieť na základe skutočnosti, že k poškodeniu alebo oslabeniu rozlišovacej spôsobilosti ochranných znáмок „PENTIUM“ nie je potrebný úmysel majiteľa napadnutej ochrannej známky, ale stačí len potenciálna hrozba nebezpečenstva zameniteľnosti alebo naznačenia asociácie medzi označeniami, bez ohľadu na tovary a služby, na ktoré sa vzťahujú.

Pokiaľ išlo o návrh majiteľa, aby aj navrhovateľ predložil vzorku svojho výrobku, aby bolo zrejmé, aký je rozdiel medzi výrobkami označovanými ochrannými známkami „PENTIUM“ a napadnutou ochrannou známkou „Gentium“, odvolací orgán poznamenal, že takýto postup by bol zbytočný a neadekvátny, pretože pri posudzovaní tovarov a služieb sa porovnávajú tovary a služby, pre ktoré sú zapísané porovnávané ochranné známky, a nie je potrebné predkladať a posudzovať vzorky výrobku.

Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia odvolací orgán potvrdil záver prvostupňového orgánu, že navrhovateľovi sa podarilo preukázať splnenie všetkých zákonných podmienok potrebných pre výmaz napadnutej ochrannej známky „Gentium“ z registra v zmysle § 16 ods. 6 a 7 zákona o ochranných známkach.

Spracovala Mgr. Jana Budovičová

Právne vety rozhodnutí z GRUR Int.

DV – R 1/2009

- Európske právo
- 2.6 – Ochranné známky
4.3 – Nekalá súťaž
- Prvá smernica Rady (EHS) č. 89/104 z 21. decembra 1988 o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známkov čl. 5 ods. 1 a 2; smernica Rady č. 84/450 z 10. septembra 1984 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa klamlivej reklamy čl. 3a ods. 1 – „O2 Holdings ./ Hutchison 3G UK“
1. Na základe interpretácie čl. 5 ods. 1 a 2 smernice č. 89/104/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známkov a čl. 3a ods. 1 smernice Rady č. 84/450 z 10. septembra 1984 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa klamlivej reklamy v znení smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 97/55 zo 6. októbra 1997 nie je majiteľ zapísanej ochrannej známky oprávnený zakázať tretej osobe používanie označenia zhodného alebo podobného s jeho ochrannou známkou v rámci porovnávacej reklamy, ak táto spĺňa všetky podmienky prípustnosti uvedené v čl. 3a ods. 1 smernice 84/450/EHS.
Ale je vylúčené, aby v prípade, ak sú dané všetky predpoklady na zákaz používania označenia zhodného alebo podobného so zapísanou ochrannou známkou uvedené v čl. 5 ods. 1 písm. b) smernice 89/104/EHS, porovnávacia reklama, v ktorej je použité dané označenie, spĺňala podmienky prípustnosti uvedené v čl. 3a ods. 1 písm. d) smernice 84/450/EHS v znení smernice 97/55/ES.
2. V zmysle interpretácie ustanovenia čl. 5 ods. 1 písm. b) smernice 89/104/EHS nie je majiteľ zapísanej ochrannej známky oprávnený zakázať tretej osobe použitie označenia podobného s touto ochrannou známkou pre tovary a služby, ktoré sú rovnaké alebo podobné s tými, pre ktoré je ochranná známka zapísaná, v rámci porovnávacej reklamy, ak takéto použitie nevyvolá vo verejnosti nebezpečenstvo zámienky, a to nezávisle od toho, či táto porovnávacia reklama spĺňa, alebo nespĺňa všetky podmienky prípustnosti uvedené v čl. 3a smernice 84/450/EHS v znení smernice 97/55/ES.ⁱ
- Rozsudok z 12. júna 2008 (právna vec C-533/06, O2 Holdings Limited ./ Hutchison 3G UK Limited), Súdny dvor ES
- GRUR Int. 2008, č. 10, s. 825.

DV – R 2/2009

- Európske právo
- 2.6 – Ochranné známky
- Nariadenie Rady (ES) č. 40/94 z 20. decembra 1993 o ochrannej známke spoločenstva čl. 7 ods. 1 písm. b) a c) – „Novartis ./ OHIM [BLUE SOFT]“
- Slovné označenie „BLUE SOFT“ má v prípade kontaktných šošoviek opisný charakter.ⁱⁱ
- Rozsudok z 10. júna 2008 (právna vec T-330/06, Novartis AG ./ Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (známky, vzory, modely) (OHIM)), Súd prvého stupňa ES
- GRUR Int. 2008, č. 10, s. 844.

DV – R 3/2009

- Európske právo
- 2.6 – Ochranné známky
- Nariadenie Rady (ES) č. 40/94 z 20. decembra 1993 o ochrannej známke spoločenstva čl. 7 ods. 1 písm. b) – „Audi ./ OHIM [Vorsprung durch Technik]“
- Označenie „Vorsprung durch Technik“ (t. j. náskok vďaka technike) nedisponuje, okrem iného, v prípade automobilov a tovarov v odevnom sektore rozlišovacou spôsobilosťou. V prípade automobilov by mohlo toto označenie získať rozlišovaciu spôsobilosť na základe používania a na základe toho by mohlo byť zapísané.ⁱⁱ
- Rozsudok z 9. júla 2008 (právna vec T-70/06, Audi AG ./ Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (známky, vzory, modely) (OHIM)), Súd prvého stupňa ES
- GRUR Int. 2008, č. 10, s. 847.

DV – R 4/2009

- Európske právo
- 2.6 – Ochranné známky
- Nariadenie Rady (ES) č. 40/94 z 20. decembra 1993 o ochrannej známke spoločenstva čl. 7 ods. 1 písm. c) – „The Coffee Store ./ OHIM [THE COFFEE STORE]“
- Slovné označenie „THE COFFEE STORE“ má v prípade, okrem iného, kávy, čaju, kakaa a iných alkoholických nápojov, ako aj služieb v oblasti gastronómie opisný charakter.ⁱⁱ
- Rozsudok z 9. júna 2008 (právna vec T-323/05, The Coffee Store GmbH ./ Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (známky, vzory, modely) (OHIM)), Súd prvého stupňa ES
- GRUR Int. 2008, č. 10, s. 851.

DV – R 5/2009

- Európske právo
- 2.1 – Vynálezy
- Patentový zákon (Spolková republika Nemecko) § 16a; nariadenie Rady (EHS) č. 1768/92 z 18. júna o vytvorení dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá čl. 3, 13 ods. 1 – „Pantoprazol“
- Za „prvé povolenie na uvedenie na trh v spoločenstve“ v zmysle čl. 13 ods. 1 nariadenia 1768/92/EHS sa považuje povolenie udelené pred ostatnými povoleniami na území spoločenstva a po 31. decembri 1993 povolenie udelené v štáte Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP).
- Uznesenie X ZB 31/06 z 27. mája 2008, Bundesgerichtshof
- GRUR Int. 2008, č. 11, s. 954.

DV – R 6/2009

- Európske právo (Holandsko)
- 1.1 – Autorské právo (literárne, umelecké a vedecké diela)
- Auteurswet (autorský zákon) čl. 1, 10; smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2004/48 z 29. apríla o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva – „De Endstra-Tapes“
1. Spôsobilosť diela byť predmetom autorskoprávnej ochrany v zmysle čl. 1 a 10 Auteurswet (autorského zákona) vyžaduje,

aby mal výtvar vlastný pôvodný charakter a odrážal osobný charakter svojho tvorcu. Obidvoje musí z výtvaru vyplývať. Napríklad, nie je potrebné, aby pôvodca chcel vedome dielo vytvoriť alebo vedome zvolil formu, ktorú výtvar dostal, alebo aby bola podoba výrobku „koherentnou kreáciou“.

2. Za autorskoprávne chránené dielo je možné považovať aj policajnú výpoveď, pri ktorej dotknutá osoba v podstate zodpovedá položené otázky, a prepis tejto výpovede.

3. Po uplynutí lehoty na transpozíciu smernice 2004/48/ES je potrebné interpretovať holandské procesné predpisy v súlade s komunitárnym právom. Preto môže byť, za predpokladu včasného a jednoznačne uplatneného nároku, neúspešnej strane uložená náhrada trov konania podľa čl. 14 uvedenej smernice.

- e) Rozsudok z 30. mája 2008 (Endstra ./ Nieuw Amsterdam BV, Middelburg und Vugts), Hoge Raad
- f) GRUR Int. 2008, č. 11, s. 955.

DV – R 7/2009

- a) Nemecko
- b) 2.1 – Vynálezy
2.2 – Úžitkové vzory
- c) Zákon o úžitkových vzoroch § 24; patentový zákon § 139; Občiansky zákonník § 242, 432 – „Tintenpatrone“
- d) 1. Negatívny nárok voči porušovateľovi práva prislúcha majiteľovi patentu alebo majiteľovi úžitkového vzoru v zásade aj vtedy, ak bola k vynálezu alebo úžitkovému vzoru udelená výlučná licencia.
2. Majiteľ chráneného práva, ktorý k svojmu právu zriadil výlučnú licenciu, môže nezávisle od držiteľa výlučnej licencie uplatniť voči porušovateľovi nárok na náhradu škody; majiteľ práva a držiteľ licencie nie sú spoluveritelia.
3. Majiteľovi chráneného práva prislúcha nárok na informácie a predloženie účtov, na základe ktorého môže požadovať všetky údaje, ktoré potrebuje, aby sa mohol rozhodnúť pre metódu vyrovnaní škody a aby svoj nárok mohol podľa zvolenej metódy vyčíslieť.
- e) Rozsudok X ZR 180/05 z 20. mája 2008, Bundesgerichtshof
- f) GRUR Int. 2008, č. 11, s. 960.

DV – R 8/2009

- a) Taliansko
- b) 1.4 – Spoločne o autorskom práve, jemu príbuznom práve a s ním súvisiacimi právami
- c) Autorský zákon 1941 čl. 171bis, 171ter – „File Sharing“
- d) Podľa znenia autorského zákona platného pred rokom 2000 sa nepovažuje zriadenie serverovej platformy pre bezplatné vymieňanie dát za konanie s cieľom dosahovať zisk, a preto nie je trestné.
- e) Rozsudok z 9. januára 2007, Corte di Cassazione
- f) GRUR Int. 2008, č. 11, s. 967.

DV – R 9/2009

- a) Európske právo
- b) 2.6 – Ochranné známky
- c) Nariadenie Rady (ES) č. 40/94 z 20. decembra 1993 o ochrannej známke spoločenstva čl. 7 ods. 1 písm. b), c) – „Ratiopharm ./ OHIM [BioGeneriX]“
- d) Slovné označenie „BioGeneriX“ má v prípade farmaceutických výrobkov, výrobkov veterinárnej medicíny, ako aj chemických výrobkov na priemyselné a vedecké účely opisný charakter. Naproti tomu chemické výrobky na udržanie čerstvosti a trvanlivosti potravín nemajú s výrobou alebo predajom liečiv nič spoločné a z tohto dôvodu nespádajú do farmaceutickej oblasti, a preto nie je čl. 7 ods. 1 písm. c) nariadenia 40/94/ES

v prípade týchto tovarov prekážkou zápisu slovného označenia „BioGeneriX“ⁱⁱ

- e) Rozsudok zo 16. septembra 2008 (právna vec T-48/07, ratiopharm GmbH ./ Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (známky, vzory, modely) (OHIM)), Súd prvého stupňa ES
- f) GRUR Int. 2008, č. 12, s. 1037.

DV – R 10/2009

- a) Európske právo
- b) 2.6 – Ochranné známky
- c) Nariadenie Rady (ES) č. 40/94 z 20. decembra 1993 o ochrannej známke spoločenstva čl. 7 ods. 1 písm. c) – „Prana Haus ./ OHIM [PRANAHAUS]“
- d) Slovné označenie „PRANAHAUS“ má v prípade tovarov a služieb, ktoré súvisia s ezoterikou a jogou, opisný charakter.ⁱⁱ
- e) Rozsudok zo 17. septembra 2008 (právna vec T-226/07, Prana Haus GmbH ./ Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (známky, vzory, modely) (OHIM)), Súd prvého stupňa ES
- f) GRUR Int. 2008, č. 12, s. 1040.

DV – R 11/2009

- a) Európske právo (Nemecko)
- b) 2.1 – Vynálezy
- c) Patentový zákon § 16 a ods. 2, nariadenie Rady (EHS) č. 1768/92 z 18. júna 1992 o vytvorení dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá – „Anti-Helicobacter-Präparat“
- d) Ak povolenie na uvedenie na trh zahŕňa len jednotlivú účinnú látku, ktorú však možno použiť aj v kombinácii s ďalšími účinnými látkami na kombináciu účinných látok, nemôže byť doplnkový ochranný certifikát udelený pre takúto kombináciu účinných látok ani vtedy, ak základný patent zahŕňa aj kombináciu účinných látok.
- e) Uznesenie X ZB 1/08 z 8. júla 2008, Bundesgerichtshof
- f) GRUR Int. 2008, č. 12, s. 1045.

DV – R 12/2009

- a) Francúzsko
- b) 1.1 – Autorské právo (literárne, umelecké a vedecké diela)
2.6 – Ochranné známky
2.7 – Obchodné mená
- c) Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel čl. 5 ods. 1; Parížsky dohovor na ochranu priemyslového vlastníctva čl. 8; Code de la Propriété Intellectuelle čl. L. 712-6 – „Honigman Bekleidung“
- d) 1. Izraelskému majiteľovi vzorov a modelov môže byť pre vzory a modely poskytnutá autorskoprávna ochrana vo Francúzsku, pretože na základe izraelského autorského zákona zo 16. decembra 1911 je zabezpečená požiadavka vzájomnosti ustanovená v čl. 5 ods. 1 Bernského dohovoru.
2. Používanie ochrannej známky len v cudzine nie je postačujúce na to, aby bol jej tuzemský zápis tretou osobou kvalifikovaný ako konanie v zlej viere.
3. Pre nedostatok verejného používania obchodného mena na francúzskom výsoštnom území nie je čl. 8 Parížskeho dohovoru aplikovateľný.
- e) Rozsudok zo 7. decembra 2007 (Honigman and Sons ./ James Didi, Poupaud SA, Sogedis SARL), Tribunal de grande instance Paris
- f) GRUR Int. 2008, č. 12, s. 1046.

ⁱ Téma Súdneho dvora ES

ⁱⁱ Základná téza redakcie GRUR Int.

Spracovala Mgr. Jitka Mikuličová

Správy z ÚPV SR

Najviac prihlášok sa očakáva od univerzít

Keďže ÚPV SR zaznamenal v ostatnom čase zvýšený dopyt po informáciách súvisiacich s problematikou ochrany predmetov priemyselných práv, aj vzhľadom na výzvy Operačného programu Výskum a vývoj, osobitne projektov zameraných na podporu aplikovaného výskumu, vývoja a transferu technológií, zorganizoval **19. februára 2009 pracovné stretnutie so zástupcami akademickej obce i Ministerstva školstva SR**. Cieľom stretnutia bolo hľadať správnu stratégiu a taktiku využívania jednotlivých foriem priemyselnoprávnej ochrany najmä na univerzitách technického zamerania.

Obe strany zdôraznili potrebu užšej spolupráce v tejto oblasti, pričom do popredia vystupuje otázka financovania priemyselnoprávnej ochrany i možnosť „skĺbenia“ publikačnej činnosti a výstupov vedeckej, výskumnej a vývojovej činnosti na univerzitách.

Teraz ide o to, aby finančné nástroje štátu pomohli naštartovať podávanie prihlášok predmetov priemyselných práv a následne sa najmä chránené vynálezy i nové technické riešenia uplatnili v hospodárstve.

(jp)

Spolupráca s STV

Predstavitelia ÚPV SR a Slovenskej televízie sa dohodli na spolupráci pri príprave cyklu príspevkov zameraných najmä na priemyselnoprávnechránené alebo naochránené vynálezy a technické riešenia a na ich pôvodcov. Príspevky dostanú priestor v spravodajských, publicistických i v špecializovaných reláciách Slovenskej televízie.

(jš)

Návšteva z EPÚ

Dňa 3. februára 2009 zavítali do ÚPV SR zástupcovia Európskeho patentového úradu (EPÚ) Peter Vermeij, podpredseda Generálneho riaditeľstva 2, ktoré má na starosti podporné činnosti (manažment kvality, informačné systémy, administrácia súvisiaca

s priemyselnoprávnou ochranou), a riaditeľ odboru pre externú spoluprácu v oblasti automatizácie François Knauer.

Obe strany rokovali o možnostiach ďalšej spolupráce v oblasti techniky, informačných technológií a systémov umožňujúcich elektronické podávanie prihlášok predmetov priemyselných práv a riadenie toku súvisiacich dokumentov.

Hostia z Mníchova si mohli pozrieť i praktické ukážky využívania produktov EPÚ v ÚPV SR. Ide predovšetkým o systém EPTOS, ktorý integruje rôzne služby (produkty) poskytované verejnosti prostredníctvom internetu.

Na stretnutí odznela aj informácia o ukončení pilotného projektu európskeho systému kvality vzťahujúceho sa na patentové produkty úradov spolupracujúcich v rámci Európskej patentovej siete, o implementácii vytvorených štandardov kvality do praxe a tiež o navrhovaných spôsoboch priebežného hodnotenia výsledkov projektu.

(zv)

Foto: D. Zaoral

Výstava logotypov

ÚPV SR vo svojich reprezentačných vstupných priestoroch vystavuje od 2. februára 2009 výber logotypov z 1. medzinárodného súťažného bienále LOGO 2008, ktoré jeho organizátori, Stredoslovenská galéria v Banskej Bystrici a reklamná agentúra ENTERPRISE, prezentovali v celej šírke koncom minulého roka.

Logotyp ako základný prvok vizuálnej komunikácie je jedným z najpoužívanejších grafických prvkov. Význam a úloha tohto jedinečného identifikačného artefaktu rastie priamoúmerne s enormne pribúdajúcim množstvom textových a grafických informácií v našom okolí, spoločnostiam a firmám pomáha pri prezentácii a zviditeľňovaní sa.

Logo je osobitným predmetom priemyselného vlastníctva, súvisí aj s autorskoprávnou ochranou a viaže sa i k občianskoprávnym vzťahom upraveným v Občianskom zákonníku.

Aj ambíciou výstavy v ÚPV SR, ktorá prezentuje logotypy profesionálov a študentov zo Slovenska i zo zahraničia a **potrvá do konca septembra 2009**, je prispieť ku kontinuálnemu mapovaniu, výskumu a kritickej reflexii domácej tvorby grafického dizajnu v konfrontácii so zahraničím.

Predpokladá sa, že o výstavu budú mať záujem najmä profesionálni grafici, dizajnéri, grafické štúdiá a reklamné agentúry, ale takisto študenti vysokých škôl so zameraním na výtvarné umenie, grafiku a dizajn.

(dz)

Správy z WIPO

26. apríl – Svetový deň duševného vlastníctva Podporme zelené inovácie

Ústrednou myšlienkou tohtoročného Svetového dňa duševného vlastníctva (SDDV) bude **Podporme zelené inovácie**.

Inovácie zamerané na zlepšenie životného prostredia a na znížovanie nákladov tým, že racionalizujú použitie zdrojov a energie novými nekonvenčnými riešeniami, **sú kľúčom k zabezpečeniu budúcnosti na našej planéte** a mimoriadny význam majú aj v čase globálnej finančnej a hospodárskej krízy, keď niektorí politici odsúvajú „zelenú“ agendu do ústrania. Zodpovednosť za osud našej planéty je trvale aktuálna.

Svetová organizácia duševného vlastníctva si motto tohtoročného SDDV Podporme zelené inovácie nevybrala náhodne. V súčasnosti organizácia prijíma opatrenia na získanie štatútu inštitúcie s nulovou bilanciou uhlíka (carbon-neutral).

(jp)

Využívanie duševného vlastníctva ako prostriedku financovania

Najmä pre malé a stredné podniky, ktoré sú často závislé od know-how, narastá **význam schopnosti vedieť využívať nehmotné aktíva ako jednu z rozhodujúcich možností financovania firiem**. Obchodovanie s autorským právom, patentmi, ochrannými známkami či dizajnmi je v súčasnom ekonomickom prostredí nemalou výzvou, hoci systémy financovania stále zostávajú prispôsobené najmä hmotným aktívam.

Aj preto WIPO zorganizovala v Ženeve informatívne stretnutie zamerané na využívanie duševného vlastníctva ako prostriedku financovania. Jeho cieľom bolo prezentovať tvorcom hodnôt i zákonodarcom možné spôsoby finančných postupov súvisiacich s maximalizáciou nehmotných aktív firiem. Účastníci stretnutia mali zároveň možnosť oboznámiť sa aj so súčasnou praxou na finančných trhoch v rôznych krajinách so zreteľom na speňažovanie autorských diel, patentov a ochranných známk.

WIPO riadi množstvo inovačných projektov na pomoc členským štátom. Organizácia sa za posledných päť rokov zapojila do rôznych diskusií v rámci Komisie OSN pre medzinárodné obchodné právo UNCITRAL zameraných na pomoc štátom pri modernizácii ich zákonov súvisiacich so zabezpečením obchodných transakcií a s efektívnejším prístupom k financiám.

V decembri 2007 bola dokončená príručka o záložných nárokoch v duševnom vlastníctve a WIPO sa naďalej podieľa na návrhoch UNCITRAL-u na dodatky k príručke.

<http://www.wipo.int>
(jm)

Cena WIPO za prínos v oblasti duševného vlastníctva

Thajskému kráľovi Bhumibolovi Adulyadejovi bola 14. januára 2009 udelená cena **WIPO Global Leader Award** za výnimočný prínos v oblasti duševného vlastníctva a vynálezcovstva. Cenu mu odovzdal generálny riaditeľ WIPO Francis Gurry na slávnosti v paláci Klai Kangwon v známom thajskom plážovom stredisku Hua Hin. Prítomní boli aj členovia štátnej rady, ministri a najvyšší predstavitelia WIPO.

Pri tejto príležitosti F. Gurry okrem iného povedal: „*Delením sa s plodmi tvorivosti vo forme vynálezov, hudobných a umeleckých diel vaše veličenstvo preukázalo nielen silu duševného vlastníctva pri obohacovaní a zvyšovaní kvality každodenného života a práce, ale znamená to tiež povzbudenie pre ľudí, aby neustále niečo vytvárali, vážili si to a chránili.*“

Thajský kráľ je uznávaným umelcom s viac ako 1 000 dielami a ide najmä o maľby, fotografie, hudobné a literárne diela. Rovnako je úspešným vynálezcom, majiteľom 20 patentov a 19 ochranných známk. Mnohé z jeho vynálezov, medzi ktoré patrí napríklad zariadenie na aeráciu vody a technológia na výrobu umelého dažďa, priniesli úžitok množstvu vidieckych ľudí v Thajsku. Práve na zariadenie slúžiace na aeráciu vody udelili v roku 1993 kráľovi prvý patent.

F. Gurry sa stretol aj s thajským premiérom Abhisitom Vejjajivom. Diskutovali spolu o výzvach súvisiacich s podporou rozvoja a využívania duševného vlastníctva vrátane ochrany genetických zdrojov, tradičných vedomostí a tradičných kultúrnych prejavov. Rokovali aj o plánoch Thajska pristúpiť k Zmluve o patentovej spolupráci.

Cena WIPO Global Leader Award je novou iniciatívou Svetovej organizácie duševného vlastníctva pri uznávaní výsledkov jednotlivcov s výnimočným prínosom v oblasti duševného vlastníctva.

<http://www.wipo.int>
(jm)

Správy z EPO

Návrhy na zmenu a doplnenie Vykonávacieho predpisu k EPD

V poradí 36. zasadanie Výboru Európskej patentovej organizácie pre patentové právo sa konalo v dňoch 2. – 3. februára 2009 v Mníchove. Na zasadaní sa zúčastnili zástupcovia 29 členských štátov Európskej patentovej organizácie, Európskeho patentového úradu (EPÚ) a ako pozorovatelia zástupcovia Srbska, Svetovej organizácie duševného vlastníctva, Európskej komisie a Inštitútu profesionálnych zástupcov pred EPÚ.

Diskutovalo sa najmä o návrhoch EPÚ na zmenu a doplnenie Vykonávacieho predpisu k Európskemu patentovému dohovoru (EPD). Navrhnutá bola zmena pravidiel 36, 57, 63, 69, 135, 137 a 161 a doplnenie nových pravidiel 62a a 70a.

Najkontroverzejšie boli návrhy na zmenu pravidiel 36, 57 a 135. Ich zmenou sa má dosiahnuť to, že **inštitút vylúčených prihlášok** nebude možné využívať aj ako nástroj na blokovanie konkurencie. Všetky členské štáty podporili názor EPÚ, že je potrebné minimalizovať možnosť zneužitia vylúčených prihlášok na získanie neoprávnenej konkurenčnej výhody na trhu. Ich názory na to, akými konkrétnymi opatreniami by sa mal dosiahnuť uvedený cieľ, sa však značne líšili.

Cieľom zmeny pravidiel 63, 69, 137 a 161 a doplnenia nových pravidiel 62a a 70 je dosiahnuť urýchlenie a zefektívnenie konania o európskych patentových prihláškach. Návrh EPÚ na zmenu, resp. doplnenie týchto pravidiel získal podporu väčšiny členských štátov.

Návrhy na zmenu a doplnenie Vykonávacieho predpisu k EPD podliehajú schváleniu Správnou radou Európskej patentovej organizácie (SR EPO).

(lm)

116. zasadanie

V Mníchove sa 9. – 11. decembra 2008 konalo v poradí 116. zasadanie SR EPO. Podľa príslušných článkov EPD poverila prezidentku EPÚ Alison Brimelowovú začatím rokovaní o vzájomnej spolupráci s Čiernou Horou a na ich základe uzavrieť zmluvu o rozšírení pôsobnosti európskych patentov v tejto krajine.

SR EPO ďalej odsúhlasila rozpočet na rok 2009 vo výške 1 540 355 000 € a ukončenie pilotného projektu uznávania výsledkov práce národných patentových úradov v súvislosti s prioritnými prihláškami. V súčasnosti dochádza v tomto smere k nežiaducej duplicitate, rovnaké činnosti vykonávajú národné úrady aj EPÚ. Výbor, ktorý dohliadal na projekt, dospel k názoru, že rešpektovanie práce národných úradov prvého podania môže byť prínosom nielen pre EPÚ, ale pre celý európsky patentový systém. Národné patentové úrady členských štátov EPO majú totiž obrovský ľudský a technický potenciál, ktorý je potrebné využiť aj v rámci konania o následne podaných európskych patentových prihláškach. Mechanizmus využívania práce národných úradov prvého podania bude zavedený do praxe postupnými krokmi.

SR EPO schválila tiež zmeny v Poplatkovom poriadku EPD, ktoré začnú platiť od 1. apríla 2009:

- poplatok za elektronické podanie európskej patentovej a medzinárodnej prihlášky sa zvýši z 95 € na 100 €,
- poplatok za klasické (papierové) podanie európskej patentovej a medzinárodnej prihlášky sa zvýši 170 € na 180 €,
- v prípade európskej patentovej prihlášky obsahujúcej viac ako 35 strán bude za každú ďalšiu stranu príplatok 12 €.

Zmeny sa budú týkať prihlášok podaných 1. apríla 2009 alebo po tomto dni, ako aj medzinárodných prihlášok vstupujúcich do regionálnej fázy v tento deň alebo po tomto dni.

V Poplatkovom poriadku EPD sa od 1. apríla 2009 ruší čl. 8 ods. 2, ktorý sa týka nezaplatenia dostatočnej sumy na pokrytie poplatkov za určenie zmluvných štátov.

Za nového predsedu SR EPO bol na zasadaní zvolený Benoît Battistelli, generálny riaditeľ Národného inštitútu priemyselného vlastníctva (INPI) vo Francúzsku. Vo svojom príhovore okrem iného povedal:

„V čase ekonomickej neistoty je veľmi dôležité zachovať v rámci Európy schopnosť inovovať. V tomto smere hrajú patenty nesmierne dôležitú úlohu. EPO je ochrancom európskych inovácií a konkurencieschopnosti. Som veľmi poctený tým, že budem predsedat' správnej rade v čase, keď stojím pred najväčšími výzvami.“

Trojročné funkčné obdobie nového predsedu SR EPO začalo plynúť 5. marca 2009, v roku, ktorý je vyhlásený za **Európsky rok tvorivosti a inovácií**. V tejto súvislosti je aj snahou EPO podporiť tvorivé a inovačné prístupy v rozličných odvetviach ľudskej činnosti, prispieť k zlepšeniu európskeho technologického pokroku a k posilneniu konkurencieschopnosti Európskej únie v globalizovanom svete.

(zv)

Správy z OHIM-u

INTA tlačí na Obama kvôli ochranným známkam

Medzinárodná asociácia pre ochranné známky INTA požiadala amerického prezidenta Obamu, aby „zatlačil“ na legislatívu USA v súvislosti s posilňovaním ochrany práv duševného vlastníctva. V liste sa konštatuje, že v centre záujmu by mal byť boj proti pirátstvu, ktoré ohrozuje zdravie a bezpečnosť zákazníkov i zabezpečenie finančnej stability spoločností, ktorých tovary sú falšované.

Zároveň INTA žiada účinnejšie prostriedky na vymáhanie práv duševného vlastníctva a chce zákony, ktoré by zjednodušili združovanie falšovaných tovarov v prístavoch pri vstupe do USA.

<http://oami.europa.eu>
(jm)

Švédsky deň ochranných známk

Delegácia OHIM-u sa 20. januára zúčastnila na švédskom Dni ochranných známk 2009, ktorý v Štokholme zorganizovala IBC Euroforum Švédsko. Dni pozostávali z prezentácií o tvorbe známk a odznali i témy zamerané na problematiku pirátstva a tiež na nariadenia EÚ týkajúce sa duševného vlastníctva.

<http://oami.europa.eu>
(jm)

Zmena v národných rešeršiach

Poplatok za nepovinné národné rešerše, o ktoré požiada prihlavovateľ ochrannej známky spoločenstva pri podaní prihlášky, klesol na 144 €. Je to dôsledok odchodu štyroch národných patentových úradov (Írsko, Portugalsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo) z rešeršného systému spoločenstva od 1. januára 2009.

Keď sa v marci 2008 stali národné rešerše vykonávané vo všetkých zúčastnených úradoch za jednotlivý poplatok nepovinnými, 16 úradov naznačilo, že by sa k systému pripojilo. Dnes, po odchode spomínaných patentových úradov zo systému, v ňom zostali Bulharsko, Česko, Dánsko, Grécko, Španielsko, Lotyšsko, Maďarsko,

Rakúsko, Poľsko, Rumunsko, Slovensko a Fínsko.

Za národné rešerše prihlášok ochranných známk spoločenstva prijatých v roku 2008 je poplatok 192 €. Za rešerše prihlášok ochranných známk prijatých v roku 2009 (rešerše vykonáva už len 12 úradov) je stanovený poplatok 144 €.

<http://oami.europa.eu>
(jm)

Správy z EÚ

Rokovania o vytvorení patentu spoločenstva a európskeho patentového súdu pokračujú

Podľa oficiálnych vyjadrení predstaviteľov Českej republiky **chce Česko počas svojho predsedníctva v Rade EÚ pokračovať v rokovaníach o možnosti vytvorenia patentu spoločenstva a európskeho patentového súdu**, do právomoci ktorého by patrilo riešenie sporov týkajúcich sa európskych patentov a patentov spoločenstva.

V prvom polroku 2009 by pracovná skupina Rady EÚ pre duševné vlastníctvo (patenty) mala prediskutovať českým predsedníctvom upravené návrhy nariadenia o patente spoločenstva a dohody o patentovom súde EÚ.

Prvé z ôsmich naplánovaných stretnutí pracovnej skupiny sa konalo v Bruseli 19. januára 2009. Predmetom diskusie bol revidovaný návrh dohody o patentovom súde EÚ, ktorý Česko predložilo pod novým názvom **Dohoda o súde pre európske patenty a patenty spoločenstva**.

Najzásadnejšiu zmenu české predsedníctvo spravilo v článku 48 návrhu dohody, ktorý upravuje **prepojenie európskeho patentového súdu so Súdny dvorom Európskych spoločenstiev** (Súdny dvor). Podľa všetkých predchádzajúcich návrhov dohody mal Súdny dvor preskúmať druhostupňové rozhod-

nutia európskeho patentového súdu. Podľa aktuálneho návrhu Súdny dvor nebude preskúmať rozhodnutia odvolacieho súdu, ale odvolací súd sa bude môcť na Súdny dvor obrátiť s otázkami týkajúcimi sa výkladu komunitárneho práva.

Otázka prepojenia európskeho patentového súdu so Súdny dvorom patrí od začiatku medzi najkontroverzejšie. Aj českým predsedníctvom navrhnuté riešenie tejto otázky niektoré členské štáty uvítali, iné s ním zásadne nesúhlasia.

Druhé zasadnutie pracovnej skupiny, ktoré sa konalo v Bruseli 17. februára 2009, bolo venované problematike patentu spoločenstva. Diskutovalo sa najmä o možnostiach **spolupráce Európskeho patentového úradu s národnými patentovými úradmi členských štátov** pri vykonávaní činností predchádzajúcich a súvisiacich s udeľovaním patentov spoločenstva. Spolupracou patentových úradov by sa malo dosiahnuť to, že v rámci komunitárneho patentového systému budú optimálne využité všetky dostupné ľudské a technické zdroje a nebude dochádzať k žiadnej nežiaducej duplicite práce, čo by nemalou mierou prispelo k efektívnemu fungovaniu celého systému.

Podľa návrhu českého predsedníctva by spolupráca patentových úradov realizovaná v rámci činností súvisiacich s udeľovaním európskych patentov mala byť zefektívnená a rozšírená aj na činnosti súvisiace s udeľovaním patentov spoločenstva. Návrh českého predsedníctva podporila väčšina členských štátov.

(lm)

Internetová doména .eu prekonalu hranicu tri milióny

Trojmiliónte doménové meno .eu si 11. januára 2009 zaregistroval nemecký občan. Dva a pol roka po spustení potvrdzuje táto internetová doména svoju úspešnosť. Je štvrtou najpopulárnejšou internetovou doménou medzi doménami európskych krajín a deviatou vo svete. Väčšina domén .eu bola registrovaná v krajinách Európskej únie s najväčším počtom obyvateľov a s najvyšším využívaním internetu. Vedúcou krajinou pri využívaní domény .eu je Nemecko s 30 %, po ňom nasleduje Holandsko so 14 %, Spojené kráľovstvo s 12 %, Francúzsko má 8 % a Poľsko 6 %.

(jm)

Správy zo sveta

Rusko pristupuje k internetovým zmluvám WIPO

Rusko – Vláda Ruskej federácie v novembri 2008 uložila prístupové dokumenty k dvom takzvaným internetovým zmluvám Svetovej organizácie duševného vlastníctva – k Zmluve WIPO o autorskom práve a k Zmluve WIPO o umeleckých výkonoch a zvukových záznamoch, obe prijaté v Ženeve v roku 1996.

Obe zmluvy nadobúdajú v Rusku účinnosť vo februári 2009.

WIPR, 12/2008
(hg)

Spoločné kroky k urýchleniu patentového prieskumu

Dánsko – Dánsky patentový a známkový úrad a Patentový a známkový úrad USA vo svojom spoločnom vyhlásení v novembri 2008 informovali, že budú spolupracovať pri zavádzaní postupov urýchleného patentového prieskumu v rámci pokračujúceho programu zameraného na získavanie informácií o trestných konaniach týkajúcich sa patentov.

Cielom tejto iniciatívy je umožniť prihlasovateľom v oboch úradoch získať príslušné patenty rýchlejšie a efektívnejšie. Oba úrady chcú zároveň využiť prácu, ktorú už predtým vykonal druhý úrad, čiže dôjde k obmedzeniu duplicity. Postupne by malo dôjsť k zníženiu pracovnej záťaže pri patentových prieskumoch a k zlepšeniu kvality udeľovaných patentov.

WIPR, 12/2008
(jm)

Patenty aj na dizajny čipov

Brazília – Brazílsky patentový úrad vydal nariadenie týkajúce sa zápisu patentov na dizajny počítačových čipov.

V minulom roku brazílsky kongres schválil zákon, ktorý umožňuje po prvýkrát aj v Brazílii patentovať čipy, ale doteraz neustanovil súvisiace postupy.

V súčasnosti je Brazília v počiatočných štádiách vládou riadeného programu na vytvorenie domáceho polovodičového priemyslu. Krajina má začínajúci dizajnový priemysel zložený z konštrukčných domov financovaných vládou a z niekoľkých dizajnerských centier vedených americkými a európskymi spoločnosťami. Je však predpoklad, že požiadavka na dizajny čipov a ich právnu ochranu bude v Brazílii neustále narastať.

Podľa súčasných platných predpisov si môžu spoločnosti dať zapísať do registra aj patenty na dizajny čipov, ktoré už boli udeľované v zahraničí. Ale v takomto prípade to musia byť patenty zapísané v zahraničí v priebehu posledných dvoch rokov. Brazílske dizajny čipov sú chránené patentom 10 rokov.

WIPR, 11/2008
(jm)

Webové stránky ponúkajúce televízne nahrávacie služby porušujú práva duševného vlastníctva

Francúzsko – Najvyšší inštančný súd v Paríži rozhodol, že Wizzgo.com, voľná internetová stránka, ktorá umožňovala užívateľom robiť si online kópie digitálne vysielaných televíznych programov, porušila práva duševného vlastníctva televíznych produkčných a vysielacích spoločností. Súd odmietol argumenty spoločnosti Wizzgo, že ich technická platforma a obchodný model ju oprávňujú získať výnimky z francúzskeho zákona o duševnom vlastníctve pre „súkromné kópie“.

WIPR, 11/2008
(hg)

Nové publikácie

Výber zahraničných publikácií

ADAMS, C. J. Patents for chemical scientists and engineers.
Hoboken : Wiley-Blackwell, 2009. 200 s.
ISBN 0470037792.

BAINBRIDGE, David. Intellectual property.
Boston : Pearson-Longman, 2009. 952 s.
ISBN 1405859202.

BARRON, Anne. Copyright law.
Cambridge : Cambridge University Press, 2009.
ISBN 0521613345.

BLAXILL, Mark. The invisible edge : using intellectual property to take your strategy to the next level.
New York : Portfolio, 2009.
ISBN 9781591842378.

CLAYBOURNE, Anna. Vynálezy, které změnilý svět.
Praha : Svojtka & Co., 2008. 96 s.
ISBN 9788025600214.

FROM innovation to cash flows.
Hoboken : Wiley, 2008.
ISBN 9780470118092.

GERVAIS, Daniel J. The TRIPS agreement : drafting history and analysis.
London : Sweet & Maxwell, 2008. 785 s.
ISBN 1847032826.

CHAUDHRY, Peggy. The Economics of counterfeit trade : governments, consumers, pirates and intellectual property rights.
Berlin : Springer, 2009. 250 s.
ISBN 3540778349.

CHILDRESS, David Hatcher. Nikola Tesla a jeho tajné vynálezy.
Praha : Dobra, 2008. 190 s.
ISBN 9788086459578.

INTELLECTUAL property protection for multimedia information technology.
Hershey : Information Science Reference, 2008. 462 s.
ISBN 1599047624.

INTERPRETING and implementing the TRIPS agreement.
Cheltenham : Edward Elgar, 2008. 192 s.
ISBN 184720144X.

KHAN, Zorina. The democratization of invention : patents and copyrights in american economic development, 1790-1920.
Cambridge : Cambridge University Press, 2009. 640 s.
ISBN 0521747201.

LAMBERT, Jane. Enforcing intellectual prooperty rights : a concise guide for businesses, innovative and creative individuals.
Farnham : Gower Publishing, 2009. 184 s.
ISBN 0566087146.

MODEL jury instructions : copyright, trademark and trade dress litigation.
Chicago : American Bar Association, 2009. 317 s.
ISBN 1604421029.

MUNKOVÁ, Jindřiška. Právo proti nekalé soutěži.
Praha : C. H. Beck, 2008. 244 s.
ISBN 9788071795438.

PATENTS and technological progress in a globalized world.
Berlin : Springer, 2009. 910 s.
ISBN 3540887423.

PIČMAN, Dobroslav. Průmyslově právní informace a rešeršní systémy.
Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2008. 169 s.
ISBN 978807282077.

SECURING intellectual property : protecting trade secrets and other information assets.
Oxford : Butterworth-Heinemann, 2009. 270 s.
ISBN 0750679956.

TADDEI, Mario. Leonardovy stroje : tajemství a vynálezy z kodexů Leonarda da Vinciho.
Praha : Sun, 2008. 239 s.
ISBN 9788073712303.

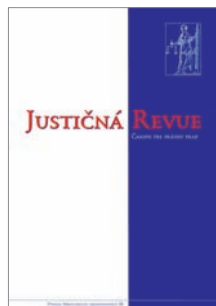
VĚDĚNÍ lidstva : převratné objevy a vynálezy.
Čestlice : Rebo, 2008. 400 s.
ISBN 9788025500743.

Výber nových publikácií z príručnej knižnice ÚPV SR

MEZINÁRODNÍ třídění pro průmyslové vzory. (Lokarnské třídění). Deváté vydání.
Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2008. 446 s.
ISBN 9788072820788.

Spracovala Mgr. Gabriela Pišová

Z obsahov vybraných časopisov

Justičná revue

č. 11/2008

Štúdie

DRGONEC, J.: Sloboda prejavu z pohľadu de constitutione ferenda

Články

GREGUŠOVÁ, D., MIKULÁŠKOVÁ, Z.: Budeme používať elektronický podpis? (Zákon o elektronickom podpise prešiel od roku 2002 rozsiahlou novelizáciou)

č. 12/2008

Články

GREGUŠOVÁ, D., GULAŠA, R., SUSKO, B.: Novela zákona o elektronických komunikáciách

Európska únia a Slovensko

JÚDOVÁ, E.: Nové nariadenie ES o práve rozhodnom pre zmluvné záväzky – Rím I

Zo zahraničia

MAREK, K.: Obchodněprávní licenční smlouva

č. 1/2009

Štúdie

PECHO, P.: Existencia právnej subjektivity Európskej únie a jej praktické dôsledky

Průmyslové vlastnictví

č. 6/2008

DURÁN, Luis-Alfonso: Londýnská dohoda o aplikaci článku 65 Úmluvy o udělování evropských patentů a její zpětný dopad na ochranu poskytovanou evropskými patenty

VRŠECKÝ, Radek: Užití označení příznačných pro určitého dodavatele v zadávací dokumentaci

HUJEROVÁ, Marcela: 45. zasedání shromáždění členských států Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO)

Evropské právo

JENERÁL, Emil: Z rozhodnutí stížnostních senátů EPÚ

Judikatura

Aktuality

Informace ze zahraničí

Novela čínského patentového zákona
50. let Lisabonské dohody na ochranu označení původu

č. 1/2009

ČADA, Karel: Úřad průmyslového vlastnictví v roce 2008

ŠILHART, Marek: Systém právní ochrany duševního vlastnictví v působnosti Celní správy ČR

SLOVÁKOVÁ, Zuzana: K aktuálnímu stavu prací na patentu Společenství a jednotném patentovém soudnictví

Evropské právo

JENERÁL, Emil: „Triway“ pilotní program mezi Evropským patentovým úřadem (EPO), US patentovým a známkovým úřadem (USPTO) a Japonským patentovým úřadem (JPO)

Judikatura

Práva z ochranné známky a obchodní firma

Aktuality

Informace ze zahraničí

World Intellectual Property Report

č. 11/2008

Gielen, Charles: ECJ Asked to Decide Scope of Protection for DNA Patents (Európsky súdny dvor bol požiadaný, aby rozhodol o rozsahu ochrany DNA patentov)

NautaDutilh zastupuje niektorých importérov sójovej múčky v paneurópskom spore, ktorý začala spoločnosť Monsanto, v snahe zastaviť dovoz sójovej múčky z Argentíny. V tejto súvislosti Okresný súd v Haagu predložil Európskemu súdnemu dvoru napríklad aj otázku, či smernica o biotechnológiách (Smernica č. 98/44/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 6. júla 1998 o právnej ochrane biotechnologických vynálezov; pozn. red.) určuje rozsah ochrany DNA patentmi alebo či národné patentové zákony môžu poskytnúť i väčšiu ochranu.

Okresný súd nevedel jasne stanoviť, či sa na základe národných patentových zákonov „klasická“ absolútna ochrana produktu vzťahuje i na molekuly DNA a či rozsah ich ochrany nesúvisí s nejakou funkciou alebo s vyjadrením vlastností v zmysle smernice o biotechnológiách.

Je to po prvýkrát, čo musí Európsky súdny dvor prehodnotiť otázku rozsahu ochrany v kontexte patentov DNA.

SCHOEB, Lawrence: Registered Name Objection Right Effective from 1 October 2008 (Právo námietky zapísaného názvu nadobúda účinnosť od 1. októbra 2008)

V Spojenom kráľovstve dňa 1. októbra 2008 vstúpili do platnosti nové časti zákona pre obchodné spoločnosti z roku 2006 týkajúce sa práva podať námietky proti novým zapísaným názvom obchodných spoločností.

Nové časti zákona poskytujú majiteľom značiek možnosť podať námietky proti zapísaným názvom spoločností, ak je názov buď zhodný s názvom, podľa ktorého je prihlasovateľ známy, alebo je natoľko podobný, že by jeho používanie v Spojenom kráľovstve mohlo viesť k mylnému spájaniu novej spoločnosti a prihlasovateľa. Cieľom nového systému je poskytnúť účinnejší spôsob ochrany pred názvami spoločností, ktoré si ich registrujú výhradne kvôli využitiu existujúcich značiek majiteľov s dobrým menom.

Majitelia značiek vítajú nové právne predpisy, ktorých cieľom je vytvoriť podmienky na účinnejšie a lacnejšie spôsoby ochrany značiek tovarov.

č. 12/2008

SIECKMANN, Dirk C.: Patent Proceedings to be Accelerated and Simplified (Urýchlenie a zjednodušenie patentového konania)

Dňa 15. októbra 2008 spolkový kabinet v Nemecku schválil návrh zákona o zjednodušení a modernizácii patentového zákona. Podľa spolkovej ministerky spravodlivosti Brigitty Zypriesovej cieľom tzv. modernizácie patentového zákona je zlepšiť právny stav pri podávaní patentových prihlášok a prihlášok ochranných známok i zjednodušiť celý systém. Predpokladá sa, že odvolacie konania sa len v patentových záležitostiach skrátia na polovicu.

Taktiež má dôjsť k zjednodušeniu konaní týkajúcich sa zamestnaneckých vynálezov, ktoré predstavujú približne 80 % všetkých vynálezov. Cieľom zákona je garantovať prevod vynálezu vytvoreného v rámci pracovnej zmluvy na zamestnávateľa a poskytnutie primeranej odmeny takémuto zamestnancovi. Princípom je vyváženie záujmov – zamestnávateľ má právo na vynálezy zamestnanca a zamestnanec má nárok na odmenu.

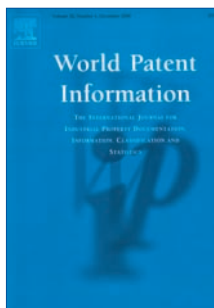
Keďže zákon vo veľkej miere redukuje byrokratické postupy pri spracovávaní takýchto prihlášok, je predpoklad, že zamestnanci toto zjednodušenie privítajú.

CALISENDORFF, Axel: Recent Conflicts between Competition Law and IPR (Súčasný rozpor medzi zákonom o hospodárskej súťaži a právami duševného vlastníctva)

Rozpor medzi zákonom o hospodárskej súťaži a právami duševného vlastníctva je horúcou témou i otázkou, ktorá sa stále častejšie objavuje v súvislosti s právnymi procesmi. Nedávny takýto prípad naznačuje, že majitelia práv duševného vlastníctva a ich zástupcovia sami zisťujú, že ich práva sú neraz zmarené zákonom o hospodárskej súťaži a ich monopoly sú obmedzované súdnymi rozhodnutiami tak na národnej, ako aj európskej úrovni.

Práva duševného vlastníctva ako také nie sú v rozpore s pravidlami hospodárskej súťaže; zakázané je však ich zneužívanie, ako aj nedovolené rozširovanie zákonného monopolu práv duševného vlastníctva.

Ale nedávne súdne rozhodnutia označili správanie sa majiteľov práv duševného vlastníctva (napríklad organizácií zabezpečujúcich kolektívnu správu práv) za nezákonné z dôvodu jeho nezlučiteľnosti s pravidlami Zákona o ochrane hospodárskej súťaže, a to napriek tomu, že právo duševného vlastníctva im takéto správanie umožňuje.

World Patent Information

č. 4/2008

TEXT Mining and Visualization Tools – Impressions of Emerging Capabilities (Analýza textu a vizualizačné nástroje – dojmy z objavených možností)

V súčasnosti je väčšina patentových informácií dostupná v elektronickej forme a ich vyhľadávanie pomocou bežných vyhľadávacích nástrojov a manuálnych analýz je pomerne náročné. Začiatkom roka 2006 skupina pre patentové analýzy (Patent Analysis Group), pôsobiaca v rámci americkej biofarmaceutickej spoločnosti Bristol-Myers Squibb (BMS), spustila projekt zameraný na vyhodnotenie dátových vizualizačných nástrojov a analýz textu, prostredníctvom ktorých sa z veľkého množstva informácií vyberajú iba tie, ktoré sú podstatné a z nich sa odvodzujú nové informácie.

Prvá fáza projektu zahŕňala zhromažďovanie základných informácií, brainstorming a identifikáciu možných nástrojov. V rámci druhej fázy projektu prebieha testovanie niekoľkých vybraných nástrojov a identifikovanie možných skupín používateľov.

VELZEN, Maaikje M. van: IP in Nanomedicine – Perspective from an IP Professional in Industry (Duševné vlastníctvo v nanomedicíne – pohľad odborníkov v priemysle)

Jednou z oblastí, v ktorých sa využívajú nanotechnológie, je medicína. Ich aplikácia v medicíne prispieva k zlepšeniu diagnostiky, terapie a k celkovému skvalitneniu zdravotnej starostlivosti. Nanomedicína sa rozvíja v čase, keď dochádza k zvyšovaniu povedomia verejnosti o duševnom vlastníctve a nárastu počtu podaných patentových prihlášok. Patentoví odborníci a patentové úrady však potrebujú jasnú definíciu pojmu „nano“ a vhodný systém patentového triedenia, ktorý by umožňoval zisťovať stav techniky v tejto oblasti. Európsky patentový úrad preto vytvoril novú sekciu „Y“ v rámci interného patentového klasifikačného systému, ktorá obsahuje podtriedu „Y01N“ určenú pre nanotechnológie.

A COMPARATIVE Study of Patent Sequence Databases (Porovnávacie štúdiá patentových sekvencných databáz)

Sekvencie nukleových kyselín a proteínov uvádzané v patentových dokumentoch sú dostupné v mnohých komerčných a verejných zdrojoch. Ich vyhľadávanie a analýza má zásadný význam pre celú oblasť biológie. Informácie o sekvenciách sa zisťujú v opise vynálezov, patentových nárokoch, či v rôznych nákresoch a tabuľkách. Sekvenčné údaje sú dostupné v mnohých dobre známych databázach, napríklad GENESEQ™, PCTGEN, NCBI GenBank, EMBL-Bank a EBI Fasta.

Na základe porovnávania komerčných a verejných zdrojov sa zistilo, že údaje o sekvenciách zverejňované vo verejných zdrojoch sú často neúplné a ich obsah je nekompletný.

POLICY Recommendations for the Belgian Patent System (Politické odporúčania pre belgický patentový systém)

Belgicko patrí medzi krajiny s nižším počtom podaných patentových prihlášok. Táto skutočnosť viedla k preskúmaniu príčin tohto stavu a nadväzne k vypracovaniu odporúčaní zameraných na zvýšenie povedomia verejnosti o priemyselnom vlastníctve a možnostiach využívania patentového systému v Belgicku.

Odporúčania sú rozdelené do štyroch hlavných oblastí – zlepšenie prístupu k patentovému systému za nižšie ceny, zvýšenie povedomia verejnosti prostredníctvom vzdelávania, zlepšenie informovanosti, zviditeľnenie Belgicka ako aktívneho európskeho hráča.

TRAINER, Matthew: Albert Einstein's Expert Opinions on the Sperry vs. Anschütz Gyrocompass Patent Dispute (Znalecké posudky Alberta Einsteina v patentovom spore Sperry verzus Anschütz)

V roku 1904 požiadal Herman Anschütz-Kaempfe z nemeckého Kielu o udelenie patentu na gyrokompas. O štyri roky neskôr vynálezca a podnikateľ Elmer Ambrose Sperry získal britský patent na gyroskopický stabilizátor a neskôr v USA patent na gyrokompas. Keď v máji 1914 predal Sperry gyrokompas nemeckému cisárskemu námorníctvu, Anschütz podal na neho žalobu za porušenie svojich patentových práv. Nemecký súd v Berlíne požiadal Alberta Einsteina, ktorý v tom čase pôsobil ako univerzitný profesor, o znalecký posudok a objasnenie technických rozdielov oboch gyrokompasov.

Na základe Einsteinovej správy zo 16. novembra 1915 súd rozhodol v prospech Anschütza a zakázal Sperryemu vyrábať a predávať gyrokompas, udelil mu aj pokutu vo výške 300-tisíc mariek.

Oznamy

Svetový deň duševného vlastníctva aj v ÚPV SR

Keďže 26. apríl, Svetový deň duševného vlastníctva (SDDV), pripadá i tento rok na víkend, ÚPV SR si ho pripomenie v piatok 24. apríla 2009, a to aj za účasti riaditeľa divízie WIPO pre spoluprácu s určitými krajinami Európy a Ázie Michala Švantnera.

Po slávnostnom príhovore predsedníčky ÚPV SR Dariny Kyliá-

novej odovzdá M. Švantner Cenu WIPO pre úspešných vynálezcov Jánovi Kerestěšovi st. a Jánovi Kerestěšovi ml. z Považskej Bystrice za prínos v oblasti biotechnologických inovácií a vo vývoji antioxidantov. Následne sa uskutoční konferencia **Duševné vlastníctvo na Slovensku IX** a bude zameraná najmä na problematiku právnej ochrany výrobkov označením pôvodu a zeměpisným označením a tiež ochrany výrobkov ako zaručených tradičných špecialít.

SDDV s ústrednou myšlienkou **Podporíme zelené inovácie** bude v ÚPV SR aj Dňom otvorených dverí.

(j/p)

Časopis Duševné vlastníctvo vydáva:

Úrad priemyselného vlastníctva SR, Jána Švermu 43, 974 04 Banská Bystrica, Slovenská republika
www.upv.sk

Riadi redakčná rada:

Predseda: prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Členovia: JUDr. Zuzana Adamová, Ing. Štefan Holakovský, Ing. Darina Kyliánová, Ing. Ľubomír Poliak, prof. JUDr. Ján Švidroň, CSc.,
prof. PhDr. Ing. Miroslav Tuma, DrSc.

Publikované názory autorov príspevkov sa nemusia stotožňovať s názormi členov redakčnej rady časopisu a vydavateľa.
Odborné príspevky boli recenzované na redakčnej rade.

Adresa redakcie:

Úrad priemyselného vlastníctva SR, „Duševné vlastníctvo“, Jána Švermu 43, 974 04 Banská Bystrica, Slovenská republika
tel.: 048/43 00 270, fax: 048/43 00 402, e-mail: casopisDV@indprop.gov.sk

Výkonný redaktor: PhDr. Július Šípoš

Jazyková korektúra: PhDr. Zuzana Demeterová

Grafická úprava: Jana Zimová

Registračné číslo 1657/97

ISSN 1335-2881

Vychádza 4 x ročne

Tlač:

Simply supplies, s. r. o., Tomášikova 32, 821 02 Bratislava, Slovenská republika

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tohto časopisu sa nesmie reprodukovat', uložit' do vyhľadávacieho systému alebo použit' v akejkoľvek forme pomocou elektronických, mechanických, fotokopírovacích a záznamových prostriedkov alebo akýmkoľvek iným spôsobom bez predchádzajúceho písomného povolenia vydavateľa.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or utilized in any form by electronic, mechanical, photocopying, recording means or otherwise without prior written permission of the Publisher.

Cena jedného čísla je **2,82 €** + poštovné (85,- Sk + poštovné), je **11,28 €** + poštovné (340,- Sk + poštovné). Odberateľovi časopisu sa účtuje navyše poštovné podľa platného cenníka.

Rozširuje a objednávky prijíma (aj do zahraničia):

Úrad priemyselného vlastníctva SR, Jána Švermu 43, 974 04 Banská Bystrica, Slovenská republika

Informácie o obsahu jednotlivých čísel si môžete vyhľadať aj na URL adrese <http://www.upv.sk/index2.php?lang=sk&idd=27&idd2=2702>

Ján Barica

MALÝ SLOVENSKÝ PANTEÓN VEDY A TECHNIKY

Vydal: Úrad priemyselného vlastníctva SR, 2004

JÁN CTIBOR FICHEL

(1732 - 1795)

Spoluzakladateľ karpatskej geológie

JÁN WOLFGANG KEMPELEN

(1734 - 1804)

Polytechnik a konštruktér automatov v 18. storočí

COMPENDIATA
HISTORIA
GENTIS SLAVÆ

A. R. D.
GEORGH PAPÁNEK,
PAROCHI OLASZIENSIS, PRESBYTERI
QUINQUE-ECCLESIENSIS,
DE REGNO REGIBUSQUE
SLAVORUM.

QUAM COMPENDIAVIT
A. R. D.
GEORGIUS FÁNDLY
PAROCHUS NÁHACZIENSIS, PRESBYTER

ARCHIDIECESIS STRIGONIENSIS,
ADHERENS MEMORABILIBUS HISTORICIS QUÆSTIONIBUS,
ADDITIONE NOTÆ SIMILIS MATERIE INVICANTIBUS,
IN VETUS ISSIMO MAGNÆ MORAVIÆ SITO,

A. R. ac CL. D.
GEORGH SZKLENAR
PRESBYTERI STRIGONIENSIS,

A. A. L. L. et PHIL. DOC.,
OLIM IN REGIO POSONIENSIS ARCHIGYMNASIO
HUMARIORUM PROFESSORIS PRIMI.

TYRNAVIE, TYPIS WENCESLAI JELINEK.
EXPENSIS D.D. FRÆNUMERANTHUM, LITERARÆ SLAVICÆ SOCIETATIS SOCIORUM.

1793.

JURAJ PAPÁNEK

(1738 - 1802)

Autor prvých vedeckých dejín Slovákov

DUŠEVNÉ VLASTNÍCTVO

časopis pre teóriu a prax zameraný na :

- autorské diela, výkony výkonných umelcov, zvukové alebo obrazové záznamy, programy rozhlasových a televíznych spoločností,
- vynálezy a patenty, úžitkové vzory, topografie polovodičových výrobkov, priemyselné vzory, zlepšovacie návrhy, know-how, programy počítačov, nové odrody rastlín a nové plemená zvierat,
- ochranné známky, označenia pôvodu výrobkov, obchodné mená, logo, licencie

Objednávky na celoročné predplatné prijíma:

✉ Úrad priemyselného vlastníctva SR
Odbor patentových fondov a informácií
Jána Švermu 43
974 04 Banská Bystrica

☎ 048 / 4300 252, 4300 124
Fax: 048 / 4132 563
Email: objednavky@indprop.gov.sk
Internet: www.upv.sk

Predplatné

Celoročné predplatné: 15,26 EUR vrátane poštovného a balného
(460,- Sk vrátane poštovného a balného)

Cena jedného výtlačku: 3,81 EUR vrátane poštovného a balného
(115,- Sk vrátane poštovného a balného)

Zároveň oznamujeme predplatiteľom, že časopis bude distribuovaný až po uhradení faktúry.

1 EUR = 30,1260 Sk

OBJEDNÁVKA NA STÁLÝ ODBER časopisu DUŠEVNÉ VLASTNÍCTVO

Objednávam časopis Duševné vlastníctvo v počte ..... ks/rok

Časopis vychádza od roku 1997 štvrtročne. V roku 1999 vyšli len dve čísla.

Objednávam si staršie ročníky.

- rok ..... /číslo.....   ..... ks
- rok ..... /číslo.....   ..... ks
- rok ..... /číslo.....   ..... ks

OBJEDNÁVATEĽ:

Adresa objednávateľa pre fakturáciu

☎ _____

Fax: _____

Číslo účtu: _____

IČO: _____

DIČ: _____

Dátum: _____

Podpis: _____

Pečiatka: _____

Adresa na zasielanie časopisu: (Vyplní sa v prípade, ak adresa nie je totožná s adresou objednávateľa).

Objednávka je platná až do zrušenia odberu oznámeného včas písomnou formou.